

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG

COMPTE RENDU INTÉGRAL

MET HET BEKNOPT VERSLAG

AVEC LE COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

maandag

lundi

12-03-2001

12-03-2001

14:00 uur

14:00 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + nummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag (op wit papier, bevat de bijlagen en het beknopt verslag, met kruisverwijzingen tussen Integraal en Beknopt Verslag)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral (sur papier blanc, avec annexes et CRA, avec renvois entre le CRI et le CRA)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : alg.zaken@deKamer.be</i>	<i>e-mail : aff.generales@laChambre.be</i>

INHOUD

Mondelinge vraag van de heer Karel Pinxten aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking" (nr. 4009)
Sprekers: Karel Pinxten, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking

Samengevoegde interpellaties en mondelinge vragen van 3
 - de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente bombardementen op Irak" (nr. 703)
 - de heer Jacques Lefevre tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Amerikaanse en Britse luchtbombardementen in Irak" (nr. 704)
 - de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente Anglo-Amerikaanse bombardementen op Irak" (nr. 707)
 - mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de luchtbombardementen op Irak" (nr. 4040)
Sprekers: Ferdy Willems, Jacques Lefevre, Francis Van den Eynde, Claudine Drion, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Lode Vanoost**

Interpellatie van de heer Jef Valkeniers tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het nog steeds niet inlossen van een belofte gedaan door de vorige eerste minister betreffende de hulp aan de bevolking van Fransschoek in Zuid-Afrika" (nr. 676)
Sprekers: Jef Valkeniers, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de schending van de mensenrechten in China" (nr. 3420)
Sprekers: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde mondelinge vragen van 16
 - de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3412)
 - de heer Lode Vanoost aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3417)
Sprekers: Ferdy Willems, Lode Vanoost, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

SOMMAIRE

Question orale de M. Karel Pinxten au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "la régionalisation de la coopération" (n° 4009)

Orateurs: Karel Pinxten, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement

Interpellations et questions orales jointes de 3
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récents bombardements sur l'Irak" (n° 703)
 - M. Jacques Lefevre au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les bombardements américain et britannique en Irak" (n° 704)
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récents bombardements anglo-américains sur l'Irak" (n° 707)
 - Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les raids aériens sur l'Irak" (n° 4040)

Orateurs: Ferdy Willems, Jacques Lefevre, Francis Van den Eynde, Claudine Drion, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Lode Vanoost**

Interpellation de M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect d'une promesse faite par le précédent premier ministre concernant l'aide à la population de Fransschoek en Afrique du Sud" (n° 676)
Orateurs: Jef Valkeniers, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations des droits de l'homme en Chine" (n° 3420)
Orateurs: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions orales jointes de 16
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3412)
 - M. Lode Vanoost au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3417)
Orateurs: Ferdy Willems, Lode Vanoost, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Samengevoegde mondelinge vragen van - de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aarzeling van de regering omtrent de levering van een munitiefabriek aan Turkije" (nr. 3433) - de heer Karel Pinxten aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de wapenleveringen aan Turkije" (nr. 4119) <i>Sprekers: Francis Van den Eynde, Karel Pinxten, Louis Michel</i> , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken	18	Questions orales jointes de - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les hésitations du gouvernement quant à la livraison d'une usine de munitions à la Turquie" (n° 3433) - M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les livraisons d'armes à la Turquie" (n° 4119) <i>Orateurs: Francis Van den Eynde, Karel Pinxten, Louis Michel</i> , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	18
Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerken aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "dwangarbeid in Birma en het antwoord van België op de resolutie van de ILO" (nr. 3477) <i>Sprekers: Muriel Gerken, Louis Michel</i> , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken	21	Question orale de Mme Muriel Gerken au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le travail forcé en Birmanie et la réponse de notre pays à la résolution de l'OIT" (n° 3477) <i>Orateurs: Muriel Gerken, Louis Michel</i> , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	21
Mondelinge vraag van mevrouw Marie-Thérèse Coenen aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de evolutie inzake schendingen van de mensenrechten in Tunisië" (nr. 4025) <i>Sprekers: Marie-Thérèse Coenen, Louis Michel</i> , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, <i>Pieter De Crem</i>	23	Question orale de Mme Marie-Thérèse Coenen au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'évolution en matière des droits de l'homme en Tunisie" (n° 4025) <i>Orateurs: Marie-Thérèse Coenen, Louis Michel</i> , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, <i>Pieter De Crem</i>	23
Samengevoegde mondelinge vragen en interpellaties van - de heer Francis Van den Eynde aan de eerste minister over "de chronische diplomatieke onhandigheid van de minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3506) - de heer Ferdy Willems aan de eerste minister over "de diplomatieke onhandigheid van de minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3517) - de heer Karel Pinxten tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neo-fascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 715) - de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de kwetsende uitlatingen van de minister omtrent het resultaat van de komende verkiezingen in Italië" (nr. 724) - de heer Francis Van den Eynde tot de eerste minister over "de 'ondiplomatische' verklaringen van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken Michelin verband met de te verwachten verkiezingsuitslag in Italië" (nr. 725) - de heer Daniel Feret tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "diens verklaringen in verband met een eventuele regeringsdeelname van de Lega Nord in Italië" (nr. 727) - de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste	25	Questions orales et interpellations jointes de - M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les maladresses diplomatiques chroniques du ministre des Affaires étrangères" (n° 3506) - M. Ferdy Willems au premier ministre sur "les maladresses diplomatiques du ministre des Affaires étrangères" (n° 3517) - M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre en ce qui concerne la participation éventuelle des néofascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 715) - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations blessantes qu'il a faites en ce qui concerne le résultat des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 724) - M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les déclarations 'peu diplomatiques' du ministre des Affaires étrangères, M. Louis Michel, concernant le résultat prévisible des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 725) - M. Daniel Feret au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "ses déclarations quant à une éventuelle participation de la Ligue du Nord à un gouvernement en Italie" (n° 727) - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et	25

minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neo-fascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 4174)

Sprekers: **Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Jef Valkeniers, Daniel Féret, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Claudine Drion**

Samengevoegde mondelinge vragen van 36
- de heer Pieter De Crem aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4030)

- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4175)

Sprekers: **Pieter De Crem, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion 38
aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de organisatie van forumbijeenkomsten met het maatschappelijke middenveld tijdens het Belgische EU-voorzitterschap" (nr. 4041)

Sprekers: **Claudine Drion, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan 39
de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "Afghanistan" (nr. 4056)

Sprekers: **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

ministre des Affaires étrangères sur "les 36
déclarations du ministre concernant une éventuelle participation de néo-fascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 4174)

Orateurs: **Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Jef Valkeniers, Daniel Féret, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Claudine Drion**

Questions orales jointes de 36

- M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la position du gouvernement belge concernant le système "National Missile Defense"" (n° 4030)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la National Missile Defense" (n° 4175)

Orateurs: **Pieter De Crem, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de Mme Claudine Drion au vice- 38
premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'organisation de forums de la société civile pendant la présidence belge de l'Union Européenne" (n° 4041)

Orateurs: **Claudine Drion, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Ferdy Willems au vice- 39
premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'Afghanistan" (n° 4056)

Orateurs: **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

MAANDAG 12 MAART 2001

14:00 uur

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

du

LUNDI 12 MARS 2001

14:00 heures

De vergadering wordt geopend om 14.16 uur door de heer Pierre Chevalier, voorzitter.

La séance est ouverte à 14.16 heures par M. Pierre Chevalier, président.

De **voorzitter**: Collega's, ik heb een brief ontvangen van de eerste minister, gedateerd op 8 maart 2001. Hierin staat dat niet hij, maar de minister van Buitenlandse Zaken zal antwoorden op de interpellaties van de heren Pieter De Crem en Francis Van den Eynde over de mogelijke deelname van extreem rechts aan nieuwe Italiaanse regering en over de ondiplomatische verklaring van minister Michel.

01 Mondelinge vraag van de heer Karel Pinxten aan de staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking over "de regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking" (nr. 4009)

01 Question orale de M. Karel Pinxten au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "la régionalisation de la coopération" (n° 4009)

01.01 Karel Pinxten (CVP): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, ik wens u enkele vragen te stellen over het akkoord De Gucht-Bourgeois, dat handelt over de regionalisering van Ontwikkelingssamenwerking. Ik stel mijn vragen uiteraard in het licht van een aantal uitspraken die u daarover hebt gedaan.

Zo lees ik in een krant van einde 2000 dat u zich afzet tegen de splitsing van Ontwikkelings-samenwerking. In oktober zei u: "Hoe kan je na de grondige hervormingen de jongste jaren in Togo en Timboektoe gaan uitleggen dat de Belgische technocoöperatie nog eens verandert? Ik kan dat niet langer uitleggen". Eveneens deelde u de bezorgdheid van sommigen die zegden dat ons

land zich belachelijk aan het maken was. In De Standaard van einde oktober 2000 lees ik ook dat, toen u besliste om het verzet te organiseren, uw vesting reeds was gesloopt. Ik kan nog een hele tijd doorgaan met het citeren van verklaringen die u hebt gedaan.

Intussen is er dus het akkoord De Gucht-Bourgeois. Nochtans is dit nooit op papier gezet. Het kernkabinet zou het wel hebben bevestigd, maar ook een notificatie van het kernkabinet dienaangaande blijkt niet te bestaan.

Het akkoord bepaalt dat er een werkgroep wordt opgericht die tegen midden of einde 2002 moet bepalen welke delen van Ontwikkelings-samenwerking in 2004 naar de gemeenschappen en gewesten zullen worden overgeheveld. Daar bestaat echter nogal wat onduidelijkheid over. Dat maak ik op uit de officiële berichten en uit berichten die ik in de wandelgangen verneem. De onduidelijkheid blijkt ook te bestaan bij de verschillende partners van de meerderheid.

Door uw uitspraken en deze bevindingen rijst de vraag om duidelijkheid. Wat is het precieze mandaat van voornoemde werkgroep? Moeten de verschillende kabinetten in deze werkgroep vertegenwoordigd zijn? Met andere woorden, wie moet eraan deelnemen?

Zijn dat enkel afgevaardigden van de verschillende kabinetten of zijn daar ook leden bij van het maatschappelijk middenveld? Daarmee bedoel ik die organisaties die in ons land sinds jaar en dag betrokken zijn bij en begaan zijn met ontwikkelingssamenwerking. Wordt dit met andere woorden een puur politieke werkgroep, een soort interkabinettenwerkgroep, of wordt het een werkgroep die ook openstaat voor niet-leden van

een ministerieel kabinet of van een overheidsadministratie?

Ik kom aan mijn volgende vraag. Moet die werkgroep enkel bepalen welke onderdelen van ontwikkelingssamenwerking worden overgeheveld of bepaalt de werkgroep ook welke middelen daarmee samen overgaan? Met andere woorden, wat is de draagwijdte van de opdracht van de bewuste werkgroep? Verder zou het voor ons ook interessant zijn om de precieze timing te kennen. Er worden in het akkoord De Gucht-Bourgeois twee data vermeld: enerzijds midden of eind 2002 en anderzijds 2004. Misschien kunt u ons meer informatie verstrekken over de precieze timing van de werkzaamheden van de werkgroep.

Zo kom ik tot mijn laatste vraag. Komt er een afzonderlijke bijzondere wet voor de overheveling van de bevoegdheden en middelen met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking of niet? Ik verwijs in dat verband ook naar het advies van de Raad van State bij het ontwerp van Bijzondere Wet, waarin de Raad van State voorstelt om artikel 7 te schrappen.

01.02 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mijnheer de voorzitter, zoals de heer Pinxten en de andere leden van deze vergadering weten, is begin oktober vorig jaar in het Lambermont-akkoord een geheel van overdrachten van bevoegdheden en financiële middelen afgesproken. Daarin stond ook een u welbekende zin over ontwikkelingssamenwerking. Intussen hebben heel veel mensen, waaronder ikzelf, en veel instellingen hun mening daarover gegeven en is, zoals u weet, ook het institutionele debat met allerlei politieke aspecten verdergezet.

Ik geef u de huidige stand van zaken terzake. De regering heeft een ontwerp van bijzondere wet en van financieringswet aan de Raad van State overgemaakt. Artikel 7, dat intussen 6quater is geworden, voorziet in de overheveling van sommige delen van ontwikkelingssamenwerking, in zoverre ze betrekking hebben op de gemeenschaps- en gewestbevoegdheden. In het Lambermont-akkoord en dus ook in dat artikel is bepaald dat dat in 2004 zou moeten worden uitgevoerd. In het kader van de uitvoering van dat ontworpen artikel 7 is nu afgesproken dat een bijzondere werkgroep zal worden opgericht. Die werkgroep zal een lijst moeten opstellen van de bevoegdheden inzake ontwikkelingssamenwerking, die in het verlengde liggen van de gemeenschaps- of gewestbevoegdheden en waarvan de overheveling kan worden voorgenomen. Die

werkgroep krijgt ook de opdracht na te gaan welke financiële transfers daarmee gepaard zouden kunnen of moeten gaan.

Het akkoord bepaalt dat de bijzondere werkgroep wordt opgericht na de goedkeuring van de bijzondere bevoegdheidswet en de bijzondere financieringswet. Het akkoord bepaalt eveneens dat deze werkgroep tegen eind 2002 met zijn werkzaamheden klaar moet zijn. Over de samenstelling van de werkgroep is er geen definitieve afspraak. Het is noodzakelijk dat de verschillende betrokken regeringen aan deze werkgroep zullen deelnemen, voor de federale regering de ministers bevoegd voor Institutionele Hervorming en het regeringslid dat bevoegd is voor Ontwikkelingssamenwerking. De werkgroep zal zich uiteraard ook laten bijstaan door terzake bevoegde experts.

Het akkoord bepaalt uitdrukkelijk dat er overleg zal zijn met de sector, dus met de betrokken administraties en met de partners van Ontwikkelingssamenwerking, bijvoorbeeld de ngo's, de universiteiten, de multilaterale organisaties en zeker ook de partnerlanden of de mensen die weten hoe het er in die landen aan toegaat.

Het gaat hier niet om een werkgroep die institutionele hervormingen vastlegt. Daarvoor is immers een bijzondere wet nodig. De conclusies en de aanbevelingen van deze werkgroep zullen uiteraard aan het Parlement worden voorgelegd. Het Parlement moet dan via een bijzondere wet beslissen over overhevelingen van bevoegdheden.

U weet dat er zich allerlei politieke discussies hebben afgespeeld, maar dit is op dit ogenblik de stand van zaken in wat u het De Gucht-Bourgeois-akkoord noemt.

01.03 **Karel Pinxten** (CVP): Mijnheer de voorzitter, ik begrijp uit het antwoord van de staatssecretaris dat de transfer van de financiële middelen mee in het pakket zit en dat dit onderdeel parallel met de bevoegdheidsoverdracht zal worden besproken. Ik begrijp ook dat het hier gaat over een interkabinettenwerkgroep, waarbij uiteraard de deelregeringen zullen worden betrokken. Dat kon bezwaarlijk anders. Ik noteer dat de ngo's bijstand en overleg zullen verstrekken, maar dat zij niet rechtstreeks bij de besprekingen betrokken zullen zijn. Het is mij evenwel nog niet duidelijk of artikel 7 of 6quater effectief zal worden geschrapt, zoals de Raad van State voorstelt.

01.04 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Collega Pinxten, wat deze laatste vraag betreft, is er inderdaad een advies van de Raad van State. De regering zal de komende weken, bij de indiening van het wetsontwerp, beslissen wat er met dat advies gebeurt. Het Parlement zal dan ook zijn eigen beslissing kunnen doen gelden. Op dit moment kan ik dus nog niet op deze vraag antwoorden.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Collega's, alvorens het volgende punt op de agenda te behandelen, wil ik daar toch nog iets over zeggen. Ik hoop dat de minister heel de middag beschikbaar is, gezien de toch wel zware agenda.

Ik verzoek de leden het reglement te respecteren. Ik richt mij meer specifiek tot de heer Willems. Het reglement bepaalt dat ten laatste om 11 uur op de werkdag voorafgaand aan de dag van de interpellatie daaraan nog een interpellatie kan worden toegevoegd. U hebt er vandaag nog twee aan toegevoegd, eigenlijk te laat. Ik vraag u dat dus niet meer te doen en het reglement te respecteren.

02 **Samengevoegde interpellaties en mondelinge vragen van**

- de heer **Ferdie Willems** tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente bombardementen op Irak" (nr. 703)

- de heer **Jacques Lefevre** tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Amerikaanse en Britse luchtbombardementen in Irak" (nr. 704)

- de heer **Francis Van den Eynde** tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente Anglo-Amerikaanse bombardementen op Irak" (nr. 707)

- mevrouw **Claudine Drion** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de luchtbombardementen op Irak" (nr. 4040)

02 **Interpellations et questions orales jointes de**

- M. **Ferdie Willems** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récents bombardements sur l'Irak" (n° 703)

- M. **Jacques Lefevre** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les bombardements américain et britannique en Irak" (n° 704)

- M. **Francis Van den Eynde** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur

"les récents bombardements anglo-américains sur l'Irak" (n° 707)

- Mme **Claudine Drion** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les raids aériens sur l'Irak" (n° 4040)

02.01 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil beginnen met duidelijk te stellen dat ik geen enkele sympathie heb voor Saddam en zijn regime. Ook de gewelddaden tegen de Koerden billijk ik niet, laat dat duidelijk zijn.

Mijn eerste vraag luidde of er reeds een officiële Belgische reactie was. Daarop stelde de heer Vervaecke dat dit geen oplossing is. La Libre Belgique schreef daarover dat dit een sibillijnse boodschap was, in afwachting van een Europese stellingname. Wij kregen ook een en ander van u, mijnheer de voorzitter, waarover ik het verder nog zal hebben.

Een tweede vraag betrof de officiële reacties van andere NAVO-landen. Er waren er nogal wat, onder andere van Frankrijk, Turkije en Duitsland. Ik vraag mij af of andere, zich pacifistisch noemende landen als Nederland of de Scandinavische landen reeds hebben gereageerd. Opnieuw zie ik een verdeeld Europa. La Libre heeft het zelfs over een cacophonie européenne. Ik ga even dieper in op de militaire motieven die de NAVO volgens de pers aanhaalt. Men beweert Saddam vanaf 1991 kalm te hebben kunnen houden, dus zonder dat hij aanvalt. Een tweede argument luidt dat de Chinezen militaire hulp zouden bieden aan Irak. Hetzelfde geldt voor het gewezen Joegoslavische regime van Milosevic. Voorts zegt men dat er geen militaire inspecties meer zijn en dat Irak volop aan het herbewapenen is. Men noemt in dat verband een zekere Leone, maar dat is een codenaam. Dit zou een man zijn uit de omgeving van Saddam Hoessein die volgens de Amerikaanse pers beweert dat de grondstoffen voor nieuwe wapens voor Irak uit Zuid-Afrika via Brazilië naar Irak komen. Andere experts spreken dat dan weer tegen en zeggen dat Irak op dit ogenblik absoluut niet in staat zou zijn om aan te vallen.

Wat er ook van zij, Irak beschikt hiervoor wel over de nodige financiële middelen. Denk maar aan de drukke smokkelweg voor olie, via Turkije – met een eigen pijpleiding – Syrië, Jordanië, Egypte, Soedan en Iran, wat volgens de Amerikaanse pers meer dan 1 biljoen dollar opbrengt. Geld genoeg dus om wapens aan te kopen.

Bovendien wordt via een reeks schijnfirma's in

Wit-Rusland, Liechtenstein en Maleisië, Iraaks petroleum geleverd aan – jawel! - Amerikaanse firma's.

Zonder een expert te zijn in militaire aangelegenheden, mijnheer de minister, vraag ik mij toch af in hoeverre de motieven van de NATO volgens u van doorslaggevende aard zijn.

Volgens de Amerikaanse pers zijn de protesten geuit door Turkije, China, Rusland en de Arabische landen verklaarbaar en normaal – lees: niet zo erg. Lijkt dat voor België ook allemaal zo normaal?

Werd ons land ingelicht over de schendingen van de non fly-zones door Irak, ingevolge het beschieten van Britse en Amerikaanse vliegtuigen? Dat is een belangrijk gegeven want naar verluidt was dat de reden van de recente bombardementen op Irak. Ondanks heel wat speurwerk vond ik in dat verband slechts een bericht in de Times, volgens hetwelk zes weken voor de bombardementen het Iraakse afweergeschut de Amerikanen of de Britten eenenvijftig keer zou hebben beschoten en dat er veertien raketten werden gelanceerd. Dit bericht verscheen evenwel na de bombardementen, in tempore suspecto dus.

Op de vraag of België op voorhand werd ingelicht antwoordde uw ministerie laconiek dat België niet wordt geassocieerd met en evenmin werd geïnformeerd over deze bombardementen. Merkwaardig nochtans, aangezien Canada en Polen dat wel zijn. Polen is de draaischijf van dit hele gebeuren.

Even merkwaardig is de verklaring van Ecevit uit Turkije, namelijk: "Wij betreuren dat wij niet ingelicht werden, ook al gebruiken de Verenigde Staten en Groot-Brittannië onze basis". België is nochtans een bondgenoot van de NATO waarvan het hoofdkwartier hier overigens is gevestigd.

Voorts stel ik vast dat de Verenigde Staten dubbelzinnig optreden. Inderdaad, zij blazen warm zodra zij ons nodig hebben: als wij wapens moeten aankopen, dan worden wij uitgenodigd en hebben wij recht op een heuse uitleg in Washington. Wij krijgen vooral zeer gunstige commentaar van de Amerikanen als het erover gaat het wapenschild goed te keuren. Daarvoor predikt Powell de solidariteit. De Verenigde Staten blazen echter koud als het erop aankomt ons in te lichten over belangrijke aangelegenheden.

Voorts, mijnheer de minister, had ik graag

geweten of België werd ingelicht over de bedoelingen en de resultaten na de bombardementen. Uit de pers blijkt immers dat Powell het Midden-Oosten aandeed en nadien voor overleg de NAVO-partners bezocht. Ik kon evenwel niet vernemen wat dit overleg opleverde.

Mijnheer de minister, vonden tijdens de periode juli 2000 en januari 2001 bombardementen plaats op Irak? Zo ja, hoeveel? Ik las heel wat rapporten hieromtrent, waaruit blijkt dat dagelijks 37,5 luchtinspecties plaatsvonden boven Iraaks grondgebied en dat om de 3 dagen een bombardement werd uitgevoerd. Gezien het hoge aantal vraag ik mij af of dit nog een routineopdracht kan worden genoemd. Is een dergelijke situatie niet van aard om tot een permanente briefing over te gaan? Is zulks militair verantwoord, en, vooral, is dit verzoenbaar met het internationaal recht?

Over welke legitimatie beschikt de NAVO tegenwoordig om de non fly-zones in stand te houden? Uiteraard verwerpt Irak dit, maar ook Frankrijk heeft zich hiervan in 1998 gedistantieerd. Het enige plausibele argument dat ik kan bedenken is de veiligheid van de Koerden en van de sjiïeten, maar dat is een ander probleem. De Irakezen geven wel toe dat in de Iraakse grondwet het Koerdisch evenals het Arabisch, wordt erkend als een internationale taal en dat er bovendien melding wordt gemaakt van autonomie voor de Koerden, maar dat zulks slechts geldt binnen het financiële kader van de Iraaks Staat.

Dat is voor geen enkele federalist van Koerdische zijde aanvaardbaar en het wordt ook zwaar tegengesproken door de feiten uit de Golfoorlog.

Hoewel de Verenigde Staten de Koerden in Irak beweert te beschermen, beschrijft diezelfde VS de Koerden in de buurlanden – Turkije – als terroristen. Daar heeft Irak wel een punt. De Times vraagt zich af, als een slechte behandeling van de Koerden een voldoende reden is om te bombarderen, waarom men dan niet rechtstreeks Ankara aanvalt. Hetzelfde geldt voor Palestina. Wij vragen ons hetzelfde af.

Aanvaardt België de stelling dat er geen burgerdoelwitten werden geviséerd? Er zijn drie doden en dertig gewonden gevallen. Ik refereer aan de "vergissingen" destijds met de Chinese ambassade. Ik verwijs ook naar The Washington Post, die enkele dagen geleden verklaarde dat het grootste deel van de nu afgeschoten raketten hun doel met honderd meter hebben gemist. Zelfs vandaag is precisie helemaal niet wat het zou

moeten zijn.

Mijn volgende vraag heeft betrekking op de beleidsintenties van de nieuwe regering in de Verenigde Staten. Naar onze smaak is Saddam iets voor Amerikaans binnenlands gebruik. Het is een obsessie. Saddam is het zwarte schaap. Bush kan zich voor het eerst als president tonen. Ook zijn medewerkers, Dick Cheney en Colin Powell, waren in 1991, in allerlei functies, direct bij de Amerikaanse Golfoorlog betrokken. Kortom, hetzelfde spel van destijds wordt nu, met dezelfde dubbelzinnigheid, weer opgevoerd. Men heeft in 1991 de Koerden en de sjiieten opgezweept tot revolutie tegen Saddam. Toen ze daadwerkelijk in opstand kwamen, lieten de Amerikanen hun zogenaamde bondgenoten in de steek. Het is vandaag identiek hetzelfde verhaal.

Is wat nu gebeurt in overeenstemming met de resolutie die wij op 6 april in de Kamer op één onthouding na hebben goedgekeurd? Naar mijn smaak zijn deze bombardementen totaal in tegenspraak met de geest van hetgeen toen in de Kamer werd beslist.

Eén van de belangrijkste vragen in deze kwestie gaan over de sancties. Zijn de bombardementen nog verenigbaar met het streven om de sancties tegen Irak op te heffen of minstens te verminderen of aan te passen waar nodig? Ik bespaar u een massa rapporten, honderden bladzijden waarin de bombardementen als misdadig worden omschreven en de sancties als een genocide worden beschouwd.

Ik beperk me tot een aantal kritieken. De Koerden hebben erop gewezen dat zij met slechts 13% van de hulp weldegelijk resultaten boeken, daar waar Irak met 54% daar niet in slaagt. Het regime van Saddam Hoessein wordt door de bombardementen versterkt. De apparatsjiks van Saddam profiteren van de corruptie in Irak, de democratie vermindert en de controle op het volk vermeerdert zelfs. De sancties treffen de zwaksten: kinderen, vrouwen, zieken, bejaarden en armen. De sancties hebben ook een aantal neveneffecten, bijvoorbeeld de smokkel van kunstschaten in Brussel en Londen. Er zijn ook een hele reeks protesten geweest van humanitaire coördinatoren, wereldhulporganisaties, parlementsleden in Amerika, enzovoort. Ook vandaag zegt Amerika dat we slimme sancties moeten mogelijk maken. Dat betekent dat de vorige sancties wellicht iets minder slim waren. Ten slotte hebben ook een aantal Belgische parlementsleden tegen deze sancties geprotesteerd, niet in de laatste plaats de

voorzitter van deze commissie.

Het is frappant en cynisch dat tien dagen voordat in New York gesprekken moesten beginnen over de opheffing of de verzachting van de sancties, de bombardementen doorgang vinden. Het doel van de Verenigde Staten is, volgens mij, vrij duidelijk. Men wil een vijandbeeld creëren voor inwendig gebruik, zodanig dat men ook het ruimteschild door de strot van de mensen kan krijgen; men wil de militaire aanwezigheid in de regio handhaven en de eigen economische belangen dienen. Ik heb een Vlaamse arts dit in een boek over Irak zeer kernachtig horen uitleggen. Hij hoorde de woorden van de politiek van het Westen, die het soms over principes had, maar meestal over lijken gaat.

Is dit alles nog verzoenbaar met het streven naar vrede in het conflict tussen Israël en Palestina? De grote ergernis van de Arabieren is de politiek van twee maten en twee gewichten. Wat in Palestina, Libanon en de Golan kan, kan blijkbaar niet in Irak.

De Arabische publieke opinie keert zich radicaler dan ooit tegen het Westen. Israël zit op rozen. De isolatie in het Midden-Oosten is gericht op de Verenigde Staten en niet op Saddam. Saddam is een vrijheidsheld, een bevrijder van Palestina. Israël waarschuwt dat het zich niet zal laten doen.

Werd deze problematiek reeds geagendeerd op de NAVO? België moet zich als klein land in de NAVO doen respecteren. We moeten op onze rechten staan. Dat gebeurt kennelijk niet. Zal België protest uiten? Zo ja, in welk perspectief? Zal het een politiek protest zijn of een reactie van de NAVO, van de UNO of van de Europese Unie?

02.02 Jacques Lefevre (PSC): Monsieur le président, monsieur le ministre, il n'existe pas de guerre propre, il n'y a que des guerres sales. Le concept de "sale guerre propre" a été inventé à propos de la guerre du Golfe. La population irakienne, les vétérans américains, français et anglais savent de quoi je parle. Malgré certains côtés sympathiques que peuvent avoir les Etats-Unis, nous ne pouvons accepter les bombardements que ce pays effectue avec son frère siamois, j'ai envie de dire son porte-avions, qu'est l'Angleterre. Cette guerre aura fait plus de victimes après que pendant la guerre.

Rappelons que l'Irak envahit le Koweït le 2 août 1990 et le quitte le 3 mars 1991 après l'opération "Tempête du désert". Depuis le 6 août 1990, l'Irak est sous le régime de l'embargo, la résolution 661 de l'ONU, même s'il s'est quelque peu allégé

depuis le 20 mai 1996 avec le plan "Oil for food", la résolution 986. Pendant que des civils innocents souffraient et souffrent de malnutrition, certains pays occidentaux les bombardaient et les bombardent toujours au nom de la démocratie et des droits de l'homme. Est-ce cela le nouvel ordre mondial promis par Georges Bush père?

Monsieur le ministre des Affaires étrangères, avez-vous protesté auprès de votre collègue britannique sur cette participation d'un pays de l'Europe aux bombardements qui ont eu lieu ce vendredi 16 février à quelques kilomètres de Bagdad sur cinq des six sites situés au Nord du trente-troisième parallèle, et plus généralement quant aux bombardements qui se poursuivent principalement au Sud de l'Irak? Ces trente-troisième et trente-sixième parallèles ont été fixés unilatéralement et en dehors de toute résolution de l'ONU pour délimiter le périmètre interdit pour tout survol aérien. Est-il tolérable qu'un ou deux pays imposent leur bon vouloir à l'ensemble de l'humanité?

"La Nouvelle Gazette" titrait le lundi après le bombardement "Sa première bourde" en parlant de Georges Bush junior. Il s'agit malheureusement d'une bourde sanglante réalisée avec M. Colin Powell qui a cru nécessaire de montrer sa force quelques jours avant son départ pour le Proche-Orient.

La France a exprimé à plusieurs reprises son incompréhension et son malaise vis-à-vis des frappes aériennes répétées effectuées par les aviations américaines et britanniques. Sommes-nous solidaires de la France? Allons-nous dénoncer clairement cet acte de piraterie sanglante à l'égard d'un peuple qui subit depuis plus de 10 ans les effets d'un embargo criminel tuant près de 5000 enfants par mois? Lundi dernier encore, le directeur général de l'OMS pour l'Europe a confirmé ces chiffres au Parlement européen.

Ne devrions-nous pas crier haut et fort que nous ne participons pas à cet acte d'inhumanité plutôt que de nous terrer dans le politiquement correct? Quels que soient les jugements que l'on porte sur le système politique irakien, peut-on bombarder et tuer des citoyens qui depuis 10 ans subissent un embargo économique? Cette jeune fille de dix-huit ans qui a été tuée lors des derniers bombardements avait-elle une quelconque responsabilité dans le régime que subit l'Irak ou dans l'agression qu'a subie le Koweït? "Ne tirons pas sur les ambulances" dit-on chez nous. Apparemment Outre-Atlantique et Outre-Manche,

ils ont moins de complexes et sont prêts à faire couler le sang là où la mort se fait déjà sentir.

Monsieur le ministre, il est évident que je pourrais vous entretenir des heures sur ce drame. Nous sommes allés sur place avec quelques collègues parlementaires, et lorsque nous avons rencontré le délégué de Kofi Annan, il nous a répété, début janvier 2000, que sur les neuf derniers mois de l'année 1999, l'Irak avait subi 99 bombardements.

Avant de vous poser quelques questions, permettez-moi de vous signaler que je déposerai dans quelques jours une proposition de résolution pour la levée de l'embargo à l'égard de la population irakienne. Je réfléchis à cette proposition depuis plusieurs mois, l'actualité m'incite à la déposer maintenant. J'en appelle à mes collègues des partis démocratiques pour qu'ils la cosignent. Je ne souhaite pas qu'il s'agisse d'une position de partis, mais bien d'une position claire et ferme de Belges et d'Européens respectueux des droits de l'homme face à une démagogie américaine qui vise à imposer une suprématie mondiale pour obtenir une bonne cote de popularité à l'intérieur même des Etats-Unis. Chaque minute que nous perdons pour résoudre le problème irakien, un enfant y perd la vie.

Ce 26 février, le ministre des Affaires étrangères d'Irak a renoué le dialogue avec le secrétaire général des Nations unies à New-York. Dans quelques jours, une délégation de l'ONU se rendra, et cela fait longtemps, à Bagdad. La Belgique ne pourrait-elle pas envoyer un message aux deux partis pour exprimer ses encouragements en faveur de toute initiative impliquant le dialogue et le retour à une paix véritable?

A propos des derniers bombardements, voici mes questions:

Y a-t-il une réaction officielle belge face à ces bombardements? Comptez-vous susciter une réaction au niveau européen?

Y a-t-il eu une concertation entre les Etats-Unis et les Européens avant ces bombardements ou est-ce seulement la Pologne et le Canada qui ont été prévenus?

Le Conseil de sécurité des Nations unies a-t-il été saisi avant les bombardements?

Quelle est la légalité des zones d'exclusion aérienne?

Quelle est la légitimité des bombardements en question?

En dehors de l'arrivée d'une nouvelle administration américaine, quels éléments neufs justifient-ils de telles actions militaires?

Au lendemain de ces frappes aériennes, en dehors du Koweït, le consensus s'est fait dans les pays arabes pour les condamner. Ne risque-t-on pas ainsi de radicaliser les positions dans le conflit du Moyen-Orient? Par exemple, ces raids ne risquent-ils pas d'être considérés comme des provocations à l'égard de ceux qui soutiennent la cause palestinienne?

Il y a quelques jours, ce jeudi 8 mars, la France a accusé les Etats-Unis de bloquer des importations de vaccins pour les enfants d'Irak. Ne devriez-vous pas, monsieur le ministre, prendre contact avec votre homologue français pour voir comment, ensemble, nous pourrions réagir à ce blocage régulier du comité des sanctions? Pour votre information, il y a 4,7 millions d'enfants de moins de cinq ans en Irak.

Pour terminer, je voudrais vous lire un extrait très court du rapport accablant du professeur Bossuyt contre les embargos, dans lequel il dit « Les organes instigateurs des sanctions ne sauraient être absous de l'accusation d'avoir l'intention de détruire le peuple irakien. L'ambassadrice des Etats-Unis auprès de l'ONU l'a d'ailleurs elle-même admis. Lorsqu'on lui a demandé si les 500.000 morts en valaient la peine, elle a répondu: "Nous pensons que c'est le prix à payer".

Les Etats qui appliquent les sanctions seraient en droit de soulever les questions au titre de la Convention contre le génocide. Je pense que nous devons déborder ce problème des bombardements pour voir dans quelle situation ce peuple est bombardé. Il est bombardé dans une situation de quasi-mort permanente.

02.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik hou niet van discipline. Dat past niet bij het karakter van mijn partij.

De **voorzitter**: U bent al dertig seconden bezig.

02.04 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik heb antwoord gegeven op een vraag die u mij stelde. Ik zal nu beginnen.

Mijnheer de voorzitter, ik zal het mij veroorloven om het verhaal dat hier door de voorgaande sprekers gebracht werd in die mate aan te vullen

dat ik ieders aandacht wil vestigen op het feit dat de bombardementen plaatsvonden op 16 februari, enkele dagen nadat de nieuwe president-elect president geworden was. Waarschijnlijk is het mijn slechte karakter dat mij ertoe brengt een oorzakelijk verband tussen de twee evenementen te zoeken. Ik zal de minister van Buitenlandse Zaken niet vragen om de Verenigde Staten tegen te houden in deze zaak. Ik vind dat we ons de laatste jaren al genoeg belachelijk gemaakt hebben. Ik stel alleen vast dat wij tien jaar geleden, toen de eerste oorlog tegen Irak gevoerd werd, betrokken partij waren. Wij namen deel aan de operaties door middel van onze heldhaftige vloot die – weliswaar van ver – hierbij betrokken was. Naar verluidt hebben ze wel voornamelijk op dolfijnen geschoten. Wat er ook van zij, wij waren hierbij betrokken.

Mijnheer de minister, wij zijn hierbij betrokken en dat niet alleen in NAVO-verband want de NAVO heeft hier niet veel mee te maken. Wij zijn geallieerden uit de eerste oorlog. Vermits verschillende geallieerden en zelfs anderen door de Verenigde Staten op de hoogte werden gebracht voor de operatie doorging, wou ik vragen of wij geconsulteerd werden. Zo ja, wat was ons standpunt? Zo neen, hoe valt dit te verklaren? Het zou immers niet zo onlogisch geweest zijn om de bondgenoten uit de eerste oorlog tegen Irak in deze te kennen.

Ik hoor geregeld verwijzen naar de non fly area. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk hebben Irak verboden daar vliegtuigen heen te sturen. Dat gebeurt aan de ene kant omdat sjiïtische opstandelingen beschermd moeten worden tegen de troepen van Saddam Hoessein terwijl aan de andere kant ook de Koerden beschermd moeten worden tegen deze troepen. Ik sta natuurlijk sympathiek tegenover beide zaken. Wanneer een volk zoals de Koerden probeert zijn identiteit te behouden en daar strijd voor levert, dan heb ik daar nogal wat sympathie voor. Die sympathie kan natuurlijk niet stoppen aan de grenzen van Irak. De Koerden laten mij namelijk regelmatig weten dat zij het in Turkije nog moeilijker hebben dan in Irak. De vraag is dan of wij binnenkort ook een soortgelijke operatie zullen moeten meemaken tegen Turkije. Mogen de Koerden soms gebombardeerd worden door Turkije maar niet door Irak? Die vraag mag gesteld worden.

Tot slot nog dit. Ik heb zo-even gezegd dat wij, zij het van ver, betrokken partij waren in de eerste oorlog tegen Irak. Graag had ik vernomen of de regering maatregelen genomen heeft om te

beletten dat dit naar aanleiding van deze bombardementen in een nieuwe oorlog tegen Irak het geval zou zijn.

Mijnheer de voorzitter, ik meen dat ik binnen de tijd gebleven ben.

02.05 **Claudine Drion** (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, je ne vais pas évoquer les rétroactes de mes différents collègues. Je voudrais juste poser deux questions et faire quelques commentaires.

Au sujet des raids effectués par l'armée américano-britannique durant le mois de février, des questions ont été posées au gouvernement américain. Les réponses parlent de considérations de sécurité pour les pilotes. Il est évident que, dans sa tentative d'annexion du Koweït, l'Irak s'est retrouvé hors-la-loi au regard du droit international. Cependant, aux yeux d'ECOLO-AGALEV, Saddam Hussein doit être considéré comme un dictateur qui, par une politique de conquête irresponsable ainsi qu'une répression des minorités kurdes et chiïtes, a mené son Etat vers la ruine. De ce fait, il est passible d'être déféré devant la justice internationale.

D'autre part, à l'heure actuelle, la population irakienne souffre énormément de l'embargo. Les principes des relations entre les Etats, notamment le règlement pacifique des conflits ainsi que l'égalité des Etats au regard du droit international, sont des principes auxquels aucun Etat ne peut porter atteinte.

Je constate que la force est utilisée par les Etats-Unis et par la Grande-Bretagne et ce, sans l'accord préalable du secrétaire général des Nations unies et sans aucune concertation avec leurs alliés, à savoir les membres de l'OTAN dont nous faisons également partie.

Mes deux questions sont les suivantes.

Comment appréciez-vous cette décision unilatérale des Etats-Unis? Ne craignez-vous pas que ce soit le début d'une politique menée par Georges Bush avec l'unilatéralisme américano-britannique?

Ne considérez-vous pas que cette attaque risque de raviver, au sein de l'opinion publique arabe, un sentiment anti-occidental assez fort alors que cette région du monde pourrait à nouveau connaître de vives tensions?

Selon ECOL-AGALEV, cette attaque ne risque

pas de favoriser une normalisation de cette situation.

Par ailleurs, je voudrais excuser ma collègue Leen Laenens qui vous avait posé une question mais qui est, pour le moment, en mission au Congo. Mais je suppose que dans votre réponse globale, vous parviendrez à nous fournir des éléments de réponse à sa question qui n'est pas posée aujourd'hui.

02.06 **Minister Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, in antwoord op de verschillende vragen over de bombardementen op Irak van 16 februari deel ik u mee dat de Belgische regering niet werd ingelicht over de bombardementen. Er is trouwens geen verplichting in dat verband, aangezien België aan die operaties niet deelneemt. Ook de NAVO werd voor zover ik weet niet op voorhand geïnformeerd. De Amerikaanse en Britse luchtmacht die patrouilles uitvoeren in de twee no-fly-zones hadden een zeer sterke stijging vastgesteld van het aantal tegen hen gerichte aanvallen in januari. Het waren er meer dan gedurende het afgelopen jaar. Ze hebben dan ook snel willen reageren, omdat een langere wachttijd de veiligheid van de piloten in gevaar zou hebben gebracht.

Wat de bombardementen van vroegere gelijkaardige operaties onderscheidt, is de intensiteit en het feit dat ze installaties dichtbij Bagdad tot doel hadden, dus buiten de no-fly-zones. Voor de Amerikanen en de Britten waren de aanvallen gerechtvaardigd, omdat nieuwe luchtafweerininstallaties de veiligheid van de vliegtuigen, inzonderheid van dewelke over de zuidelijke no-fly-zone vliegen, alsmaar meer bedreigden. De bombardementen betekenen dus geen wijziging of escalatie van de politiek die sinds enkele jaren wordt gevolgd; ze moeten worden gezien als de reactie op wijzigingen die de Irakezen aan hun militaire installaties hebben aangebracht en die de veiligheid van de toestellen die de no-fly-zones beschermen, in het gedrang brengen.

De aanvallen in de noordelijke zone op 22 februari waren een herhaling van wat enkele dagen voordien was gebeurd. De rechtvaardiging was dezelfde; ik onderstreep in het begin van het debat dat wat als bombardementen op Irak wordt voorgesteld, in feite enkel aanvallen zijn op militaire luchtafweerininstallaties.

De regering heeft niet overhaast willen reageren, zonder de verschillende elementen van het dossier te kennen en zonder te luisteren naar de

uitleg van onze bondgenoten. Het is evenwel duidelijk dat de bombardementen de gesprekken tussen de Verenigde Naties en de Iraakse gezant niet vergemakkelijken. Ze zijn bovendien geen aangepaste reactie op de omstandigheden. De positie van België is bekend. De regering betreurt de huidige stand van zaken in Irak. Het regime is hiervoor de hoofdverantwoordelijke, gezien zijn weigering om op een transparante en open manier met de Verenigde Naties samen te werken met het oog op de beëindiging van de productie van massavernietigingswapens. Men mag niet vergeten dat, ondanks de inspanningen van de Verenigde Naties om de verificatiemechanismen te verfijnen en aldus de soevereiniteit van Irak te vrijwaren, het land de VN-wapenexperts de toegang tot het territorium nog steeds ontzegt. Dat alles neemt niet weg dat het embargo vooral de Iraakse bevolking straft, hetgeen los van het menselijk aspect, destabiliserende gevolgen voor de hele wereld heeft.

La question de la légalité des zones de non-survol est contestée. Il me semble nécessaire de reprendre les historiques de l'institution de ces deux zones qui ne sont pas tout à fait identiques.

La zone Nord a été instituée par les alliés le 6 avril 1991. Elle était la conséquence de la crise des réfugiés kurdes à la fin de la guerre du Golfe. Après le cessez-le-feu, les Kurdes du Nord se sont révoltés. Ce qui a conduit à une contre-offensive militaire irakienne. Plus d'un million de réfugiés kurdes se sont alors enfuis en Turquie.

Réagissant à l'offensive irakienne, le Conseil de sécurité, sous la présidence belge, et surtout sur insistance de la France, a adopté, le 5 avril 1991, la résolution 668, qui condamnait la répression irakienne contre la population civile et qui priait l'Irak d'accepter, sur son territoire, les organisations humanitaires internationales. Cette résolution avait été approuvée par 10 voix pour dont celle de l'Union soviétique, et 3 voix contre, la Chine s'étant abstenue.

Il faut rappeler que le gouvernement irakien n'avait pas hésité, dans le passé, à faire usage de gaz de combat contre les populations civiles du Nord du pays.

Après l'adoption de cette résolution, les alliés ont créé les zones de non-survol et les troupes de la coalition (guerre du Golfe) sont rentrées quelques semaines plus tard en Irak du Nord pour permettre le retour des réfugiés kurdes, ces troupes devant quitter l'Irak du Nord en juillet de la même année.

Le but de la zone de non-survol était la constitution d'un "sanctuaire pour les Kurdes", une opération menée rondement à l'époque.

Dans ce contexte, je souhaite souligner qu'aujourd'hui, les Kurdes du Nord de l'Irak ne sont absolument pas pour une abolition de cette zone de non-survol.

Les alliés justifient l'institution d'une zone de non-survol en se référant à la résolution 668. Toute l'ambiguïté juridique provient du fait que la résolution 668 ne prévoit pas explicitement l'institution de zones de non-survol. Cette ambiguïté provient également du fait que la résolution 668 a été adoptée sans référence explicite au chapitre 7 de la Charte des Nations unies qui prévoit l'utilisation de la force pour assurer le respect d'une résolution.

Beaucoup d'experts juridiques constatent que l'interprétation alliée de la résolution n'a, à l'époque, pas été mise en question par les membres les plus importants de la communauté internationale et que l'on peut en déduire une base suffisante pour la légalité des zones de non-survol.

Ce n'est qu'au fil des années que ces zones de non-survol sont devenues l'objet de controverses au niveau international. Il faut rappeler que la France n'arrêta sa participation aux patrouilles sur la zone Nord qu'en décembre 1996.

La zone Sud de non-survol a été instaurée le 27 août 1992, jusqu'au 32ème parallèle, étendue le 3 septembre 1996 au 33ème parallèle. Cette zone de non-survol a été instituée après des rapports alarmants sur la situation des droits de l'homme dans le sud de l'Irak. Dans ce cas également, les alliés se sont référés à la résolution 668 pour justifier l'institution de cette zone de non-survol. Le but était à nouveau de protéger la population civile contre les excès les plus graves d'une répression toujours possible des autorités irakiennes, notamment par les attaques aériennes.

L'extension de la zone Sud, en 1996, était d'ailleurs une réaction à une offensive militaire irakienne contre les Kurdes.

Au-delà des controverses sur la légalité des "no-flying zones", il faut se rappeler qu'à l'origine, et maintenant encore, ces mesures ont avant tout pour but de protéger une population qui avait été la victime d'excès graves par le régime en place à Bagdad. Il est néanmoins de plus en plus clair

que, tout comme pour l'embargo et les sanctions, l'institution des "non-flying zones" et des patrouilles aériennes ne sont pas une fin en soi et qu'à mesure que le temps passe, des questions se posent sur l'opportunité de la poursuite de cette politique. C'est ce qui ressort des réactions de la plupart des partenaires européens.

La Belgique estime que les Nations unies sont l'instance appropriée pour tenter de résoudre la question de l'Irak dans son ensemble. Elle espère que cette dernière reprendra rapidement sa coopération avec les Nations unies. C'est d'ailleurs aussi l'avis des membres du Conseil de sécurité qui, à l'époque, n'avaient pas voté en faveur de la résolution 1284. Des membres permanents, comme la France, la Russie et la Chine, s'étaient abstenus.

L'Irak doit autoriser l'accès à son territoire et coopérer avec les inspecteurs d'armement des Nations unies.

La Belgique espère que cette coopération, qui devrait rassurer la communauté internationale sur les intentions de l'Irak, conduira rapidement à la levée de l'embargo et à la fin des mesures de protection que la communauté maintient vis-à-vis de l'Irak.

Enfin, j'aurai l'occasion, le 3 avril prochain, de rencontrer Colin Powell à Washington.

Je ne manquerai pas de mettre cette question sur la table de nos discussions. Par la suite, j'aurai l'occasion de vous rendre compte du résultat et des conclusions de cette rencontre.

02.07 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de minister, ik stel vast dat wij niet werden ingelicht. Wij worden in de feiten behandeld als een klein land.

Mijnheer de minister, ik stel ook vast dat u van mening bent dat Irak niet op een gepaste wijze heeft opgetreden. In de praktijk doen Amerika en Groot-Brittannië echter gewoon hun zin. Terecht maakt u de opmerking dat het regime in Bagdad de hoofdverantwoordelijke is. Het volk van Irak is echter het eerste slachtoffer, terwijl het regime versterkt wordt.

Tot mijn vreugde kan ik me wel aansluiten bij uw uitspraken over de veiligheid van de Koerden en de sjiïeten. Ik kan mij ook aansluiten bij uw actie ten aanzien van de heer Powell.

02.08 Jacques Lefevre (PSC): Monsieur le

président, je remercie le ministre pour sa réponse. Je tiens à souligner que la résolution sur laquelle on se base pour établir ces zones "no flying" spécifie qu'elle autorise les Etats membres soutenant le Koweït à utiliser tous les moyens nécessaires, y compris la force des armes, en vue d'obtenir la pleine application de la résolution 660. Cette résolution demande que l'Irak quitte le Koweït. Comme c'est fait depuis longtemps, ce n'est plus une excuse, mais c'est ce que répandent les propagandes américaine et anglaise.

Bombarder des civils qui subissent un embargo depuis 10 ans est un véritable scandale. Chaque instant qui passe, 250 enfants de moins de 5 ans meurent à cause de l'embargo, chiffres de l'OMS. Arrêtons de dire qu'il peut y avoir une installation anti-aérienne.

Dans l'opération "Tempête du désert", il s'agissait prétendument d'objectifs militaires et, comme par hasard, toutes les stations d'épuration d'eau en Irak ont été détruites. Si ce n'est pas cela un génocide à l'égard du peuple, expliquez-moi comment il faut l'appeler.

Il faudrait se rendre sur place et écouter les Irakiens pour savoir à quel point souffre cette population. Ce n'est pas en maintenant l'embargo qu'on aura la peau du régime. Au contraire, il ne faut que le renforcer. C'est la même chose à Cuba: s'il n'y avait pas d'embargo sur Cuba, Fidel Castro n'y serait pas non plus.

Nous sommes occupés à renforcer le régime de Saddam Hussein et à tuer des innocents.

02.09 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik heb met aandacht naar het antwoord van de minister geluisterd. Ik uitte daarnet reeds mijn ongerustheid over het feit dat wij opnieuw, precies zoals tien jaar geleden, bij militaire operaties zouden betrokken raken. Het antwoord van de vice-eerste minister heeft mij terzake niet gerustgesteld. Daarom heb ik een motie ingediend waarin ik vraag om deze keer niet bij de militaire operaties betrokken te raken. Ik roep alle democratische partijen op deze motie te steunen, conform hun pacifistische overtuiging.

02.10 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je suis satisfaite de la réponse du ministre sur la conversation qu'il nous promet d'avoir avec le général Colin Powell.

C'est en ce sens que je me suis permise, tout comme mon collègue Lode Vanoost, de signer la

motion de recommandation déposée par M. Lefevre. Ainsi, lorsque vous discuterez avec M. Colin Powell, vous saurez en tout cas que la majorité des partis de notre gouvernement vous soutiennent.

02.11 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik heb deze motie van aanbeveling ook mee ondertekend. Ik moet de oppositie echter onmiddellijk teleurstellen. Dit is geen wantrouwen tegen de minister van Buitenlandse Zaken, integendeel. Het is enkel de uitdrukking van onze verontwaardiging over de bombardementen van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, die om heel andere redenen dan de officiële werden uitgevoerd. Ik zal daarover niet uitweiden.

02.12 Jacques Lefevre (PSC): Monsieur le président, je tiens à souligner que la motion que j'ai demandé à cosigner n'est pas du tout un acte de méfiance à l'égard du ministre des Affaires étrangères, puisque j'ai approuvé sa réponse.

02.13 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijn motie is wel een oppositiemotie.

02.14 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, il ne faudrait pas que les meilleures intentions se retournent contre leur objectif premier.

Il faut quand même rappeler que le régime de Bagdad n'est pas exemplaire car il prend lui-même en otage sa propre population. Et cela, il faut aussi le dire. Evidemment, je ne suis pas convaincu de l'utilité de ces bombardements, ni des embargos. Vous connaissez d'ailleurs ma position sur le sujet. Et vous savez qu'en d'autres lieux, je plaide pour que l'on revoie ces positions, car les pays européens sont entraînés dans le sillage des acteurs géopolitiques les plus importants.

Cela dit, je ne voudrais pas que l'on passe sous silence les responsabilités du régime de Bagdad, qui a aussi des obligations à remplir et qui ne le fait pas. Donc, lorsque les motions nous guident à utiliser des termes forts qui donnent le sentiment que l'on critique unilatéralement les Etats-Unis, sans suffisamment mettre l'accent sur la responsabilité écrasante de Saddam Hussein lui-même, je ne suis pas certain qu'on ne crée pas un malentendu qui encourage ce dernier à ne pas respecter ce à quoi il s'était engagé.

Je plaide pour que l'on adopte une position claire

quant au fond, tout en restant suffisamment nuancé pour ne pas mettre tout le monde dans le même bain.

Car à entendre la virulence de certains propos, on a le sentiment que l'on prendrait plutôt fait et cause en faveur du régime de Bagdad, ce qui n'est – je suppose – pas le cas.

Excusez-moi, monsieur Lefevre, mais la passion que vous mettez dans votre discours est fondée sur un sentiment de générosité et de compassion qui est tout à fait à votre honneur - et que je partage - mais elle oriente un tir extrêmement unilatéral contre les actions entreprises, qu'on le veuille ou non, au nom des alliés.

Je suis d'accord pour dire que, sur le simple plan diplomatique, il n'est pas normal que nous n'ayons pas été informés. Ensuite, je ne pense pas que c'était le moment opportun pour agir de la sorte, parce que cela rend les choses encore plus difficiles. Et ceci ne vaut pas seulement dans le problème irakien, mais aussi dans le monde arabe. Par ailleurs, sur le plan des principes, vous savez fort bien que partout où je le peux, je remets en question le bien-fondé, l'utilité des embargos car ceux-ci ne touchent pas les gens du régime que l'on veut viser, mais bien la population. Et c'est ce qui est à l'origine de votre émotion, sentiment que je peux partager.

Mais il faut aussi en appeler à exprimer certaines exigences à l'égard de Bagdad. Car je vois bien que depuis un certain temps maintenant, il y a une démarche de type "lobby" qui se développe aussi à partir des responsables irakiens. Il faut être conscient de cela. Je ne dis pas que l'on ne peut pas avoir de contacts. Je suis prêt à une certaine ouverture à ce niveau-là, mais il ne faut pas non plus se laisser aveugler par l'émotion, car sinon cela créera des malentendus. Et Saddam Hussein en profitera aussi.

De voorzitter: Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Francis Van den Eynde en Guido Tastenhoye en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Ferdy Willems, Jacques Lefevre en Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

verzoekt de regering zich niet opnieuw te laten betrekken in een oorlog tegen Irak al was het maar omdat dit land niet geconsulteerd werd door diegenen die hem opnieuw voeren."

Une première motion de recommandation a été déposée par MM. Francis Van den Eynde et Guido Tastenhoye et est libellée comme suit:

"La Chambre, ayant entendu les interpellations de MM. Ferdy Willems, Jacques Lefevre et Francis Van den Eynde

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

prie le gouvernement de ne pas se laisser à nouveau entraîner dans un conflit entre l'Irak, ne serait-ce que parce que ce pays n'a pas été consulté par ceux qui ont rouvert les hostilités."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer, gehoord de interpellaties van de heren Ferdy Willems, Jacques Lefevre en Francis Van den Eynde

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

verzoekt de regering om, zeker met het vooruitzicht van het Europees voorzitterschap en het lidmaatschap van de Veiligheidsraad, alle nodige initiatieven te nemen of te steunen om

1. aan te dringen op beter overleg en coördinatie onder de partners van het NAVO-bondgenootschap bij buitenlandse militaire interventies;

2. de militaire sancties en inspecties tegenover Irak te handhaven, zowel voor de kopers als voor de verkopers van wapens die voor Irak bestemd zijn;

3. de economische sancties tegenover Irak op te heffen of aan te passen, daar waar deze vrijwel uitsluitend de burgerbevolking van Irak treffen;

4. de bespreking ten gronde aan te vatten van de geschillen tussen Irak en zijn buurlanden (Koeweit, Iran, Turkije), mede oorzaken van de tot op heden voortdurende problemen;

5. de reële culturele, politieke en economische autonomie te realiseren van de Koerdische en Sjiitische minderheidsgroepen in Irak;

6. bombardementen op Iraaks grondgebied enkel te aanvaarden mits uitdrukkelijke goedkeuring door de internationale gemeenschap."

Une seconde motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu les interpellations de MM. Ferdy Willems, Jacques Lefevre et Francis Van den Eynde

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

demande au gouvernement, en particulier dans la perspective de la présidence européenne et de la représentation de notre pays au sein du Conseil de sécurité, de prendre et de soutenir toute initiative tendant à:

1. insister sur une meilleure concertation et coordination entre partenaires de l'alliance atlantique à l'occasion d'interventions militaires à l'étranger;

2. maintenir les sanctions économiques à l'égard de l'Irak en ce qui concerne tant les acheteurs que les vendeurs d'armes destinées à ce pays;

3. lever ou à adapter les sanctions économiques prises à l'égard de l'Irak lorsque celles-ci affectent exclusivement la population civile de ce pays;

4. entamer la discussion sur le fond des conflits opposant l'Irak à ses voisins (le Koweït, l'Iran et la Turquie) qui sont, entre autre causes, à l'origine des problèmes persistants dans la région concernée;

5. réaliser une véritable autonomie culturelle, politique et économique des minorités kurdes et chiites en Irak;

6. admettre les bombardements en territoire irakien uniquement en cas d'accord explicite de la communauté internationale."

Een derde motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Jacques Lefevre, mevrouw Claudine Drion en de heer Lode Vanoost en luidt als volgt:

"De Kamer,

gehoord de interpellaties van de heren Ferdy Willems, Jacques Lefevre en Francis Van den Eynde

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

geeft uiting aan haar onbegrip en haar onbehagen ten aanzien van de herhaalde luchtbombardementen door de Amerikaanse en Britse luchtmacht. Die operaties maken niet enkel slachtoffers onder de burgerbevolking, maar dragen ook bij tot het instandhouden van een gespannen toestand die de tenuitvoerlegging van een door overleg totstandgekomen oplossing voor de Iraakse kwestie, overeenkomstig de doelstellingen van de Veiligheidsraad."

Une troisième motion de recommandation a été déposée par M. Jacques Lefevre, Mme Claudine Drion et M. Lode Vanoost. et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu les interpellations de MM. Ferdy

Willems, Jacques Lefevre et Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères
exprime son incompréhension et son malaise vis-à-vis des frappes aériennes répétées effectuées par les aviations américaine et britannique. Outre les victimes qu'elles provoquent parmi la population civile, ces opérations entretiennent aujourd'hui une tension dommageable à la mise en œuvre d'une solution concertée au problème iraquien, conformément aux objectifs du Conseil de sécurité."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heren Jacques Simonet, Jef Valkeniers en Erik Derycke.

Une motion pure et simple a été déposée par MM. Jacques Simonet, Jef Valkeniers en Erik Derycke.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement.
La discussion est close.

03 Interpellatie van de heer Jef Valkeniers tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het nog steeds niet inlossen van een belofte gedaan door de vorige eerste minister betreffende de hulp aan de bevolking van Fransschoek in Zuid-Afrika" (nr. 676)

03 Interpellation de M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect d'une promesse faite par le précédent premier ministre concernant l'aide à la population de Fransschoek en Afrique du Sud" (n° 676)

03.01 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, op 15 februari 1999 heeft de vorige eerste minister, Jean-Luc Dehaene, als voogdijminister van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking Fransschoek in de provincie Westkaap van Zuid-Afrika bezocht. In het centrum van de gemeente huldigde hij twee gebouwen in. Het ging om een oude garage naast het gemeentehuis die was gerenoveerd en omgevormd tot een dagkliniek en om een nieuwbouw voor de hospicediensten en de sociale diensten van de Afrikaanse christelijke vrouwenvereniging.

Voor zijn vertrek beloofde het kabinet van toenmalig staatssecretaris Reginald Moreels aan de NGO LIVOS, Liberalen voor Ontwikkelingssamenwerking, drie FAB-subsidies

voor een totaal bedrag van 2.250.000 frank. Van dit eerder al door de eerste minister beloofde geld werd echter nooit een frank uitgekeerd.

Toen men de voormalige eerste minister bij zijn bezoek vroeg of de Belgische regering bereid was om in de wijk Groendaal, waar de achtergebleven zwarte en bruine bevolkingsgroepen verblijven, een recent gebouwd gemeenschapsgebouw over te nemen en te laten fungeren als dagkliniek, gaf de heer Dehaene een positief antwoord. Het ging nochtans om een bedrag van 1 miljoen Zuid-Afrikaanse rand, wat toen overeenkwam met 7 miljoen Belgische frank, nu met nog 5,6 miljoen Belgische frank. Toch stemde de eerste minister toe.

De noodzaak om de betrokken dagkliniek verder uit te bouwen werd onder meer benadrukt door dr. Els Dobbels, een Belgisch pediater die in die periode wekelijks consultatie hield vanuit de kliniek van Paarl waar ze sinds 1990 werkte. De verdere uitbouw van deze dagkliniek is dringend, wegens de geweldige uitbreiding van de zwarte sloppenwijk, waar de bevolking de laatste vijf jaar vertienvoudigd is.

De bevolking van Fransschoek betreurt nog steeds dat de belofte van onze voormalige eerste minister niet gehonoreerd werd. Op 26 februari 2000 schreef de heer Mort, voorzitter van de Fransschoek-Belgian Development Trust: "In fact, your ex-prime minister in february 1999 opened the hospice building and the medical clinic. At the same time he offered to provide a donation for a day hospital/clinic for 1 million rand as a separate and gratis payment of bilateral aid. This matter is still being delated, both morally and legally."

Ook de Belgische media, zeer talrijk aanwezig, hadden het zo begrepen. Zij publiceerden dan ook de gedane belofte. Op 23 maart 2000 heb ik de voormalige eerste minister in een brief herinnerd aan zijn woorden waarmee men ons in Zuid-Afrika nog steeds blijft vervolgen. Op 6 april 2000 schreef de voormalige eerste minister een brief naar de huidige staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, de heer Boutmans. Daarin stelde hij ten eerste duidelijk dat bij zijn bezoek in Zuid Afrika inderdaad hulp was beloofd voor het betrokken project. Ten tweede deed hij beroep op de staatssecretaris om deze zaak opnieuw te onderzoeken. Ten derde schreef de heer Dehaene dat hij het zeer zou waarderen indien de huidige staatssecretaris aan de gedane belofte een gunstig gevolg kon geven.

Ondanks alle aandringen van de heer Dehaene en

van mijzelf werd tot nu toe aan deze wens geen gunstig gevolg gegeven. Ik betreur dit ten zeerste, niet alleen voor de reputatie van onze voormalige eerste minister en van ons land, maar ook vooral voor de duizenden patiënten die hoopvol uitkijken naar een nieuwe, menswaardige, dagkliniek in Fransschoek.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, vice-eerste minister en voogdijminister voor Ontwikkelingssamenwerking, mijn vraag is zeer eenvoudig. Is het echt niet mogelijk dat de gedane belofte, die met volle kennis van zaken gedaan werd door een gewezen Belgische eerste minister, gehonoreerd wordt? Ik dank u bij voorbaat voor uw antwoord.

03.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik beantwoord deze vraag in samenspraak met mijn collega Eddy Boutmans. Ik wil ten eerste aanstippen dat er over het door gewezen eerste minister Dehaene aangegane engagement geen enkel schriftelijk document kon worden teruggevonden, noch op de administratie van Ontwikkelingssamenwerking, noch op het kabinet van de staatssecretaris. Dit verklaart dat zij in deze zaak geen initiatief genomen hebben.

Het kan betreurd worden dat tijdens de vorige legislatuur geen document werd opgesteld. De voormalige eerste minister heeft na uw vraag inderdaad een brief gericht aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, de heer Boutmans. De situatie is opnieuw onderzocht. Na grondige studie, en rekening houdend met advies vanuit Zuid-Afrika, bleven er enkele moeilijkheden bestaan. De bilaterale samenwerking met Zuid-Afrika werd hervormd, en de uitvoering van de bestaande projecten berust nu bij de BTC. Het bilaterale programma voor Zuid-Afrika heeft haar eigen sectorale en geografische afbakening, en haar eigen coherentie. Een eventuele financiering van de betrokken polikliniek via een bilateraal kanaal kan er pas komen na een voorstel van de bevoegde Zuid-Afrikaanse overheid.

U vermeldt de toekenning van drie FAP's, subsidies voor kleine projecten dus. Het is moeilijk te verklaren dat dat zou zijn beloofd. Het zou dan namelijk gaan om het oneigenlijk gebruik van deze subsidie. Subsidies voor micro-interventies kunnen immers niet zomaar worden gecumuleerd. Voor één partner kan er maar één interventie zijn. De nood aan de voorgestelde interventie op zich wordt niet betwist. De prioriteit ervan zal kunnen worden bekeken in relatie tot vele andere noden. In feite ressorteert een dergelijk project het best

onder NGO-financiering. LIVOS komt daar in principe voor in aanmerking. De staatssecretaris heeft met LIVOS een overeenkomst gesloten die een aantal beperkingen met zich brengt. Het project zou evenwel ook door een andere NGO kunnen worden opgenomen en de bestaande procedure van indiening en beoordeling doorlopen. In die zin heeft de staatssecretaris ook aan de heer Jean-Luc Dehaene een antwoord gestuurd.

03.03 **Jef Valkeniers** (VLD): Mijnheer de minister, men zegt dat er geen enkel schriftelijk document is. Wel, ik beschik toch over een brief van de gewezen eerste minister zelf, waarin hij zegt dat hij dat op zich heeft genomen? Als dat geen schriftelijk document is, dan weet ik het niet meer. Dan verwijst men natuurlijk naar de BTC. U zegt dat er misschien via de Zuid-Afrikaanse regering een regeling kan worden getroffen, of dat u daartoe een verzoek zult doen.

Wat die FAP's betreft, in de brief van de heer Dehaene zelf staat vermeld dat er een belofte is van drie FAP's. Men spreekt hier over oneigenlijk gebruik, hoewel dat voorstel uitgaat van het kabinet zelf! Het kabinet zelf stelt voor om drie FAP's toe te kennen aan dezelfde NGO. Dus stelt het kabinet van dokter Moreels zelf het oneigenlijke gebruik voor van zijn reglementering. U ziet dat men het daar niet zo nauw nam met de reglementering. Het is misschien goed om de zaken een beetje in het oog te houden, nu hij een nieuwe functie heeft gekregen.

Het is natuurlijk heel mooi dat men refereert aan het omgaan langs de NGO's. Hier doet de eerste minister echter een belofte, maar vraagt daarna aan dezelfde NGO om nog eens 18% nieuw geld te genereren om die belofte in te kunnen lossen. Wij zijn wel heel vrijgevig maar ik ben nog altijd vrijgeviger met mijn eigen geld dan met het geld van een ander. Ik besef immers dat dit een generositeit van de eerste minister is geweest waar wij uiteindelijk de grootste bijdrage van zullen moeten betalen, aangezien de rest van de Staat komt.

Ik dank u echter voor uw antwoord. Ik wijs alleen op het feit dat de administratie – ook de huidige – een aantal fouten heeft ontdekt dat is begaan door het kabinet van de vorige staatssecretaris. We zullen zien in welke mate hieraan kan worden tegemoetgekomen. Het is misschien een goede les voor de huidige ministers. Als ze ergens op bezoek gaan in het buitenland, zeker in het kader van de ontwikkelingssamenwerking, moeten ze voorzichtig zijn met geschenken en beloftes die ze

naderhand niet kunnen inlossen.

De **voorzitter**: Mijnheer Valkeniers, misschien kunt u een attest vragen aan de Zuid-Afrikaanse minister, waarin staat dat hij die belofte wel degelijk heeft gehoord. Dat is een suggestie to whom it may concern.

03.04 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik ben nog niet ondervraagd geweest door Ivan De Vadder.

De **voorzitter**: Dat kan nog komen.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

04 Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de schending van de mensenrechten in China" (nr. 3420)

04 Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations des droits de l'homme en Chine" (n° 3420)

04.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u en uw diensten kennen uiteraard de honderden bladzijden rapporten. Ik sta daar niet bij stil: u kent de gruwel. In China blijft men dezelfde groepen martelen. Daarbij zijn er een paar merkwaardige groepen als mensen die zich schuldig maken aan het niet navolgen van de geboortecontroles in dat land, de regionalisten van Xin Yang en vooral de Tibetanen waarover ik u op 12 januari 2000 samen met de heer Harmegnies uitvoerig heb ondervraagd. Vandaag komen daar nog de Falun Gong bij. Ik sta daar even bij stil. Wat zijn zij? Als ik hun teksten lees, is dit een beweging voor geestelijke en lichamelijke gezondheid. Ik spreek mij daar niet over uit. Waarom worden zij vervolgd? Zij zouden een bedreiging zijn voor de Communistische Partij. In dat grote land hebben zij reeds 5% van de bevolking achter zich. Zij stellen dat in plaats van hen te vervolgen men blij zou moeten zijn met wat zij doen, vermits zij zich inzetten voor de gemeenschap. Verder argumenteren zij dat zij een zondebok zijn voor het regime, dat op die manier probeert zichzelf te legitimeren. Waarom worden zij vervolgd door de Chinese overheid? Wij kregen in dat verband een brief van de ambassadeur van China van 22 februari 2001. De ambassadeur schrijft dat de beweging destructief is en zelfdoding door zelfverbranding propageert. Hij spreekt van 1.700 mensen, die volgens de ambassadeur een bedreiging zijn voor het Chinese volk en de Chinese gemeenschap en

eigenlijk ook voor de Chinese eenheid, een teer punt voor Peking. Volgens de ambassadeur zou elk volk de Falun Gong moeten vervolgen, want dat zou een plicht zijn voor de mensheid.

Een paar opmerkingen daarbij. Ten eerste, naarmate ik kan oordelen, zijn de protesten geloofwaardig: allerlei organisaties voor mensenrechten hebben zich daarbij aangesloten, net als mensen uit de UNO en politici uit de hele wereld. Ten tweede, waarom worden zij zo intens vervolgd? Ik kan enigszins begrip opbrengen voor de positie van China dat zich wil verantwoorden met het bedreigd zijn van de nationale eenheid. Daar staat tegenover dat men een land ook in verscheidenheid kan besturen. Wij in Europa proberen toch verschillende ideologieën, godsdiensten en volkeren eendrachtig in harmonie te laten samenleven, ondanks hun verschillen. Er is ook het juridisch pluralisme waarbij mensenrechten in ieder geval boven culturele rechten staan. Het argument van de zelfverbranding overtuigt mij niet. Ook boeddhisten deden dat vroeger, maar daarom is het boeddhisme nog geen te verwerpen beweging. Het lijkt mij in elk geval positief dat China nu ten minste probeert zich te verantwoorden, terwijl het vroeger bleef bij een botte negatie.

Ten derde, waarom brengt die beweging dergelijke intense weerstand voort? Dit intrigeert mij bovenmate. Wat hier gebeurt door de Falun Gong, grenst aan het bovenmenselijke, aan het heroïsche. Lid zijn van een gewone beweging, organisatie of partij leidt niet tot dergelijke heldenmoed. Ik heb zelfs een paar gevallen gevonden, in geschriften, van mensen die zichzelf gingen aangeven. Dat deed mij denken aan de christenenvervolgingen van een paar eeuwen geleden: toen gebeurde dat ook en wees de officiële kerk dat ook af. Wij zitten hier op een scheidingslijn: zijn zij een geloof, positief uitgedrukt, of een sekte, negatief geformuleerd? Volgens de mij bekende documenten, de rapporten van Amnesty International die ik voor waar aanneem en die mij overtuigen, doen zij niets verkeerd en zijn hun doelstellingen in elk geval geen aanleiding voor zo'n drastische vervolging. Ik blijf dan ook aandringen bij onze regering om te blijven insisteren op het naleven van de mensenrechten zoals in het verleden. Dat is niet nutteloos; op termijn moet dat ooit eens effect hebben.

Een laatste puntje nog. Men signaleert mij dat China met het oog op de Olympische spelen wat schrik zou hebben. Ik waarschuw er wel voor dat argument voorlopig niet te gebruiken. Ook

Amnesty International wenst sport en politiek niet te mengen, ook al doet de politiek dat wel. Wij kunnen daar de consequentie niet handhaven: ook Turkije is kandidaat voor de Olympische spelen en die moeten wij dan ook weren. Een schitterend voorbeeld van hoe men sport en politiek niet mag mengen is Nederland, dat destijds lekker is gaan voetballen in Argentinië en dat nu met een enorm probleem zit met het koningshuis.

Dat laatste argument zou ik dus liever niet gebruiken.

04.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, België blijft het probleem van de Falun Gong-beweging onder de aandacht van de Chinese autoriteiten brengen, zowel op multilateraal niveau, in het kader van de dialoog tussen Europa en China over de mensenrechten, als op bilateraal niveau. Zo heeft de secretaris-generaal van het ministerie van Buitenlandse Zaken tijdens een bezoek van de ambassadeur van de Volksrepubliek China de Belgische visie op dit onderwerp uitgebreid kunnen toelichten.

Met zijn reactie op de wijze waarop de Chinese autoriteiten de Falun Gong-beweging in 1999 en 2000 hebben aangepakt, zit België op dezelfde lijn als Europa. Getuige hiervan de verklaring van de Europese Unie tijdens de 56ste zitting van de VN-commissie voor de Rechten van de Mens, waarin zij haar bezorgdheid en afkeuring uitsprak over de zware vonnissen ten aanzien van leden van de beweging. Deze vonnissen waren niet in verhouding met de ten laste gelegde feiten.

Overwegingen in de aard van nationale veiligheid, openbare orde, bescherming van de volksgezondheid en de openbare zedelijkheid en van de rechten en de vrijheid van derden, worden door de Chinese regering vaak aangevoerd. Ze mogen dan wel stroken met een bepaling in het internationaal verdrag van de Verenigde Naties inzake burgerrechten en politieke rechten, dat door China wel werd ondertekend, maar nog niet bekrachtigd, toch kunnen zij geen rechtvaardigingsgrond vormen voor de mishandelingen en de overdreven zware straffen. Onlangs heeft de Chinese overheid zijn acties tegen de aanhangers van de Falun Gong-beweging verscherpt. Wij blijven deze recente ontwikkelingen van nabij volgen. Zo waren er onlangs bijvoorbeeld de zelfverbrandingen op het Tienanmenplein.

04.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik neem akte van

uw antwoord. Het stemt mij tevreden dat u doet wat u kunt.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

05 **Samengevoegde mondelinge vragen van**
- de heer **Ferdie Willems** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3412)

- de heer **Lode Vanoost** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3417)

05 **Questions orales jointes de**

- **M. Ferdie Willems** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3412)

- **M. Lode Vanoost** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3417)

05.01 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, Colombia wordt al jaren verziekt door de combinatie van drugshandel, guerrillabewegingen en de oorlog tussen privé-milities en reguliere legers. Daarenboven is er een haat-liefderelatie met de Verenigde Staten en is Colombia een politieke democratie die er geen is, gekenmerkt door armoede en straffeloosheid. Kortom, het leek een hopeloze situatie. Desalniettemin kregen wij enkele weken geleden een sprankeltje hoop. Er waren immers gesprekken tussen de regeringsleider, Pastrana, en de leider van de belangrijkste guerrillabeweging, Marulanda, een man van 72 jaar. Deze gesprekken leidden tot een groot spektakel, namelijk dat de FARC – wellicht noodgedwongen – aanvaardt dat er vanuit een groep bevriende landen en bevriende internationale organisaties kan worden bemiddeld. Dat is een totaal nieuw gegeven.

Als bemiddelaars bedoelt de FARC Europa en wellicht ook België. België en Europa hebben immers het plan Colombia afgewezen. Ook biedt België aanzienlijk wat hulp, bijvoorbeeld de steun aan het project Nunca Mas. Daarenboven geniet België in het buitenland een goede faam. België heeft dus expertise ter zake wat Colombia betreft. Vandaar mijn vraag of er voor Belgische diplomatieke diensten mogelijkheden zijn. Ik denk van wel.

Heel concreet. Vorig jaar zijn er in Madrid en Bogotá vergaderingen geweest tussen Colombia en de internationale gemeenschap. Op 3 april 2001 zal er opnieuw een contact tussen Colombia enerzijds en de internationale gemeenschap

anderzijds plaatsvinden.

Dat is precies het moment waarop België aan Colombia concrete projecten en cijfers kan voorleggen. Hiertoe zijn er een viertal pistes mogelijk: ten eerste, via de NGO's; ten tweede, vanuit het kabinet van Ontwikkelingssamenwerking, waar 500 miljoen frank werd uitgetrokken voor conflictpreventie; ten derde, vanuit het kabinet van Buitenlandse Zaken, waar eveneens in een belangrijk bedrag werd voorzien voor conflictpreventie en, ten vierde, via de multilaterale contacten met een twintigtal instanties.

Mijnheer de minister, zult u tijdens de conferentie in april concrete projecten kunnen voorleggen en beloften kunnen doen, waardoor a fortiori onze geloofwaardigheid om de rol van peace-maker op te nemen in Colombia, kan worden bevestigd?

05.02 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, ik wens de duidelijke vragen van de heer Willems, wiens bezorgdheid ik overigens deel, niet te herhalen, maar ik zal wel aandachtig luisteren naar uw antwoord en daarna repliceren.

05.03 Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, door het akkoord tussen president Pastrana en de leider van de FARC, Maluranda, op 9 februari, wordt de Colombiaanse vredeszoektocht na een derde onderbreking in twee jaar, opnieuw op dreef gebracht.

Beide partijen drukken hierbij hun bereidheid uit om het intern conflict via dialoog en onderhandelingen te regelen.

Het akkoord kwam tegemoet aan de hoofdbekommering van de FARC, namelijk het inbinden door de regering en het vervolgen van de acties van de paramilitairen. Voorts werd de militarisering van de aan de FARC toevertrouwde vredeszone met acht maanden verlengd.

Ook de regering kreeg genoegdoening, in die zin dat de dialoog niet alleen wordt hervat, maar ook wordt uitgebreid tot een groter aantal actoren en bijeenkomsten, namelijk driemaal per week. Positief is eveneens dat de FARC de manuele "eradicatie" en substitutie van de illegale cocabouw aanvaardt.

Het is nu de taak van de internationale gemeenschap om bij de partijen met klem aan te dringen op de uitvoering van het nieuw akkoord. De Europese Unie beschikt over het morele

gezag, afdoende neutraliteit en de nodige ervaring inzake conflictregeling om bemiddelend op te treden. Zowel de Colombiaanse regering als de FARC erkennen de positieve rol die de Europese Unie terzake kan spelen.

België steunt de uiterst moedige vredesinspanningen van president Pastrana. Ons land speelde binnen de Europese Unie een actieve rol bij de totstandkoming van een autonoom Europees programma ter ondersteuning van de vredeszoektocht in Colombia. België onderstreepte tevens de noodzaak om de objectieve sociaal-economische en politieke oorzaken van het conflict grondig aan te pakken, teneinde een duurzame vrede te bereiken.

België besloot ook financieel bij te dragen aan het programma, via acties voor conflictpreventie en -oplossing.

Vooraleer de Europese Unie nieuwe initiatieven neemt, moeten wij de verdere ontwikkeling van de situatie echter afwachten.

05.04 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de minister, uw intenties verheugen mij. Ik vroeg u evenwel deze te concretiseren en al is zulks momenteel misschien nog niet mogelijk, toch blijf ik bij mijn verzoek.

De commissieleden zenden u een impuls om deze aangelegenheid verder met uw diensten te overleggen. Wij zullen dit dossier aandachtig volgen om na te gaan in welke mate de vier pistes die ik daarnet aanwees concreet worden gevolgd.

Wij zullen u stimuleren om deze weg voort te zetten.

05.05 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, ik was zeer bondig in mijn vraagstelling, maar zal iets uitgebreider gebruikmaken van mijn repliek.

Uw antwoord verheugt mij, maar ik wens nog het volgende te benadrukken.

Onze tegenstand tegen het Plan Colombia van de Verenigde Staten moet worden versterkt. Het gaat immers om een bijzonder eenzijdig plan waarbij enkel en alleen een militaire oplossing wordt nagestreefd. Men beweert dat dit plan een oplossing zou zijn voor de drugsproblematiek, maar dat wens ik tegen te spreken. Inderdaad, heel wat rapporten wijzen erop dat de guerrilla in Colombia slechts een klein deel van de

cocaplantages in handen heeft en er – dat is een feit – belastingen op heft.

Mer dan de helft van de plantages zijn nog altijd in handen van paramilitairen en andere personen. Zij vallen bovendien onder de bescherming van het leger. Bovendien is de chemische verwerking tot cocaïne en de export totaal in handen van paramilitairen van de maffia. Daar heeft de guerrilla niets mee te maken. De Verenigde Staten gebruikt een drogreden. De sproeicampagnes met vliegtuigen om de plantages te vernietigen, gebeuren alleen in gebieden waar de guerrilla het voor het zeggen heeft. Deze campagnes gebeuren niet in gebieden waar de guerrilla niet actief is en de paramilitairen de macht hebben. Met andere woorden, dit plan heeft het perverse effect de drugsproductie te herlokalisieren naar die elementen in Colombia die nog minder onder controle zijn.

Ik zou erop willen aandringen dat we tijdens ons Europees voorzitterschap ook daar werk van maken.

De **voorzitter**: Het Europees voorzitterschap zal de wereld veranderen. Het volgende punt is het stokpaardje van de heer Van den Eynde.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

06 **Samengevoegde mondelinge vragen van**
- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aarzeling van de regering omtrent de levering van een munitiefabriek aan Turkije" (nr. 3433)

- de heer Karel Pinxten aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de wapenleveringen aan Turkije" (nr. 4119)

06 **Questions orales jointes de**
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les hésitations du gouvernement quant à la livraison d'une usine de munitions à la Turquie" (n° 3433)

- M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les livraisons d'armes à la Turquie" (n° 4119)

06.01 **Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK)**: Mijnheer de voorzitter, gezien mijn pacifistische instelling heb ik er inderdaad moeite mee dat wij munitiefabrieken verkopen aan landen die de mensenrechten als een vodge papier beschouwen. Dat is, onder andere, het geval in Turkije.

Ik wil u eraan herinneren dat tijdens de kerstperiode een paar leden van deze vergadering naar Turkije zijn geweest om na te gaan op welke manier daar de opstanden in de gevangenissen bloedig de kop werden ingeslagen. Als ik spreek over de kop inslaan, gebruik ik een eufemisme. Het was veel erger.

Ik wil u er ook aan herinneren dat Turkije op een meer dan brutale wijze de secessie van de Koerden aanpakt.

Ik heb er inderdaad een probleem mee om aan zo'n land een munitiefabriek te leveren. Het is niet ten onrechte dat u dat een stokpaardje noemt.

Ik heb de minister enkele weken geleden over deze kwestie geïnterpelleerd. Ik was de eerste interpellant, maar niet de enige. Het antwoord van de minister vond ik niet echt positief, maar het was ook niet helemaal negatief. Waarschijnlijk ten gevolge van de pleidooien van een paar regeringspartijen, aarzelde hij met betrekking tot de vergunning die voor de levering van die munitiefabriek werd toegekend. Hij aarzelde en merkwaardig genoeg ging hij bondgenoten raadplegen, met name Frankrijk en Duitsland.

Mijnheer de voorzitter, u zult zich de zogenaamde constitutionele atoombom van 1991 van de heer Moureaux herinneren. Er is telkens één minister verantwoordelijk voor de vergunningen voor wapenexport. Ik werd hier met een nieuw systeem geconfronteerd, waarbij ook het buitenland zou worden geraadpleegd. Er werd op zijn minst geaarzeld. Het had erger kunnen zijn. De minister had kunnen zeggen dat we ermee doorgaan.

De minister heeft ons toen meegedeeld dat hij snel Frankrijk en Duitsland zou raadplegen en dat hij zeer spoedig een antwoord zou hebben. Ik heb van dat antwoord sindsdien niets meer vernomen. Ik kom hem dus vragen hoe het er nu mee zit. De **voorzitter**: U had dat ook korter kunnen formuleren.

06.02 **Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK)**: Denkt u dat? Ik wil gerust herbeginnen.

06.03 **Karel Pinxten (CVP)**: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, op 6 februari werd in deze commissie een grondige gedachtewisseling gevoerd over de levering van een munitiefabriek aan Turkije en ook de deelname aan die levering van een Belgisch producent.

Ik heb u voorgesteld om opnieuw het advies van de evaluatiecommissie in te winnen, omdat dit advies werd verstrekt op een ogenblik dat het rapport van Amnesty Internationaal, dat dateert van december 2000, nog niet was gekend. U hebt geoordeeld dat het in de gegeven omstandigheden beter was om de collega's van Frankrijk en Duitsland te raadplegen over de opportuniteit van de levering van deze munitiefabriek aan Turkije.

Vooraleer mijn vragen te stellen, wens ik te herinneren aan de uitspraken van een aantal groene parlementsleden naar aanleiding van de stemming over de resoluties met betrekking tot de levering van de munitiefabriek aan Turkije. De woordvoester van Agalev verklaarde, ik citeer: "Het gebruik van deze munitie, onderwerp van deze licentie, voor de schendingen van mensenrechten is reëel. Verschillende rapporten waaronder niet in het minst een van Amnesty International bewijzen dit. Volgens de wapenwetgeving kan deze licentie dan ook niet worden toegekend". Dit zijn geen woorden van de oppositie maar van een lid van de meerderheid. De woordvoester van Agalev – partij die de regering steunt – besloot, ik citeer opnieuw: "Dit alles maar om te zeggen dat we deze vergunning niet als een schoothondje zullen bekijken maar dat we de discussie opnieuw ten gronde zullen voeren". Dat zijn de verklaringen van Agalev, afgelegd in de openbare vergadering van 15 februari 2001.

Mijnheer de voorzitter, mijn vragen zijn bijzonder eenvoudig.

Mijnheer de minister, u hebt aan de Kamer toegezegd uw Duitse en Franse collega's te zullen raadplegen over de levering van deze munitiefabriek aan Turkije. Hebt u reeds contact gehad met de betrokken ministers? Wat was hun antwoord? Welke beslissing hebt u uiteindelijk genomen? Zal de levering doorgaan of niet?

06.04 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, in de huidige stand van zaken van het dossier, kan ik geen nieuwe elementen toevoegen. Ik heb reeds beklemtoond dat dit een delicate zaak is. De levering is immers bestemd voor een NAVO-lidstaat. De levering moet Turkije in staat stellen zijn eigen productie aan de NAVO-normen aan te passen.

Ik heb mijn Duitse en Franse collega's aangeschreven. Zij zijn niet bereid de klok terug te draaien en op de genomen beslissingen terug te komen. Bijgevolg ben ik niet van plan op mijn

beslissing terug te komen. Er is geen gezamenlijk Europees beleid inzake wapenexport.

Ik ben vastberaden deze problematiek op een verantwoorde wijze te behandelen. Turkije is en blijft een belangrijke partner van de Europese Unie en van België. Samenwerking met Turkije en steun aan het land zullen de nodige vooruitgang inzake de mensenrechten meer promoveren dan unilaterale sancties die ter plekke verkeerd begrepen worden en de kloof alleen maar groter maken.

J'ai bien, comme promis, écrit une lettre aux partenaires français et aux partenaires allemands qui sont concernés par le marché. La réponse a déterminé qu'ils ne reviendront pas en arrière d'autant plus que - je crois que c'est le cas de la France - le marché est déjà entamé. Je n'ai donc aucune raison de remettre en cause la licence.

06.05 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik ben meer dan alleen maar ontgoocheld, want de regering speelt hier een aardig stukje hypocrisie. Enerzijds, probeert u ons wijs te maken, mijnheer de minister, dat u de wereld rondreist als een witte ridder die de rechten van de mensen verdedigt en, anderzijds, hebt u er geen enkel gewetensprobleem mee wanneer u een munitiefabriek aan Turkije levert.

Mijnheer de minister, u zegt dat er geen gezamenlijk Europees beleid inzake wapenleveringen bestaat. Ik betwist dat niet. Als er echter geen gezamenlijk Europees beleid bestaat, dan hebt u schijnheilig een paraplu opengetrokken toen u in het Parlement verklaarde dat u Duitsland en Frankrijk zou raadplegen om achter die paraplu toch uw beslissing te kunnen uitvoeren. Niet alleen het Parlement werd bedrogen, maar ook uw regeringspartners Ecolo en Agalev, die zich sterk hadden gemaakt dat zij de mensenrechten zouden verdedigen. Dames en heren van Agalev, u bent bedrogen; mesdames, messieurs d'Ecolo, dans cette affaire vous êtes cocus.

06.06 **Karel Pinxten** (CVP): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord, maar het doet twee problemen rijzen.

Mijnheer de minister, in de eerste plaats komt uw antwoord erop neer dat u een beslissing hebt genomen die strijdig is met artikel 4 van de wapenwet van 1991. Sta me toe dat artikel even te citeren: "Elke aanvraag tot het verkrijgen van een uitvoer- of doorvoervergunning moet worden geweigerd wanneer ze strijdig is met een

klaarblijkelijke schending van de rechten van de mens". Dat betekent dat de uitvoerende macht, de bevoegde minister, in dat geval een wapenlicentie moet weigeren. Dat bepaalt artikel 4 van de wapenwet ondubbelzinnig.

De minister kan de oppositie verwijten op de vraag of er wel sprake is van strijdigheid vooringenomen te antwoorden. Ik verwijs u echter naar het rapport van Amnesty International van december van vorig jaar dat verscheen na het advies van de evaluatiecommissie van uw departement. Een meerderheidspartij, met name Agalev, heeft zelfs de inhoud van dat rapport, onder andere over de schendingen van de mensenrechten in Turkije, publiek in openbare vergadering onderschreven.

Een tweede probleem is het feit dat Agalev, een van de regeringspartijen, haar vrees in openbare vergadering heeft uitgesproken over een eventueel risico op wederuitvoer.

Samenvattend, gelet op het feit dat u uw beslissing die u wenst te handhaven, mijns inziens op z'n minst strijdig is met artikel 4 van de wapenwet lijkt ze mij wederrechtelijk, mijnheer de minister. Ik begrijp wel dat er meningsverschillen bestaan tussen u en leden van de andere regeringspartners. U hebt nu eenmaal een andere rol, mijnheer de minister. Ik herinner eraan dat Agalev, die ik daarstraks met opzet heb vernoemd, op 15 februari een discussie ten gronde over de kwestie vroeg, terecht overigens. We zouden dat, samen met Agalev, graag doen. Ik stel vast dat u als minister van Buitenlandse Zaken de match tegen Agalev-Ecolo met 5-0 hebt gewonnen. Mijn felicitaties daarvoor. Maar zullen uw Agalev-Ecolo-partners dat wel blijven pikken, gelet op hun verklaringen en het standpunt dat zij op 6 februari in commissie en op 14 februari in plenaire vergadering hebben verwoord?

Collega's, gaat er nog een debat ten gronde komen? Trekt u soms de kraag wat naar boven en de pet wat naar beneden terwijl u zegt: "Laat dit maar overwaaien tot het volgende dossier komt"? Gaat u het pikken dat de regering artikel 4 van de wapenwet van 1991 naast zich neerlegt? Het antwoord van Agalev interesseert mij minstens evenveel als het antwoord dat we zo-even van de minister gekregen hebben.

De **voorzitter**: Collega's, we kunnen elkaar niet beginnen interpellieren in de commissie. Dat kan de bedoeling niet zijn. Staat u mij trouwens toe op te merken dat het debat over wapenexportlicenties ieder jaar gevoerd kan worden bij het voorstellen van het rapport. De regering handelt ter zake zeer

transparant en, in tegenstelling tot vroegere regeringen, handelt deze regering erg vroegtijdig. Ik herhaal, wij kunnen het debat ten gronde voeren over alle wapenexportlicenties bij het bespreken van het rapport. In de commissie kunnen wij niet elk dossier ten gronde bespreken. Mijnheer Pinxten, aangezien u ook tot de meerderheid behoort, weet u dat het het voorrecht van de executieve is om uitvoering te geven aan het beleid. Het Parlement kan dit beoordelen bij de bespreking van het rapport. Ik moet echter vaststellen dat het Parlement niet altijd even ijverig is bij die gelegenheid. Ik bedoel u daar uiteraard niet persoonlijk mee.

06.07 Karel Pinxten (CVP): Mijnheer de voorzitter, ik respecteer de bevoegdheid van de uitvoerende macht uiteraard ten volle. De regering moet haar verantwoordelijkheid opnemen. Het komt evenwel het Parlement toe de regering daarover te ondervragen. Als de regering hierover ondervraagd wordt en wij haar er met de documenten in de hand attent op maken dat zij een beslissing heeft genomen die strijdig is met de wet, dan bestaat er volgens mij een probleem. Ik heb al gezegd dat niet alleen mijn fractie dat zegt; ook een fractie van de meerderheid – met name Agalev – heeft in de openbare vergadering duidelijk gesteld dat als de regering haar houding handhaaft – wat hier bevestigd wordt – er een beslissing wordt genomen die strijdig is met artikel 4 van de wapenwet. Dan is er op zijn zachtst gezegd toch een politiek probleem, hoezeer het de regering ook toekomt om in deze haar verantwoordelijkheid op zich te nemen. Dat wettigt echter niet het nemen van een wederrechtelijke beslissing door de regering. Dat is een politiek probleem voor de oppositie en naar ik aanneem ook voor de meerderheid.

De **voorzitter**: Wij hebben een duidelijk antwoord gekregen van de minister. Ik geef nog het woord aan de heer Van den Eynde en dan gaan we dit afronden want er is al twintig keer geïnterpelleerd over deze zaak. We gaan er geen never ending story van maken. Als het eerste onderdeel wordt geleverd kunt u nog eens interpellieren, vervolgens opnieuw bij levering van het tweede onderdeel enzovoort.

06.08 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, hier werd slechts één keer over geïnterpelleerd, namelijk op 6 februari. Ik respecteer de bevoegdheid van de regering om ter zake beslissingen te nemen, maar het is het recht en zelfs de plicht van een democratisch Parlement om de regering omtrent die beslissing aan de tand te voelen als wij dit nodig vinden.

De **voorzitter**: Hiermee hebt u dat meer dan genoeg gedaan. U hebt het hele gebit van de heer Michelal gevoeld.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

07 Question orale de Mme Muriel Gerken au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le travail forcé en Birmanie et la réponse de notre pays à la résolution de l'OIT" (n° 3477)

07 Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerken aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "dwangarbeid in Birma en het antwoord van België op de resolutie van de ILO" (nr. 3477)

07.01 **Muriel Gerken** (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, le 6 février dernier, je vous interrogeais une fois encore sur le résultat de la visite de la troïka en Birmanie. A cette occasion, je vous avais demandé si la Belgique s'était déjà prononcée en réponse à la recommandation de l'OIT demandant que les Etats membres de l'OIT et les entreprises situées sur ces territoires prennent des mesures pour empêcher tout échange économique pouvant soutenir la junte au pouvoir.

Les réponses des différents Etats étaient attendues pour le 16 février et, à ce moment, la Belgique n'avait encore pris aucune mesure. Vous m'aviez dit que la ministre de l'Emploi vous avait d'ailleurs interpellé sur ce sujet. Elle-même m'a confirmé que les différents ministres étaient effectivement chargés de vous remettre des propositions d'actions envisageables.

J'aimerais savoir si le gouvernement s'est désormais prononcé sur des mesures qu'il aurait l'intention de prendre dans ce sens. Il semble évident qu'une première mesure à prendre serait de mettre fin à ce contrat de fourniture de carburants pour les voitures des cabinets et des administrations via des cartes magnétiques, étant donné que la prolongation du contrat avec TotalFina était de toute façon soumise à la recherche de clauses éthiques dans les marchés publics.

Je sais que vous avez eu un Conseil des ministres le vendredi 9 mars et que ce point était à l'ordre du jour. Dès lors, j'aimerais savoir ce qu'il en est résulté.

Par ailleurs, il me semble que de toute façon,

quelle que soit la décision prise en ce qui concerne les critères éthiques, tous les ministres et le gouvernement dans son ensemble ont la possibilité de dénoncer ce contrat qui me semble aller à l'encontre de la recommandation de l'OIT.

Parallèlement, le gouvernement ne pourrait-il demander aux agences de voyages d'avertir leurs clients et, si possible - mais c'est peut-être une illusion -, de supprimer les voyages vers la Birmanie ou, par exemple, d'informer les candidats touristes, dans leurs prospectus et leur documentation, sur la situation en Birmanie et sur le fait que leur argent ira directement au soutien de la junte.

Enfin, la firme de lingerie féminine Triumph s'est installée en Birmanie, sur un site militaire de la junte. Action-Birmanie vient de le dénoncer. J'aimerais savoir si notre gouvernement peut faire quelque chose pour empêcher la poursuite des activités de cette firme.

Il me semble aussi que, le 6 mars, le Conseil des ministres européens a abordé le bilan de la situation en Birmanie. J'aimerais savoir si, là aussi, l'orientation est de prendre des mesures conformément à la demande de l'OIT, sachant que nous aurons bientôt la présidence européenne et que nous pourrions alors avoir un rôle encore plus actif.

Il me semble que le moment est bienvenu parce que j'ai lu, dans le dernier journal de la FEB, une information aux entreprises disant que l'Organisation internationale du travail sanctionnait le Myanmar et demandant aux entreprises de rompre tout lien commercial avec la junte militaire.

07.02 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, la réponse du gouvernement belge aux recommandations de l'OIT est encore à l'étude. Ces recommandations concernent en fait des activités qui relèvent des compétences de plusieurs départements. Chacun des ministres concernés doit donc apporter sa contribution à la réponse que la Belgique donnera. Cette réponse émanera de Mme Onkelinx puisque l'Organisation internationale du travail entre dans ses compétences et que c'est à elle que fut adressée la lettre du directeur général de l'OIT.

Il est clair que cette pratique du recours au travail forcé en Birmanie est totalement intolérable. Je soutiens donc fermement la démarche de l'OIT.

Cela dit, notre politique commerciale relève essentiellement de l'Union européenne. Notre

commerce bilatéral avec la Birmanie est très faible. Notre marge de manœuvre est assez limitée et les éventuelles sanctions qui pourraient découler de l'application de la résolution de l'OIT sont donc difficiles à envisager d'un point de vue strictement belge.

Il existe néanmoins le cas de TotalFina-Elf. Cependant, je me suis déjà exprimé à ce sujet. Vous savez que j'ai écrit personnellement au PDG de ce groupe le 6 juillet 2000 afin de lui faire part de nos inquiétudes et réserves quant à la politique menée par le groupe pétrolier en Birmanie.

Par ailleurs, le gouvernement a décidé, pour des raisons éthiques, de rompre le contrat conclu avec TotalFina en ce qui concerne la fourniture de carburant. Pour des raisons juridiques, ce contrat prendra fin le 31 août 2001.

La position commune de l'Union européenne à l'égard de la Birmanie, se traduit par une décision prise par les Quinze en avril dernier. En effet, ils ont décidé de renforcer les sanctions. C'est une décision largement soutenue par la Belgique. Ces sanctions visent les militaires du régime. Cette position commune sera bientôt réexaminée à la lumière des développements réalisés sur place. Le cas échéant, elle sera renouvelée voire renforcée.

Le dialogue extrêmement fragile entre la junte et Aung San Suu Kyi en est encore à ses prémices. Il est donc trop tôt pour déterminer précisément la stratégie de l'UE.

En tout cas, il y a un élément important à préciser, me semble-t-il. Il faut veiller à bien distinguer, d'une part, le processus indépendant de l'OIT qui a conduit à l'adoption de sanctions du fait du recours continu au travail forcé et, d'autre part, d'éventuelles timides améliorations du climat politique sur place. Ces deux problématiques doivent être considérées et traitées de manière distincte. Il faut pouvoir condamner et le travail forcé et tendre à sa suppression tout en encourageant le rapprochement qui s'amorce entre les militaires et le Prix Nobel de la Paix.

Quant à la question relative au tourisme, il faut être prudent. Elle fait d'ailleurs l'objet de discussions au sein des Européens, sans qu'il y ait de position unanime. Supprimer cette ressource financière pour le pays est une arme à double tranchant. Il n'est pas vrai que la population n'en tire aucun bénéfice. Il y a d'ailleurs une forme de tourisme moins organisé, plus aventurier, qui constitue une source de revenu

appréciable pour les locaux. Interdire le tourisme, ce serait aussi couper la communauté internationale d'une source d'information indispensable.

Par rapport à cette proposition-là, mon opinion n'est pas déterminée. Je pense qu'il existe des éléments en faveur de cela et d'autres qui plaident contre. Je ne suis pas persuadé qu'il faut, dans ce genre de pays, couper les liens avec notre population. Ces sources d'information sont importantes et j'ai peur qu'on en arrive à un isolement complet qui risque de laisser les gens à leur propre sort. Je ne suis pas opposé mais je ne vois pas, pour le moment, l'utilité de telles mesures au sujet du tourisme.

07.03 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV): Au sujet du tourisme, il est vrai que beaucoup d'interrogations se posent. Lorsqu'on interroge les représentants de l'opposition birmane, ils nous répondent que la population locale a l'occasion de disposer des revenus nécessaires même s'ils sont minimes de la part du tourisme. Son principal objectif est de renverser la junte en place.

Il est vrai que dans les faits, les liens risquent d'être rompus et que cette source de revenus leur serait supprimée. J'espère qu'on ne va pas en arriver à ce stade mais, néanmoins, je pense qu'il serait intéressant que les touristes soient informés de la situation. J'ai remarqué que dans le "Guide du routard", il existe un chapitre consacré à la junte au pouvoir en Birmanie.

A propos de la décision du Gouvernement, à savoir la rupture du contrat avec TotalFina, je ne peux que m'en réjouir même s'il va falloir attendre la fin du contrat d'un an. J'admets avoir été déçue, lorsque j'ai interrogé tous les ministres, de constater que seuls les ministres verts et le ministre Van den Bossche avaient spontanément renoncé à ce contrat.

Vous nous avez par contre montré la lettre que vous aviez envoyée au président de TotalFina et dont je partageais le contenu.

07.04 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, c'est impossible, madame, notamment pour ce qui concerne mon département. J'ai demandé il y a pas mal de temps que les cartes essence soient supprimées. Il s'avère que c'est juridiquement impossible pour mon département. Ce n'est donc pas une volonté sélective des ministres. Il faudra attendre jusqu'au 31 août pour pouvoir le faire parce que cela relève d'un marché public qui a été accordé, et je n'ai pas envie de

devoir payer des dédommagements à la firme TotalFina, ce n'est pas ce que nous recherchons. Je comprends votre surprise mais vous pouvez vérifier, je ne peux pas.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

De **voorzitter**: De mondeling vraag nr. 3509 van de heer Francis Van den Eynde vervalt. De heer Van den Eynde zal deze vraag schriftelijk stellen.

Ik stel voor punt 8, met name de vragen nrs. 3506 en 3517 van de heren Van den Eynde en Willems, en punt 11 met name de interpellaties 715, 717, 724, 725, 727 van de heren Pinxten, De Crem, Van den Eynde en Feret, samen te voegen.

08 Question orale de Mme Marie-Thérèse Coenen au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'évolution en matière des droits de l'homme en Tunisie" (n° 4025)

08 Mondelinge vraag van mevrouw Marie-Thérèse Coenen aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de evolutie inzake schendingen van de mensenrechten in Tunisië" (nr. 4025)

08.01 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, je me permets de vous poser une question concernant l'état du problème des droits de l'homme en Tunisie.

En novembre 2000, mon collègue sénateur Paul Galand vous posait une question circonstanciée sur l'évolution alarmante constatée dans ce pays. Trois mois plus tard, la Ligue des droits de l'homme, Amnesty International, Avocats sans frontières nous font parvenir un dossier parfaitement documenté qui montre que la situation est vraiment inquiétante en Tunisie.

Ce rapport met en exergue que "des défenseurs des droits de l'homme y sont harcelés, molestés" et que "leur vie ainsi que la sécurité d'existence de leurs proches est manifestement en danger". Suit alors une série de cas, d'analyses pointues observées par diverses personnes sur le terrain.

Il est vrai que ce n'est pas le lieu ici de faire le point de tous les problèmes rencontrés, ni des procès qui ont lieu, ni des stratégies de harcèlement qui peuvent se vérifier soit contre les personnes elles-mêmes soit – beaucoup plus grave – contre leurs proches, ni de montrer comment les différentes associations qui s'affirment ou qui se présentent comme

défenderesses des droits de l'homme sont interdites de congrès, limitées dans leur droit d'association voire de réunion.

Si vous ne disposez pas de ce dossier, je peux évidemment vous en faire une copie.

Comme vous profitez d'autres canaux d'information que les associations, les ONG des droits de l'homme, je voulais savoir s'il était possible de faire le point sur l'état des informations que vous détenez. La Belgique adopte-t-elle une attitude particulière par rapport à cette répression croissante que met en œuvre le régime Ben Ali? D'autant plus que ce régime essaie par ailleurs de se faire bien voir et de se montrer comme le chantre de la défense des droits de l'homme.

L'Europe joue un rôle important dans le cadre des accords économiques mais aussi dans des relations avec des pays de la Méditerranée. La Belgique compte-t-elle inscrire cette problématique à l'ordre du jour de la présidence européenne?

08.02 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, madame, force est de constater qu'en effet, la situation des droits de l'homme en Tunisie n'a pas connu que des améliorations en l'an 2000.

La question fait d'ailleurs référence à plusieurs dossiers inquiétants, tel celui de la Ligue tunisienne des droits de l'homme. Le gouvernement continue à entreprendre des actions qui semblent difficilement conciliables avec nos convictions en matière de liberté d'opinion, d'expression et de presse. Les droits de l'homme constituent une des pierres angulaires des relations que l'Union européenne et la Belgique entretiennent avec les pays tiers.

C'est à ce titre que notre pays suit avec attention l'évolution de la situation en Tunisie, à la lumière d'une série d'événements particuliers. Et ce d'autant plus que ces événements concernent directement des groupes ou des personnes qui revendiquent légitimement leur droit de contribuer à la défense et à la promotion des droits de l'homme dans le cadre d'une société ouverte et participative.

Je peux en tout cas vous assurer que j'ai parlé de cette question lors de ma dernière rencontre à Bruxelles, en février dernier, avec mon collègue tunisien des Affaires étrangères. Je me rappelle avoir, entre autres, abordé l'interdiction du journal belge "Le Soir" en Tunisie, ainsi qu'un interdit

touchant un de ses journalistes, Baudouin Loost. Notre ambassade à Tunis suit de près les activités des organisations tunisiennes des droits de l'homme. Nos diplomates assistent, quand ils le peuvent, aux procès intentés dans ce domaine, par exemple, contre les membres de la Ligue des droits de l'homme. Notre ambassadeur saisit chaque occasion de rencontre avec ses interlocuteurs aux Affaires étrangères pour rappeler l'attention particulière que la Belgique accorde au respect des droits de l'homme.

J'ajoute d'ailleurs que la Tunisie n'est plus un pays de concentration.

Ils s'en rendent bien compte.

La Belgique a récemment soutenu avec fermeté plusieurs démarches de l'UE en Tunisie qui, toutes, allaient dans le sens d'une préoccupation grandissante face aux événements récents. Dans le cadre de sa présidence, la Belgique restera des plus vigilantes face à cette situation défavorable et nous utiliserons toutes les possibilités d'action mises à la disposition de l'UE pour continuer à faire part de nos préoccupations aux autorités tunisiennes.

L'UE mène un dialogue ferme et constructif en la matière. Nous rappelons que le respect des droits de l'homme et des principes démocratiques sont des éléments essentiels de l'accord d'association conclu entre l'UE et la Tunisie en 1995. Le conseil d'association qui est un organe créé par cet accord doit se réunir au niveau ministériel dans la première moitié de l'année 2001 et offre en principe un cadre adéquat pour dialoguer avec nos interlocuteurs tunisiens à ce sujet. L'UE a en effet contractuellement le droit d'évoquer les questions ayant rapport aux droits de l'homme.

08.03 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je constate que nous nous inscrivons dans un calendrier très diplomatique.

08.04 Louis Michel, ministre: Que souhaitez-vous que je fasse de plus?

08.05 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV): Par exemple, l'ambassadeur tunisien à Bruxelles a refusé de rencontrer une délégation d'Amnesty International, de la Ligue des droits de l'homme et des Avocats sans frontières pour procéder à un échange sur les dossiers.

Nous-mêmes, en tant qu'Union interparlementaire, avons tenté d'entrer en contact avec M.

l'ambassadeur qui n'a pas donné suite à notre démarche. On a l'impression que la Tunisie s'enferme sur une île alors qu'elle essaye par ailleurs de prendre toute une série de contacts internationaux pour faire valoir sa vision des choses.

Pour les hommes et les femmes qui sont en situation difficile dans le pays en question, avoir l'appui de notre gouvernement est déjà un signe positif et je ne peux que vous encourager à continuer vos contacts.

08.06 Louis Michel, ministre: Je vous comprends mais vous devez savoir aussi que la diplomatie a des limites. Par exemple, j'ai été invité à plusieurs reprises à faire un voyage officiel en Tunisie et je n'ai toujours pas répondu favorablement. Le ministre des Relations extérieures tunisien sait pour quelle raison. Je peux vous assurer qu'ils sont évidemment très sensibles à mon attitude. Mais je ne sais pas faire plus. Chaque fois que j'ai l'occasion de rencontrer ce ministre, personnage par ailleurs intéressant, l'essentiel de notre conversation porte là-dessus. Chaque fois, j'essaie de faire avancer le problème à partir de dossiers concrets. Malheureusement, les résultats ne sont pas probants et je n'ai pas d'autre moyen à ma disposition pour le moment.

Au niveau européen, nous insistons fortement mais le régime ne bouge pas pour autant. Nous allons néanmoins continuer mais je n'ai pas de levier contraignant à leur égard. Je ne peux que m'engager à faire tout ce qui est en mon pouvoir pour augmenter la pression.

08.07 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV): Que pensez-vous de l'envoi d'une délégation étrangère neutre en vue d'enquêter sur le terrain? Est-ce faisable?

08.08 Louis Michel, ministre: Vous avez vu comme c'était difficile en Turquie! J'ai pourtant tout fait pour ouvrir les portes et pour essayer d'aider la délégation à rencontrer les gens qu'il fallait. J'ai téléphoné au ministre des Affaires étrangères mais cela n'a servi à rien.

On devrait débattre un jour, de manière plus générale, des méthodes utilisées pour faire pression. Quand la pression est trop forte ou qu'elle apparaît comme étant trop vexatoire, je constate que la situation se retourne très souvent contre l'objectif que l'on veut atteindre. Il faut chaque fois trouver un juste milieu entre la pression qui dénonce et le plaidoyer doux. C'est extrêmement difficile et loin d'être simple.

Ainsi, par exemple, mon collègue tunisien insiste pour que je me rende en visite officielle dans son pays. Je lui ai fait savoir que j'acceptais son invitation à condition que les interdictions concernant les journalistes et la presse soient levées. Cette interdiction n'a pas été levée pour autant. Je répète que la problématique n'est pas simple.

Une discussion à ce sujet devrait avoir lieu au niveau européen. Comme M. Willems l'a dit dans le cadre d'un autre dossier, il faudrait peut-être s'interroger, à un moment donné, sur la question du respect des accords d'association. Peut-être faudrait-il envisager, comme nous allons le faire avec le conseil d'association, de remettre les accords en cause quand certaines conditions ne sont pas rencontrées. On pourrait notamment prévoir des clauses de suspension qui permettraient de faire pression.

Dans le cas de la Tunisie par exemple, j'avais eu l'occasion de discuter avec certains représentants tunisiens, avant la décision relative aux 25 pays de concentration et je leur avais laissé entendre que si on ne constatait pas un changement sur ce terrain, la Tunisie risquait ne plus faire partie des 25 pays de concentration. Mes propos les ont beaucoup troublés, mais les choses n'ont pas bougé pour autant.

De **voorzitter**: De heer De Crem trekt zijn interpellatie nr. 717 terug.

08.09 **Pieter De Crem** (CVP): Mijnheer de voorzitter, ik richtte een interpellatie aan de eerste minister over de uitspraken van minister Michel. Ik vroeg de eerste minister of hij de minister van Buitenlandse Zaken steunde in zijn uitspraken over Italië, of er terzake overleg in de regering werd gepleegd en hoe deze uitspraken het nakende Europese voorzitterschap konden schaden. De eerste minister liet mij weten dat hij daarop niet wenste te antwoorden. Ik zal de vraag aan de eerste minister in de plenaire vergadering van donderdag 15 maart 2001 stellen.

09 **Samengevoegde mondelinge vragen en interpellaties van**

- de heer Francis Van den Eynde aan de eerste minister over "de chronische diplomatieke onhandigheid van de minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3506)
- de heer Ferdy Willems aan de eerste minister over "de diplomatieke onhandigheid van de minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3517)
- de heer Karel Pinxten tot de vice-eerste

minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neofascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 715)

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de kwetsende uitlatingen van de minister omtrent het resultaat van de komende verkiezingen in Italië" (nr. 724)

- de heer Francis Van den Eynde tot de eerste minister over "de 'ondiplomatische' verklaringen van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken Michelin verband met de te verwachten verkiezingsuitslag in Italië" (nr. 725)

- de heer Daniel Feret tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "diens verklaringen in verband met een eventuele regeringsdeelname van de Lega Nord in Italië" (nr. 727)

- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neofascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 4174)

09 **Questions orales et interpellations jointes de**

- M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les maladresses diplomatiques chroniques du ministre des Affaires étrangères" (n° 3506)

- M. Ferdy Willems au premier ministre sur "les maladresses diplomatiques du ministre des Affaires étrangères" (n° 3517)

- M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre en ce qui concerne la participation éventuelle des néofascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 715)

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations blessantes qu'il a faites en ce qui concerne le résultat des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 724)

- M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les déclarations 'peu diplomatiques' du ministre des Affaires étrangères, M. Louis Michel, concernant le résultat prévisible des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 725)

- M. Daniel Feret au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "ses déclarations quant à une éventuelle participation de la Ligue du Nord à un gouvernement en Italie" (n° 727)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre concernant une

éventuelle participation de néo-fascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 4174)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken)

(La réponse sera donnée par le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères)

09.01 Karel Pinxten (CVP): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de vice-eerste minister, ruim een jaar geleden trok u hevig van leer tegen de nieuwe Oostenrijkse coalitie. U werd daarin door de eerste minister gesteund. De Belgische regering heeft toen onder uw impuls op sancties in het kader van de Europese Unie aangedrongen. Deze sancties zijn er ook gekomen. Naar uw oordeel waren die sancties nog onvoldoende.

Wij moeten vandaag vaststellen dat er van die sancties niets meer overblijft en dat over de Oostenrijkse coalitie nog bitter weinig wordt gezegd. Nochtans was uw houding terzake een jaar geleden sterk emotioneel – dat mag in de politiek – maar het was mijns inziens ook gedeeltelijk een irrationele houding. Ik heb het gevoel dat uw uitspraken inzake de problematiek in Italië in dezelfde richting gaan. Een jaar geleden zei u dat de Belgische ambassadeur eventueel uit Oostenrijk moest worden teruggetrokken, dat Oostenrijk in de Europese Unie moest worden geïsoleerd, dat de Europese Unie ook zonder Oostenrijk verder kon, dat de Oostenrijkse bevolking de gevolgen van haar eigen kiesgedrag moest ondergaan. U nodigde de Oostenrijkse oppositie zelfs uit voor overleg over maatregelen tegen hun land. U weigerde op de Top om samen met de Oostenrijkse delegatie op de traditionele familiefoto te staan. Dit lijstje kan nog worden aangevuld.

Dat was een jaar geleden. Aan die kruistocht kwam evenwel een einde omdat er in Vlaanderen een toenemende wrevel bestond tegenover de houding ten aanzien van de Oostenrijkse regering en de Oostenrijkse bevolking en de schade die daardoor werd aangericht. Ik denk onder meer aan het verbod aan de Belgen en in het bijzonder de Vlamingen om nog te gaan skiën in Oostenrijk. Een tweede reden waarom aan die kruistocht een einde kwam, is het feit dat u in Europees verband steeds meer dreigde geïsoleerd te raken.

Ook mijn partij, de CVP en de EVP, heeft zich destijds over deze problematiek gebogen. Collega Mark Eyskens heeft dit toen verwoord in de commissie voor de Buitenlandse Zaken. Wij hebben de situatie in Oostenrijk kritisch benaderd

en negatief beoordeeld. Wij deden dit vanuit een politiek-ethische bekommerning die overeenstemde met uw bezorgdheid. Wij hebben echter van bij het begin gepleit voor een andere aanpak. Vanuit ons land maar ook vanuit de Europese Unie moest men het regeerprogramma en het beleid van de Oostenrijkse regering permanent aan een kritische analyse onderwerpen. Het programma en de beleidsmaatregelen van de Oostenrijkse regering moesten volgens ons voortdurend worden getoetst aan de basiswaarden van de Europese cultuur, zoals het handhaven en waarborgen van de democratische beginselen, de rechtsstaat, het respecteren van de vrijheid, het respecteren van minderheden, het respecteren van mensenrechten, verdraagzaamheid, enzovoort.

Dit was trouwens een benadering die heel nauw aansloot bij de oorspronkelijke zienswijze van de Europese Commissie. Bovendien werd deze benadering zes maanden later bevestigd door het Comité van drie wijzen dat door de 14 regeringsleiders in het leven was geroepen om uit de groeiende impasse te geraken. De Oostenrijk-story werd voor de regering een stille – weliswaar elegante – aftocht via het Comité van drie wijzen. Europa was ons land trouwens niet eens gevolgd in de nog strengere aanpak die onze regering bepleitte.

Tot grote verbazing van heel wat waarnemers van ons buitenlands beleid en in diplomatieke kringen legde u op 26 februari een verklaring af in een Vlaamse krant waarin u zei dat u tegenover Italië dezelfde houding zal aannemen als tegenover Oostenrijk indien daar binnen enkele maanden een regering wordt gevormd waarin Berlusconi scheep zou gaan met de Lega Nord en de Alleanza Nazionale.

De reacties in Italië liegen er natuurlijk niet om. Als u de kranten *Il Corriere* en *La Repubblica* bekijkt, dan ziet u dat de reacties heel heftig waren. Die reacties kwamen bovendien niet alleen van de heer Berlusconi, maar ook uit een andere hoek, onder meer van de Italiaanse premier, de heer Amato, en ook van uw Italiaanse collega, de heer Dini. Ook commissievoorzitter Romano Prodi, gewezen eerste minister van Italië, reageerde en zette zich eigenlijk af tegen die uitspraken.

Als we een parallel trekken tussen de kwestie Oostenrijk – en de wijze waarop die voor ons land en onze regering in mineur is geëindigd – en de situatie in Italië, dan valt op dat er twee wezenlijke verschillen zijn. In de eerste plaats is de situatie vandaag nog bedenkelijker omdat de uitspraken

precies werden gedaan op een ogenblik dat de verkiezingen in Italië nog niet eens hebben plaatsgevonden. Over Oostenrijk werden de uitspraken gedaan toen de verkiezingen achter de rug waren en toen we wisten dat de FPÖ waarschijnlijk tot de regering zou toetreden. In Italië zijn de verkiezingen pas gepland voor 13 mei, als ik het goed heb. Dat is een fundamenteel verschil tussen de situatie vandaag in Italië en de situatie in Oostenrijk een jaar geleden.

Een tweede belangrijk onderscheid betreft de positie van ons land een jaar geleden en de positie van ons land vandaag in de Europese Unie. Vandaag maken wij deel uit van de Europese trojka en over een aantal maanden zullen de Belgische ministers de Europese raden voorzitten. Een jaar geleden was dat niet het geval. Dat gegeven plaatst dit soort uitspraken aan de vooravond van verkiezingen in een andere lidstaat van de Unie en ook aan de vooravond van het Europese voorzitterschap, waarvan we allemaal hopen dat het voor ons land een groot succes wordt, natuurlijk in een heel ander daglicht.

Ik denk – waarschijnlijk samen met de meeste leden van deze vergadering – dat het Belgische Voorzitterschap op zich al een hele uitdaging en een hele opgave is. We moeten daar geen extra problemen meer aan toevoegen. Het is een uitdaging en een opgave die, enerzijds, geloofwaardigheid vereist en, anderzijds, ook vereist dat er een grote compromisbereidheid wordt opgebouwd. Welnu, aan geloofwaardigheid moet er worden gewerkt en het opbouwen van geloofwaardigheid vraagt veel geduld. Compromisbereidheid van het voorzitterschap vereist uiteraard een neutrale en open houding, niet vanaf 1 juli maar ook al in de periode die daaraan voorafgaat en ten minste al in de periode dat men deel uitmaakt van de trojka. Het komt me dus voor dat, door deze uitspraken, niet alleen de bilaterale verhoudingen tussen ons land en Italië – zoals het geval was in de kwestie Oostenrijk – maar eigenlijk ook de verhoudingen tussen de Unie, het toekomstig voorzitterschap van de Unie en een grote lidstaat nodeloos op de proef worden gesteld. Daarover gaan de vragen die ik u straks ga stellen.

Wat de grond van de zaak betreft, zou ik de volgende opmerkingen willen maken.

Ten eerste, zal de Italiaanse kiezer hierover oordelen. Ook de Italiaanse politici zullen zich, zoals de politici in alle Europese lidstaten, moeten baseren op de uitspraken van hun kiezers om of een of andere manier een sterke

regeermeerderheid tot stand te kunnen brengen. Iedereen weet dat Italië sinds de tweede wereldoorlog geen blijk geeft van grote regeringsstabiliteit. Iedereen weet ook dat het Belgische Voorzitterschap alle belang heeft bij een stabiele regering in Italië, omdat dit een belangrijke lidstaat van de Europese Unie is.

Ten tweede, moet Europa vanzelfsprekend kritisch blijven toezien op de vrijwaring van de basisbeginselen van de democratie en van de rechtsstaat. Indien deze beginselen ergens bedreigd worden, moeten de Europese Unie en de afzonderlijke lidstaten optreden op een doordachte en coherente manier. Wij moeten echter vaststellen dat in Italië deze situatie zich op dit moment niet voordoet.

Mijnheer de voorzitter, diplomatie is uiteraard een zeer moeilijk vak. Weinigen beheersen het. Het is een vak met zijn eigen wetmatigheden en met zijn eigen verdiensten. De diplomatie beschikt over een instrumentarium dat soms doeltreffend is, en soms minder doeltreffend, maar dat de democratie in het verleden in elk geval hel wat diensten heeft bewezen. Daarom vind ik het telkens vreemd wanneer onze minister van Buitenlandse Zaken zo gemakkelijk zegt dat hij een politicus is, geen diplomaat. Ik neem aan dat een minister van Buitenlandse Zaken beide moet zijn. Hij is niet alleen een politicus. Tegelijkertijd is hij, als hoofd van de diplomatie, een diplomaat.

Mijnheer de minister, wij hopen dat u zich in de toekomst op een diplomatieke manier zult gedragen, zeker met het oog op het nakende Belgische Voorzitterschap van de Europese Unie.

Mijnheer de minister, ik ben uiteraard benieuwd om te weten of uw uitspraken vooraf overlegd werden in de regering, of althans met de eerste minister. Uw uitspraken over Italië hebben immers een draagwijdte die de daden van de eerste minister kunnen doorkruisen, in het licht van het nakend Belgische Voorzitterschap en in het licht van de ronde van de hoofdsteden die onze eerste minister daarvoor zal doen.

In zo'n delicate kwestie is het volgens mij uitermate belangrijk dat er een breder Europees overleg plaatsvindt, zeker als men lid is van de trojka. Mijnheer de minister, ik wil u dus concreet vragen of u, voor uw uitspraken of erna, reeds enig overleg gepleegd hebt met uw buitenlandse collega's?

Mijnheer de minister, vindt u ook niet dat uw uitspraken enigszins voorbarig waren, wanneer u

er nu met wat meer afstand op terugkijkt? Volgens de regels van de logica waren zij inderdaad voorbarig, want de verkiezingen in Italië hadden nog niet plaatsgevonden. Bent u vandaag niet van hetzelfde oordeel?

Zou het niet aangewezen zijn dat de leden van de regering, met het oog op het nakende voorzitterschap waardoor zij vrijwel allen Europese raden zullen moeten voorzitten, toch enige diplomatieke terughoudendheid in acht nemen?

09.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, om aan te sluiten bij de woorden van de heer Pinxten, zou ik willen stellen dat ik even verbaasd ben als hij te mogen horen dat wij een minister van Buitenlandse Zaken hebben die geen diplomaat wil zijn. Mij doet dat denken aan die Limburgse CVP'er die minister van Landsverdediging werd en nooit soldaat geweest was. Dat was dus niet de heer Pinxten.

09.03 Karel Pinxten (CVP): En ik zat ook niet op een kabinet, maar on the field!

09.04 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik moet bekennen dat ik de vraag, die bij deze interpellatie werd gevoegd, al had ingediend vooraleer wij kennis hadden gekregen van de Italiaanse uitschuivers van onze minister van Buitenlandse Zaken. Wij zouden dat zijn capriccio italiano kunnen noemen. Die uitschuivers, daarin gaat hij wel snel! Hij verdient het om in het Guinness Book of Records te geraken met zijn diplomatieke uitschuivers. Ik wil er toch een paar in herinnering brengen. Daarbij is er dan niet alleen het verhaal van Oostenrijk dat hier door de heer Pinxten werd aangehaald en dat voor zoveel terechte ergernis heeft gezorgd in Vlaanderen. Ik wil even stilstaan bij de uitspraken van onze minister van Buitenlandse Zaken de maandag na verkiezingszondag in de Verenigde Staten. Toen heeft onze minister van Buitenlandse Zaken, sprekend namens België, de Amerikanen als het ware terechtgewezen en verklaard dat Bush, die nauw had gewonnen, niet echt zijn kandidaat was en dat hij in feite Gore had verkozen. Ik wil ook nog herinneren aan de dood van het Congolese staatshoofd, Kabila. Toen de man werd vermoord, werd dit in eerste instantie niet bekendgemaakt in Kinshasa maar wel in Brussel door onze minister van Buitenlandse Zaken, met alle gevolgen vandien voor onze landgenoten ginder.

Wanneer men in een land van de regering van een ander land moet vernemen dat het eigen staatshoofd werd vermoord, laat dit altijd een zeer slechte indruk na. De vraag die ik dan indiene,

was in feite een rechtstreeks gevolg van de ergernis die opnieuw onze minister van Buitenlandse Zaken in Israël had gewekt, waar hij ook op een, eufemistisch betiteld, zeer ondiplomatische wijze de nieuwe regering van dat land de mantel had uitgeveegd, met alle gevolgen vandien in de lokale pers.

Toen kwam de klap op de vuurpijl, het voorlopig hoogtepunt in dit verhaal namelijk de uitspraken over Italië. De heer Bossi, voorzitter van de Lega Nord die waarschijnlijk deel zal uitmaken van de volgende regeringscoalitie in Italië, werd door hem zonder meer een fascist genoemd. Ik ga mijn tijd niet verspillen aan geschiedenislessen, maar wil er wel aan herinneren dat fascistten overal en altijd, en in het bijzonder in Italië, unitaristen geweest zijn. Men kan de heer Bossi van de Lega Nord veel verwijten, maar zeker niet dat hij een Italiaans unitarist is, integendeel!

De heer Bossi streeft immers naar de onafhankelijkheid van Noord-Italië, door hem Padanië genoemd. De vergelijking met om het even welk historisch fascisme is dus uit den boze. Onze minister van Buitenlandse Zaken wordt echter niet geremd door historische kennis als hij zo genereus het etiket fascist uitdeelt. Hij had het ook al op de rug van de Oostenrijkers gekleefd, waarom dan ook niet op de rug van de Italianen? Wie weet wie nog zal volgen!

Eerst zou ik willen vernemen of deze brutale inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van een land dat zich aan het voorbereiden is op democratische verkiezingen, is gepleegd in samenspraak met de regering in het algemeen en met de eerste minister in het bijzonder. Ik vraag mij trouwens af wat die man voortaan nog zal gaan doen in zijn Italiaans buitenverblijf.

09.05 Jef Valkeniers (VLD): Dat is zijn zaak!

09.06 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer Valkeniers, als eerste minister van een land, waarvan de minister van Buitenlandse Zaken officieel een ander land beledigt, gaat men niet op vakantie in het beledigde land! Dat is niet zijn zaak, dit is een politieke zaak van de natie!

Ik had ook het volgende willen weten. Langzaam maar zeker gaan wij naar de zesmaandelijks leiding van de Europese Unie. Werden onze kompanen, onze geallieerden in Europa, ter zake geraadpleegd?

Mijn tweede punt is veel fundamenteeler. Zowel wat Oostenrijk als wat Italië betreft, hebben de

minister van Buitenlandse Zaken en de mensen die in deze achter hem staan – zoals de CVP aanvankelijk wat Oostenrijk betreft – tot nu toe op geen enkele manier kunnen bewijzen dat er iets verkeerd was met de verkiezingen, niet in de Alpenrepubliek, niet in het land aan de Middellandse Zee. Geen enkel argument hebben ze kunnen aanhalen. Voor Oostenrijk heb ik de rapporten van de Europese controleorganismen nagekeken en ik heb niets gevonden dat zelfs maar een vingerwijzing was naar het verkeerd gebeuren van de verkiezingen. Ik neem aan dat dat voor Italië ook zo zal zijn. Ik vraag dan ook met aandring aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de regering ermee te stoppen zich te bemoeien met de binnenlandse aangelegenheden van landen waar de verkiezingen op de meest normale wijze gebeuren.

Het is een fundamenteel recht van de kiezer, mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, om zich uit te spreken voor de partij naar zijn keuze. Die keuze is heilig voor een democraat.

Ten derde wil ik doen opmerken dat de minister van Buitenlandse Zaken eens moet beseffen dat zijn ondiplomatiek optreden meer dan contraproductief is. De hetze die hij heeft gevoerd tegen Oostenrijk heeft dat land in Vlaanderen immers populair gemaakt en heeft zeker de gemiddelde Oostenrijker er niet toe aangezet in de toekomst voor een andere partij te kiezen. Het volstaat de Oostenrijkse pers erop na te lezen.

Ik wil er ook aan herinneren dat de Alleanza Nazionale in het Europees Parlement deel uitmaakt van de gaullistische groep.

Forza Italia maakt deel uit van de christen-democratische internationale. De Lega maakt deel uit van de technische fractie waar ook het Vlaams Blok in zit, samen met mevrouw Bonino van de Partido Radicale. Misschien wordt zij nu ook al als extreem rechts gecatalogeerd, hoewel zij in Italië veeleer links gesitueerd wordt. Er is hier duidelijk sprake van een contraproductieve actie van de minister van Buitenlandse Zaken die alleen de partijen die hij viseert ten goede komt. Mijnheer de voorzitter, het belangrijkste is dat wij ons niet kunnen bemoeien met verkiezingen in landen waar die verkiezingen normaal verlopen.

Ik heb nog een laatste verzoek. Ik dring erop aan dat de minister van Buitenlandse Zaken zich zou verontschuldigen, zowel bij de Oostenrijkers als bij de Italianen, voor de zware beschuldigingen die hij over hun verkiezingen en hun regime heeft uitgesproken.

09.07 Daniel Féret (FN): Monsieur le président, ma question a, bien évidemment, trait à la déclaration faite fin février par notre ministre des Relations extérieures qui a dit en substance "Si Berlusconi va au pouvoir avec une coalition à laquelle participe la Ligue du Nord, j'aurai le même comportement envers l'Italie qu'à l'égard de l'Autriche, après la victoire de Jörg Haider".

A l'époque, votre réaction, monsieur le ministre, fut radicale au point d'exhorter les Belges à ne plus aller skier en Autriche. A l'évidence, vous n'avez guère été écouté. Jamais, on n'a compté autant de touristes belges en Carinthie et plusieurs membres de notre gouvernement ont laissé entendre que vous y alliez un peu fort.

Pardonnez-moi de m'exprimer dans une langue de fasciste (j'entends celle de la Rome antique), qui a dominé le monde durant trois siècles. "Errare humanum est, perseverare diabolicum". La persévérance est une de vos qualités que nul ne conteste. Aujourd'hui, chacun constate que Jörg Haider n'est pas le diable tout comme Umberto Bossi n'est pas l'incarnation de Satan.

Sa réaction à votre déclaration fut – c'est le moins qu'il pouvait faire – cinglante. Je le cite en français, mais en italien, croyez-moi, c'est beaucoup plus élégant: "Louis Michel, qui est-ce? Sans doute un nazi, un nazi rouge, un âne qui brait et rien d'autre". Par la suite, c'est l'Italie tout entière qui a réagi.

Le très libéral Berlusconi parle d'abus de pouvoir, de censure incompatible avec le devoir de respect réciproque entre Etats européens. Et votre homologue italien assure que vos déclarations sont faites pour des raisons de politique intérieure et sont inacceptables. Il ajoute qu'en Italie, tous les partis sont démocratiques.

Monsieur le président, cette affaire ne ridiculise pas seulement Louis Michel. C'est notre pays entier qui est atteint. Les journaux italiens se moquent déjà des Belges, qui vont sans doute boycotter les pizzas.

Pour l'éditorialiste du "Corriere della Serra", "la nouvelle croisade belge fait surtout du tort à l'Europe et est menée par un homme sanguin et loquace dans le style de ces personnages belges brusques et populaires, qui ne mâchent pas leurs mots et tendent à simplifier les événements sur lesquels ils émettent des jugements."

Mais la palme revient certainement à M. Prodi,

président de la Commission européenne, qui a précisé dans un premier temps: "M. Michel est un socialiste parfois un peu bouillant." Les électeurs libéraux apprécieront.

Ma question est simple. Monsieur le ministre, allez-vous persévérer? Quelle attitude comptez-vous adopter face à la participation de l'extrême droite dans le gouvernement israélien?

09.08 **Ferdy Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, als laatste spreker zal ik misschien niet altijd de meest klassieke standpunten vertolken.

Ik wil eerst het element diplomatieke onhandigheid in zijn algemeen kader schetsen. Ik maak me sterk dat elke politieke partij en elke politicus dat wel eens tegenkomt. Ik heb in een recent verleden ook een zeer zware uitschuiver gezien – als men het zo wil noemen – in de partij van de heer Van den Eynde. Ik zal de heer Van den Eynde over enkele minuten ook confronteren met een op menselijk vlak nog zwaardere uitschuiver.

In de ruimere context komt men met dit soort vragen tot een klimaat waarin politici moeten verdwijnen als ze nog maar in opspraak komen. Zij hebben geen verdediging. Er zijn hier een paar mensen aanwezig die dat kunnen weten. Ik heb het zelf ook mogen meemaken. Men krijgt hierdoor een politicus die van de publieke opinie een superman of supervrouw moet worden. Hij moet altijd een oplossing hebben en altijd het goede woord kunnen plaatsen. Hij mag geen vergissing begaan, a fortiori is hij verdoemd als hij een vergissing durft toe te geven. Dit is onhoudbaar voor elk mens en het vergroot de kloof met de burger. Zo wordt een politicus onmenselijk. Met elkaar de kop af te bijten, krijgt men dat element van nestvervuiling dat ik hier een paar keer heb gehoord. Wij worden er minder menselijk en geloofwaardig door. Ik zeg dit vandaag niet voor het eerst. Ik heb dit reeds voor ik hier zat gezegd en ik heb dit ook in mijn allereerste pleidooi in de Kamer verklaard.

Ik kom terug op de vijf gevallen die worden genoemd.

De situatie rond Bush en Israël noem ik in één adem. Ik stel toch een dubbelzinnigheid vast. Aan de ene kant vraagt men deze minister om mensenrechten te verdedigen - ik was bij die vraagstellers - maar, als hij dat doet, is hij niet diplomatisch.

De kwestie Oostenrijk begint me grondig de keel uit te hangen. Daarover is al herhaaldelijk

geïnterpelleerd. Ik kan de interpellaties hierover niet meer op twee handen tellen. Deze kwestie is tot op het bot afgeknauwd. Over de affaire van het skiën heeft de minister zelf al verklaard dat het een lapsus of emotionele overdrijving was, maar men blijft erop terugkomen.

Ik heb daar maar één ding op aan te merken. De minister heeft vanuit het zuiden inderdaad de nodige commotie in Vlaanderen veroorzaakt. Dat is een juiste kritiek.

De voorzitter vroeg zich daarstraks af waarom men steeds op dezelfde thema's terugkomt. Over Afrika is reeds geïnterpelleerd en de minister heeft al geantwoord. Toch blijft u terugkomen.

Mijnheer Van den Eynde, ik confronteer u nu met uw lapsus. Uw kritiek ten opzichte van het beleid inzake Afrika is volkomen ongeloofwaardig, als u hier herhaaldelijk over out of Africa spreekt. Dat is niet alleen onhandig, maar onmenselijk en misdadig. Afrika bloedt dood aan oorlogen en aids. U valt de minister aan die er iets aan wil doen en misschien boekt hij wel succes. De toekomst zal het uitwijzen.

Vanuit Vlaams-nationaal standpunt is uw kritiek niet gegrond. Out of Africa kan niet als u een nationalistisch standpunt inneemt. Zijn eigen volk beminnen betekent ook andere volkeren beminnen en niet blijven toekijken als een werelddeel bloedt.

Ik heb op 7 juni 2000 de situatie in Italië reeds aangekaart. Ik heb de minister toen gevraagd waarom hij, als hij in Oostenrijk optreedt, dat ook niet in Italië doet.

Ik citeer zijn antwoord: "Zoals in het geval van de Oostenrijkse regeringscoalitie zal ik niet aarzelen een dergelijke strategie aan te bevelen, mocht om het even waar in Europa een politieke partij die begrippen als racisme en xenofobie hoog in haar vaandel voert, antidemocratische stellingen verdedigt of haar sympathie betuigt met het nazisme, toetreden tot een regering. Op Europees vlak zijn hierover geen afspraken gemaakt, maar het is duidelijk dat ons land zoals met betrekking tot Oostenrijk, niet alleen zal staan. Ik zal niet aarzelen initiatieven te nemen als de gebeurtenissen me daartoe dwingen". In het licht van de komende verkiezingen in Italië heeft de minister dit standpunt herhaald.

Ik ga wat dieper in op de geloofwaardigheid. Met botte kritiek zoals deze, wordt men niet geloofwaardig. Goede dingen over anderen

durven zeggen, moet kunnen. Men doet dit niet. De minister kan aan geloofwaardigheid winnen als de oppositie hem durft steunen. Ook de interpellant kan aan geloofwaardigheid winnen. Ik durf zeggen dat we geloofwaardiger zijn als we durven zeggen wat goed is, maar er eveneens op durven wijzen dat we niet consequent zijn inzake Israël, China, Rusland en Turkije. Bovendien wordt op deze manier het dossier zelf meer geloofwaardig.

Mijnheer de voorzitter, ik eindig met een herhaling van een motie die ik heb ingediend op 7 juni 2000. Er moet een duidelijk antwoord komen op de problematiek van de mensenrechten. In mijn motie stel ik voor dat ons Parlement een grondig overleg organiseert met betrekking tot een klare en duidelijke omschrijving van de principes en beginselen die volgens België minimaal deel moeten uitmaken van het Europees model inzake democratie en mensenrechten. Ik stel eveneens voor dat dit Parlement een grondig overleg organiseert inzake de houding die België dient aan te nemen ten opzichte van Europese regeringen waarin partijen zijn opgenomen die dit Europees model inzake democratie en mensenrechten niet onderschrijven. Bij de bevoegde Europese instanties moet worden aangedrongen om op Europees niveau tot een klare en duidelijke omschrijving te komen van de principes en de beginselen die minimaal deel uit maken van het Europees model inzake democratie en mensenrechten. Bij de bevoegde Europese instanties moet worden aangedrongen om op Europees niveau te komen tot een klare en duidelijke omschrijving van de houding die Europa dient aan te nemen ten opzichte van de Europese regeringen waarin partijen zijn opgenomen die dit Europees model inzake democratie en mensenrechten niet onderschrijven. Dat men dit debat ten gronde voert in plaats zich vast te bijten in specifieke gevallen.

09.09 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, chers collègues, ma réponse sera extrêmement brève.

Tout d'abord, je voudrais rassurer M. Van den Eynde. J'ai, pour ce qui me concerne, une très grande sensibilité à l'histoire ... surtout aux leçons de l'histoire. Je dois d'ailleurs vous dire que ma réaction à l'égard des partis d'extrême droite, qui véhiculent des thèses racistes et xénophobes – en d'autres termes, des partis qui ressemblent singulièrement au vôtre –, me sont directement inspirées par les dangers que ces partis représentent pour nos sociétés démocratiques. C'est, en fait, dans les leçons de l'histoire que je

puise mon inspiration pour fonder les jugements de valeur que je porte sur un certain nombre de partis. De quoi s'agit-il?

On m'a demandé ce qui se passerait ou quelle serait ma réaction si le "Lega Norde" était au pouvoir en Italie. Je porte exactement le même jugement sur le Lega Norde que sur le FPÖ de Jörg Haider ou sur le Vlaams Blok de Raes.

Daar is geen verschil tussen.

De ce point de vue-là, je pense que vous n'avez pas été surpris.

Er is sindsdien wel wat veranderd. Inderdaad, er is een artikel 7 in het Verdrag ingevoegd dat zeer duidelijk voorziet in een mechanisme om te waarborgen dat de lidstaten de waarden die aan de basis van de Europese Unie liggen, niet in het gedrang brengen of naast zich neerleggen.

Ce mécanisme d'alerte préventive que nous avons voulu, est en réalité la conséquence pratique de ce qui s'est passé avec l'Autriche. Je ne parle pas de sanctions qui ont été prises à l'égard de l'Autriche, monsieur Pinxten, mais de mesures. C'est l'attitude des 14 pays européens qui permet évidemment d'actionner un mécanisme au cas où les valeurs fondamentales permettant de prendre des mesures à l'égard du pays seraient en cause.

En effet, je considère que toutes les intimidations que vous pourrez mettre en œuvre pour m'interdire de poser un jugement de valeur sur M. Bossi ne m'empêcheront pas de continuer à le dire, appelez cela de l'ingérence si vous voulez. Je considère que M. Bossi est un homme d'extrême droite prônant des mesures racistes et xénophobes qui ne correspondent pas aux fondements de base de l'Union européenne. A partir du moment où l'article 7 existe, où il est actionné à un moment donné, il répond aux préoccupations exprimées par les pays européens.

Je n'ai pas l'intention, si c'est cela qui vous fait peur, de prendre une initiative individuelle quel que soit le résultat en Italie. Nous verrons bien ce qui se passera, si le gouvernement pose certains actes, nous jugerons s'il y a lieu d'actionner ou non l'article 7.

Un autre élément dont il faut tenir compte, est que le rapport de force entre le parti de M. Bossi et le parti de M. Berlusconi n'est évidemment pas de même nature que le rapport de force entre le FPÖ

et le parti de M. Schüssel.

Du reste, j'ai eu un contact avec M. Dini pour lui expliquer dans quel cadre et de quelle manière s'étaient passées mes déclarations. Je n'ai pas à m'en excuser, je ne me sens absolument pas coupable de quoi que ce soit. Si je m'excusais, cela signifierait que les personnes qui défendent les droits de l'homme et une société ouverte et tolérante, doivent être mises en accusation. Cela ne permet que de camoufler leurs propres turpitudes. Il n'y aura pas de démarche unilatérale de ma part, ni d'initiative pour actionner ou pour articuler un mécanisme s'il n'y a aucune raison de le faire.

J'ai encore le droit de poser un jugement de valeur politique sur des personnes qui défendent des idées que je trouve sordides et infréquentables. Lorsque l'on suggère par exemple d'ériger un mur de 262 km pour éviter que les Slovènes puissent venir en Italie, j'estime que c'est une thèse raciste, cela ne peut pas s'appeler autrement.

Vous donnez à mes propos une portée qu'ils n'ont pas. Je n'ai pas dit que je prendrais la même initiative que celle que j'ai prise dans le cas de l'Autriche pour une raison simple, c'est que l'article 7 n'était pas revu à ce moment-là et que donc l'Europe n'avait pas de mécanisme pouvant répondre à ce problème. Vous avez apparemment constitué une longue liste de mes maladroites. Si parce que je suis ministre des Affaires étrangères, je n'ai pas le droit de dire ce que je pense par rapport à mes convictions, à mes engagements politiques que j'ai défendus tout au long de ma vie, alors cela n'a plus de sens. Être ministre des Affaires étrangères n'interdit pas encore de donner son avis sur un certain nombre de sujets.

Quant au fait d'être diplomate ou pas, vous savez fort bien que c'est une formule de style. Il est vrai que je suis d'abord un homme politique, c'est une qualité que je revendique. L'homme politique est celui qui est engagé et qui veut faire passer des idées, une certaine éthique, un certain code moral. Voilà le rôle de l'homme politique.

Rassurez-vous, monsieur Pinxten, je sais aussi faire de la diplomatie quand c'est nécessaire mais je ne fais pas que de la diplomatie. Si c'était le cas, il ne serait pas nécessaire de placer un homme politique aux Affaires étrangères, il suffirait d'y nommer un diplomate. C'est ainsi que cela se passe dans certains pays.

Je revendique mon droit à être un homme politique, c'est-à-dire un homme engagé avec, je

l'espère, un certain nombre d'idées et de positions, mais aussi de révoltes. J'ai 53 ans, je suis en politique depuis de longues années et je suis très content de constater que, de temps en temps, je suis encore capable de me révolter comme quand j'avais 18 ans. Si c'est cela que vous me reprochez, s'il faut que je m'en excuse, désolé mais je ne le ferai pas.

09.10 Karel Pinxten (CVP): Mijnheer de voorzitter, het is een hele geruststelling te vernemen dat de minister van Buitenlandse Zaken zich als een diplomaat gedraagt.

Ik wil toch een aantal bemerkingen inzake het antwoord van de minister formuleren.

Ik heb op een zakelijke manier een onderscheid tussen de situatie in Oostenrijk van één jaar geleden en de huidige situatie in Italië geschetst, waarbij ik doelbewust het nieuwe artikel 7 niet ter sprake bracht omdat ik van de minister een voorzet terzake verwachtte. Ons land deed na de gebeurtenis in Oostenrijk een voorstel om aan artikel 7 een paragraaf toe te voegen. U omschreef het zelf als een lichte aanpassing van artikel 7, mijnheer de minister. Dat klopt, maar bekijken wij even uw uitspraken in het kader van artikel 7. Het artikel 7 zegt dat, wanneer een duidelijk gevaar voor een ernstige schending van de Europese beginselen bestaat, er een initiatief kan worden genomen. De vraag rijst door wie? Het initiatief over een dergelijke delicate problematiek kan door het Europees Parlement, door de Europese Commissie of door 1/3 van de lidstaten worden genomen, dus niet door één lidstaat. Voorts staat in de nieuwe tekst van artikel 7 dat de Europese Raad zich bij het nemen van een initiatief met een 4/5 meerderheid moet uitspreken. Artikel 7 is vrij restrictief, want de betrokken lidstaat moet bovendien eerst worden geconsulteerd. De betrokken lidstaat, in casu Italië, moet dus worden gehoord. Dat is precies de klemtoon die ik wilde leggen. Er zijn nu een aantal uitspraken gedaan zonder inachtneming van het nieuwe, licht aangepaste artikel 7. De uitspraken werden gedaan voordat enige verkiezing plaatsvond en zonder enige vorm van overleg met de Europese commissie, het Europees Parlement of andere Europese lidstaten. Deze opstelling is vrij delicaat. Wij zouden hierover op dit moment niet moeten discussiëren. Ik begrijp dat de minister van Buitenlandse Zaken het recht wil voorbehouden om te kunnen revolteren. Dat zal niemand betwisten. Ik verwees naar onze houding bij de aanvang van de episode Oostenrijk. Politiek gaat niet alleen over emoties en intenties, maar gaat essentieel over de gevolgen van de opstelling

en de gevolgen van uitspraken en daden.

Deze interpellaties handelen over de consequenties van de opstelling, de uitspraken en de daden van de minister en niet over zijn intenties.

Het is inderdaad de bedoeling om er als lidstaat op toe te zien dat artikel 7 wordt gerespecteerd. Het lijkt mij echter evident dat de bepalingen van artikel 7 zowel naar de letter als naar de geest worden toegepast. Het lijkt mij aangewezen dat uitspraken die de problematiek van artikel 7 raken worden besproken met andere collega's.

In de kerkelijke leer bestaat zoiets als de drievuldigheid. In de politiek is dit uiteraard niet evident. Men kan in de politiek weliswaar verschillende posities innemen, maar als onze minister van Buitenlandse Zaken, daarenboven vice-eerste minister, bij het verlaten van het NAVO-gebouw uitspraken doet over een andere lidstaat dan heeft dit uiteraard enige weerklank en dan veroorzaakt dit heel wat deining. Van nu tot 1 juli moeten wij dan ook alles in het werk stellen om het Belgische Voorzitterschap op een succesvolle manier te laten verlopen. De bewuste uitspraken waren volgens mij dan ook niet echt nodig.

09.11 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik heb de minister heel veel misbaar horen maken, maar toch zou ik hem willen feliciteren. Zijn regering is vandaag immers een flink stuk sterker geworden want hij heeft er een stevige pijler bij in de figuur van de Volksunie.

Ik kan hem daarnaast echter weinig gelukwensen. Hij heeft wel veel misbaar gemaakt, maar niet geantwoord op de vragen die ik hem heb gesteld. Ik heb hem gevraagd of deze uitspraken werden gedaan in overeenstemming met de eerste minister en wat de Europese partners daarvan denken. Ik herhaal deze vraag, want ik heb daarop geen antwoord gekregen.

Mijnheer de minister, ik heb u niet gevraagd om u te verontschuldigen ten overstaan van Bossi. Neen, ik heb u gevraagd en ik vraag u nogmaals u te verontschuldigen ten overstaan van het Italiaanse en het Oostenrijkse volk omdat u op een onrechtmatige wijze het recht opeist om hen te vertellen voor wie zij al dan niet mogen kiezen. U hebt daar geen zaken mee! Zij stemmen voor wie zij willen; dat is democratie. U vergeet dit wanneer u zich als kampioen van de mensenrechten voorstelt en uw tegenstanders als duivelse uitvindingen afschildert.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, voor een minister is het – in een democratie althans – normaal dat hij in het Parlement wordt geïnterpelleerd. Wanneer u wordt geïnterpelleerd, noemt u dat intimidatie. Uw verdraagzaamheid gaat niet ver!

09.12 Daniel Féret (FN): Monsieur le président, je connais assez bien Jörg Haider et Umberto Bossi. Même si je ne partage pas toujours leurs points de vue, notamment sur l'élargissement de l'Union européenne auquel je suis très favorable, je pense que ce sont des gens respectables et j'oserais aussi dire admirables dans la mesure où ils ont le courage d'aller contre le politiquement correct imposé par les médias belges libres mais subventionnés.

En guise de conclusion, je voudrais citer, selon un écrivain sans doute considéré d'extrême droite par M. le ministre: «Il y a des gens trop paresseux pour faire l'effort de ressembler à un homme bien, alors ils préfèrent le haïr et l'insulter».

09.13 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik wil even reageren op wat ik hier allemaal gehoord heb. Voor mij blijft het essentieel dat democratie, moraal, ethiek en mensenrechten niet aan plaats en tijd gebonden zijn. Zij zijn a fortiori afdwingbaar in Europa. Ik kan nog nauwelijks een land opsommen waarover ik in het anderhalf jaar dat ik in deze Kamer zetel nog niet heb geïnterpelleerd. Welk recht hebben wij echter om mensenrechten te claimen in Afrika, Azië, Zuid-Amerika, wanneer hier in Europa fascistoïde bewegingen in de regering kunnen komen?

Dit blijft mijn uitgangspunt. Als een minister dit zegt, die uiteraard tot de meerderheid behoort, zal ik hem gelijk geven, ook als ik tot de minderheid behoor. Ik zal hem gelijk geven, of men dat graag hoort of niet.

Mijnheer de minister, u zei dat u uit overtuiging sprak. Ik wil dat ook proberen. Als wij hier in Europa de derde wereld iets te bieden hebben, is het juist dat wij – met vallen en opstaan, twee wereldoorlogen inbegrepen – proberen om een maatschappij te creëren waar mensen van verschillende filosofische, politieke, religieuze of etnische strekkingen proberen samen te leven. Daarom juich ik elke stap toe die onze soort maatschappij bevordert, ook al zeg ik er onmiddellijk bij dat men dan consequent moet zijn. Dat bent u echter niet altijd, mijnheer de minister. Daarom vraag ik om dit thema ten gronde uit te diepen, om zo tot klare teksten te komen over wat

voor ons de Europese waarden zijn. Daarom heb ik een motie in die zin ingediend.

Collega's van het Vlaams Blok, ik blijf het mensonwaardig vinden, ook voor nationalistten, om aan een doodbloedend werelddeel te zeggen: "Out of Africa, we trekken het ons niet aan, het zijn slechts negers."

09.14 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je regrette que l'on ait regroupé les questions et interpellations, ce qui a eu pour conséquence de mélanger deux débats.

En ce qui concerne les droits humains, je voudrais adresser un reproche, non pas au vice-premier ministre, mais au parlement tout entier. En cette matière, si un reproche peut être fait au ministre des Affaires étrangères, c'est d'aller plus vite que nous.

Pour ma part, j'aurais souhaité que nous eussions été capables de mettre sur pied rapidement des résolutions sur une série de sujets.

En tout cas, je prends acte de la volonté de certains d'entre nous de faire avancer ce débat au sein du parlement en vue de définir clairement ce que nous entendons par un code moral et éthique en matière de relations étrangères et pour que nous puissions mettre en place une procédure d'urgence et dénoncer de tels actes.

Pour ma part, "un chat, c'est un chat" et "un loup, c'est un loup". Je ne peux donc que me féliciter de la position adoptée par M. Michel en ce qui concerne l'éventuelle participation du parti fasciste au gouvernement italien.

Le jour où les défenseurs des droits humains devront s'excuser, il sera trop tard. Je soutiens donc totalement notre ministre des Affaires étrangères, ainsi que toutes les associations qui dénoncent les positions racistes et xénophobes. En effet, il est important pour la démocratie que ces voix puissent être entendues.

Enfin, le CVP s'inquiète des conséquences de ces propos.

Je prends acte, pour ma part, que le CVP souhaite que la présidence belge soit menée à bien. J'espère donc qu'il contribuera à cette réussite. Je ne vois d'ailleurs pas en quoi les positions de M. Michel pourraient constituer un risque pour notre présidence.

Je termine en disant que, si à l'avenir, on assistait

à une rupture du cordon sanitaire en Belgique et si un parti pouvait, comme c'est le cas en Italie, laisser entendre qu'il est prêt à faire alliance avec le Vlaams Blok, je serais réellement heureuse que cet état de chose soit dénoncé haut et fort dans la presse libre, subventionnée ou pas, par un ministre européen.

De voorzitter: Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten, Francis Van den Eynde en Daniel Féret en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
vraagt de regering:

1. binnen ons Parlement een grondig overleg te organiseren over een klare en duidelijke omschrijving van de principes en de beginselen die volgens België minimaal deel uitmaken van het Europese model inzake democratie en mensenrechten;
2. binnen ons Parlement een grondig overleg te organiseren over de houding die België dient aan te nemen ten overstaan van Europese regeringen waarin partijen zijn opgenomen die dit Europese model inzake democratie en mensenrechten niet onderschrijven;
3. bij de bevoegde Europese instanties aan te dringen om ook op Europees niveau te komen tot een klare en duidelijke omschrijving van de principes en de beginselen die minimaal deel uitmaken van het Europese model inzake democratie en mensenrechten;
4. bij de bevoegde Europese instanties aan te dringen om ook op Europees niveau te komen tot een klare en duidelijke omschrijving van de houding die Europa dient aan te nemen ten overstaan van Europese regeringen waarin partijen zijn opgenomen die dit Europese model inzake democratie en mensenrechten niet onderschrijven."

Une première motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten, Francis Van den Eynde et Daniel Féret et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères
demande au gouvernement:

1. d'organiser au sein du Parlement une large

concertation à propos d'une définition claire et précise des principes qui, aux yeux de la Belgique, doivent en tout état de cause constituer le fondement du modèle européen en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme;

2. d'organiser au sein du Parlement une large concertation à propos de l'attitude à adopter par la Belgique à l'égard des gouvernements européens composés notamment de partis qui n'adhèrent pas à ce modèle européen en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme;

3. de demander instamment aux autorités européennes compétentes de définir clairement, également au niveau européen, les principes qui doivent constituer le fondement du modèle européen en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme;

4. de demander instamment aux autorités européennes compétentes de définir clairement, également au niveau européen, l'attitude à adopter par l'Europe à l'égard de gouvernements européens constitués notamment de partis qui n'adhèrent pas à ce modèle européen en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Francis Van den Eynde en Guido Tastenhoye en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten, Francis Van den Eynde en Daniel Féret en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
verzoekt deze laatste zich in de toekomst te onthouden van denigrerend commentaar met betrekking tot de uitslag van verkiezingen die democratisch verlopen. Het minste dat immers verwacht kan worden van een regering die zich democratisch noemt is dat ze het nodige respect opbrengt voor de democratische uitspraak van kiezers die zich uitspreken over het bewind in hun eigen land.

De Kamer is dan ook van mening dat de minister van Buitenlandse Zaken zich zowel tegenover het Oostenrijkse volk als tegenover het Italiaanse moet verontschuldigen omdat hij zich op een onheuse wijze gemengd heeft in de binnenlandse aangelegenheden van de betrokken landen."

Une seconde motion de recommandation a été déposée par MM. Francis Van den Eynde et Guido Tastenhoye et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten, Francis Van den Eynde et Daniel Féret et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

demande à ce dernier de s'abstenir, à l'avenir, de tout commentaire dénigrant à propos de résultat d'élections organisées d'une manière démocratique. En effet, le moins que l'on puisse demander à un gouvernement se qualifiant lui-même de démocratique est qu'il témoigne de respect qui s'impose à l'égard du choix démocratique, par des électeurs, des dirigeants de leur propre pays.

Dès lors, la Chambre estime que le ministre des Affaires étrangères doit présenter ses excuses tant au peuple autrichien qu'au peuple italien parce qu'il s'est immiscé d'une manière inqualifiable dans les affaires intérieures de ces pays."

Een derde motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Karel Pinxten en Pieter De Crem en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten, Francis Van den Eynde en Daniel Féret en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
beveelt de regering aan in het licht van het nakend Belgisch EU-voorzitterschap de nodige diplomatieke terughoudendheid aan de dag te leggen."

Une troisième motion de recommandation a été déposée par MM. Karel Pinxten et Pieter De Crem et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten, Francis Van den Eynde et Daniel Féret et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères
recommande au gouvernement, dans la perspective de la prochaine présidence belge de l'Union européenne, de faire preuve de la retenue diplomatique qui s'impose."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Claudine Drion en de heren Jacques Simonet en Jef Valkeniers.

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Claudine Drion et MM. Jacques Simonet et Jef Valkeniers.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement.
La discussion est close.

De **voorzitter**: De mondelinge vraag nr. 4155 van de heer Jean-Pol Poncelet werd ingetrokken.

- 10** **Samengevoegde mondelinge vragen van**
 - de heer **Pieter De Crem** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4030)
 - de heer **Ferdie Willems** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4175)

- 10** **Questions orales jointes de**
 - M. **Pieter De Crem** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la position du gouvernement belge concernant le système "National Missile Defense"" (n° 4030)
 - M. **Ferdie Willems** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la National Missile Defense" (n° 4175)

10.01 **Pieter De Crem** (CVP): Mijnheer de voorzitter, het debat over het Amerikaanse antiraketterschild NMD, National Missile Defense, heeft ook gevolgen voor het Europese defensiebeleid. Binnenkort moeten de NAVO en de Europese Unie een standpunt formuleren over NMD. Ik heb daarover een aantal vragen voor de minister.

Mijn eerste vraag gaat over de positie die België zal innemen inzake National Missile Defense en over onze rol als toekomstig voorzitter van de Europese raden, waarbinnen defensie toch bovenaan de agenda staat. Denken we maar aan het ERRC, het European Rapid Reaction Corps en de EDG, de Europese Defensie-Unie.

Ten tweede, op welke wijze wordt er gereageerd op de bijeenkomst met de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell, die aankondigt dat de Verenigde Staten hoe dan ook zullen doorgaan met de ontwikkeling van NMD en dat het een volwaardige opvolger is van het SDI-project - Strategic Defense Initiative - dat in het begin van de jaren '80 door de Reagan-administratie werd gelanceerd maar waarbij ook de mogelijkheid tot het participeren van de Europese Unie of van de WEU of van de Europese NAVO-poot werd geopperd? Beschouwt u de uitnodiging die we hebben gekregen van Colin Powell als een troef? Is dat een opening naar een toekomstige, nieuwe transatlantische samenwerking, of vindt u dat we daar vanuit Europa niet op in hoeven te gaan?

Wat denkt u ten slotte van de houding die we in Europa moeten aannemen tegenover Rusland en de problematiek van NMD?

10.02 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik wil een paar bemerkingen geven bij wat al is gezegd. Ten eerste, stel ik nog maar

eens de arrogantie van de Verenigde Staten vast, want het ruimteschild is inderdaad bijna een voldongen feit, zoals ook staat in de toelichting bij de vraag van de heer Poncelet. Raadplegingen komen pas na de feiten. Zo doet men dat als men opereert vanuit een machtspositie. Het gaat hier dus om de brute macht.

Ten tweede, hebben de Amerikanen het blijkbaar nodig om voor zichzelf de noodzaak op te bouwen om de militaire uitgaven zwaar te vergroten. Ze hebben dus de bandietenstaten Noord-Korea, Irak en het internationale terrorisme nodig om zich deze pretentie aan te meten. Ze moeten een externe vijand hebben, ook al stellen die landen eigenlijk niet veel voor. Die weert men niet af met een ruimteschild.

Ten derde, is dit heel gevaarlijk. Vorig jaar heb ik een colloquium meegemaakt waarop de Russische ambassadeur aanwezig was. Wat de VS hier doen is heel gevaarlijk omdat Rusland zich daar enorm aan ergert en zich daarom opnieuw gaat bewapenen. We krijgen dus een nieuwe wapenwedloop. Veel vrede brengt dat initiatief dus niet.

Ten vierde, is het ook bijzonder duur. De Verenigde Staten redeneren dat Europa ook maar eens moet betalen. De bewapeningswedloop zal ook op het Belgische budget wegen. De VS hebben een hogere defensiepolitiek gevoerd, terwijl er tegelijkertijd op het onderwijs, de sociale zekerheid en de belastingen wordt beknipt. Dat laatste geldt evenwel alleen voor de rijken. Tegelijk spreekt de president van een religieus reveil. Die man vertoont zich in het bijzijn van religieuze leiders en bepleit de doodstraf. Kortom, het gaat niet alleen om een politiek systeem, een verkiezingssysteem maar ook om een juridisch systeem. Ik vraag me echt af waar dat heen moet. Dit hele project is naar mijn smaak een logische illustratie van een gezegde over de internationale politiek dat ik ergens heb gelezen – ik citeer: "Als twee kleine landen een conflict hebben, verdwijnt het conflict. Als een groot en een klein land een conflict hebben, verdwijnt het kleine land. Als twee grote landen een conflict hebben, verdwijnt de UNO". De VS gaan hun zinnetje doordrijven zoals ze dat doen in Israël, in Cuba en in de hele wereld. Ik vraag me af hoe België daartegen zal reageren. Dit kan echt niet.

10.03 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, beste collega's, uit verklaringen van leden van de Bush-administratie blijkt inderdaad dat zij vastbesloten is een defensief raketterschild te ontplooiën. Dat moet dienen voor de

verdediging van het Amerikaans grondgebied en van Amerikaanse troepen overzee tegen aanvallen met een beperkt aantal ballistische raketten. Ter discussie staat nog de vraag of dergelijk raketterschild al dan niet wordt uitgebreid tot de verdediging van het territorium van de bondgenoten en of de bondgenoten zouden worden betrokken bij de bouw van dergelijk systeem.

Ik heb in het verleden mijn bezorgdheid uitgedrukt over het risico dat een unilaterale beslissing inzake de bouw van een raketterschild kan inhouden. Mijn bezorgdheid geldt niet zozeer het principe zelf van een raketterschild. De toenemende proliferatie van massavernietingswapens, vooral tijdens de laatste tien jaren, houdt grote gevaren in, waarvan wij de draagwijdte nog onvoldoende inschatten. Het risico dat zulke wapens in de handen van terroristische groepen of probleemlanden komen, is niet denkbeeldig. Een raketterschild moet echter bijdragen tot de globale stabiliteit. De beslissing over een raketterschild mag niet alleen op louter strategisch-militaire gronden worden genomen, maar moet rusten op een zo breed mogelijk politiek draagvlak in de wereld. Ik heb dat standpunt ingenomen in aanwezigheid van Colin Powell op een NAVO-vergadering.

Uit een mededeling die de nieuwe Amerikaanse staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken Colin Powell onlangs aan zijn collega's van de NAVO heeft gedaan, maak ik op dat de VS-administratie bereid is NAVO-bondgenoten te betrekken bij een intensieve dialoog over deze problematiek. Dit is goed nieuws. Ons land zal in deze kwestie een constructieve houding aannemen, evenwel zonder de essentiële vragen uit de weg te gaan.

Over de manier waarop de proliferatie van massavernietingswapens door probleemlanden moet worden bestreden, blijven er nog veel vragen. Een raketterschild kan een antwoord bieden, maar militaire afschrikking is maar een deel van het antwoord en moet samengaan met een geheel van politieke en diplomatieke antwoorden. Wij moeten steeds de implicaties voor ogen houden van dergelijk initiatief op het geheel van de bestaande wapenbeheersingsakkoorden. Wij moeten ook denken aan de weerslag ervan op de relaties met Rusland en met China. Of het bestaande instrumentarium van wapenbeheersingsakkoorden aan herziening toe is, is een legitieme vraag die echter met grote omzichtigheid moet worden benaderd. Deze akkoorden, hoe onvolmaakt ook, hebben namelijk

een periode omkaderd van grote stabiliteit op een zeer delicaat domein. Het voorstel van een missile defense zal ongetwijfeld een breed internationaal debat inluiden over het geheel van juridische, diplomatieke en andere instrumenten op het vlak van wapenbeheersing en non-proliferatie. Dit debat vraagt creatieve ideeën, maar ook grote omzichtigheid om de stabiliteit niet te verzwakken die wij net willen versterken.

10.04 Pieter De Crem (CVP): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord dat interessant is, doch niet altijd even verhelderend. U heeft een globale tour de horizon gemaakt van de problemen die op ons afkomen, maar de heel specifieke situatie van België of van zijn houding wordt niet uitgeklaard.

Ik wens toch even op enkele belangrijke zijdelingse factoren, satellieten, te duiden. De Amerikanen gaan ervan uit dat het EBM-verdrag van 1972 volledig is voorbijgestreefd en dat zij zelfs niet meer zullen wachten op de ratificatie van de drie of de vier bijlagen door Rusland. Ik denk dat we daarmee in verdere detentegesprekken rekening moeten houden.

Het gaat hier niet, zoals de heer Willems zegt, over een schild dat enkel en alleen de rogue states zou behelzen, maar ook over alle mogelijke potentiële dreigingen van militaire, bacteriologische of chemische aard.

Mijnheer de minister, belangrijk in heel dit gegeven is dat er in Europa geen budgettaire bereidheid is om een eigen defensiepoot te ontwikkelen. Wij zijn dus een symbooldiscussie aan het voeren. Een van de belangrijkste punten van het Europese voorzitterschap zal dan ook de vraag zijn of wij bereid zijn hierin te investeren. U en ik weten dat geen enkele West-Europese lidstaat het politiek of financieel kan opbrengen om te investeren in een Europese defensiepoot. U zal daaromtrent een belangrijke knoop moeten doorhakken.

Ik wil ook nog even iets zeggen over de houding van de heer Willems. Zijn mening met betrekking tot de Amerikanen over de UNO klopt immers helemaal niet meer. Mijnheer Willems, u zou goed moeten weten dat net de Amerikanen voor een deblokking hebben gezorgd bij de werking van de UNO. Zij hebben immers een nieuwe financiering naar voren geschoven en hebben hun deel, dat sinds 1984 niet was betaald, vereffend.

10.05 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ten eerste, blijf ik mij de vraag stellen of

het ruimteschild de vijand bevecht die het beweert te bevechten. Ik heb daar grote twijfels over.

Ten tweede, u hebt wel gezegd dat u uw visie terzake aan de heer Powell heeft medegedeeld, maar u heeft niet vermeld wat zijn antwoord was.

Ten derde blijf ik het gevoel hebben dat wij voor een voldongen feit staan en dat wij in dit dossier niet meer dan meelooptjes zijn, zoals wij ook mochten ervaren toen wij met de parlementaire commissie in de Verenigde Staten waren.

10.06 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, het antwoord van Powell was precies die openheid om Europa nauw bij die problematiek te betrekken.

10.07 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, het antwoord van Powell bestond precies erin openheid aan de dag te leggen en Europa van dichtbij te betrekken met deze problematiek en met de besprekingen in dat verband.

Mijnheer De Crem, volgens u zou ik de Belgische opinie niet hebben medegedeeld. Welnu, ik moet u tegenspreken; ik heb de Belgische opinie wel degelijk vertolkt door duidelijk te zeggen dat wij geen voorstanders zijn van het systeem. Ik kan partijen evenwel niet beletten de discussie voort te zetten en ik kan Amerika evenmin beletten onze opinie naast zich neer te leggen. Partijen zijn bereid met ons te onderhandelen over deze problematiek.

Ik herhaal dat ik principieel evenwel ten stelligste tegen het systeem ben, omdat ik vrees dat het gevaarlijke gevolgen zal hebben voor het non-proliferatieproces, alsook voor onze verhoudingen met Rusland met China. Bovendien vrees ik dat de Amerikanen ons op economisch vlak zouden kunnen betrekken met het hele proces. Voorzichtigheid is dus aangewezen. Men kan echter niet beletten dat de Amerikanen de discussie voortzetten en het systeem bestuderen.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

11 Question orale de Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'organisation de forums de la société civile pendant la présidence belge de l'Union Européenne" (n° 4041)

11 Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de organisatie

van forumbijeenkomsten met het maatschappelijke middenveld tijdens het Belgische EU-voorzitterschap" (nr. 4041)

11.01 **Claudine Drion** (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le vice-premier ministre, le gouvernement a décidé d'associer la société civile aux débats qui seront à l'ordre du jour durant la présidence belge de l'UE. Vous vous en doutez, je ne peux que m'en réjouir.

Toutefois, j'ai entendu divers propos émanant d'organisations de la société civile et j'aimerais obtenir quelques éclaircissements:

1. Quel est le montant réservé à l'organisation de ces forums de la société civile dans le budget de la présidence belge ou dans une autre ligne budgétaire, le cas échéant?
2. Une coordination est-elle prévue avec les entités fédérées à ce sujet?
3. Comment la répartition de ces fonds est-elle décidée: par quelle instance et selon quels critères?
4. Concrètement, quels sont les thèmes qui seront traités dans ces forums, quels sont les opérateurs retenus pour les organiser?
5. Avez-vous déjà une idée précise de l'agenda?

11.02 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, madame, comme vous le soulignez, le gouvernement entend associer la société civile aux débats inscrits à l'agenda européen et, singulièrement, durant la présidence du Conseil de l'Union européenne que la Belgique assumera au second semestre de l'année en cours.

D'emblée, j'aimerais préciser que, dans le cadre de l'exercice de ses tâches au niveau européen, chaque ministre s'attache à écouter les représentants de la société civile lorsque ceux-ci expriment une opinion sur les thèmes qui relèvent de sa compétence. Il en ira donc de même au cours du second semestre 2001 pour les différents domaines d'activité de l'Union européenne sur lesquels il importe de définir une position belge qu'il faut exprimer au Conseil.

J'ajoute que, depuis le 7 mars dernier, tout citoyen de l'Union européenne est invité à participer à un grand débat sur l'avenir de l'Union que les présidences suédoise et belge ont été priées de lancer par le Conseil européen de Nice. Je ne doute pas que le monde associatif belge et

européen fera usage de cette possibilité. Le gouvernement belge souhaite qu'il le fasse de manière simple, ample, avec les moyens qui sont et seront mis en place dans ce cadre, notamment le site internet ouvert la semaine dernière.

Je comprends toutefois que vous réferez plus précisément à un projet spécifique qui mérite de retenir l'attention parce que la Belgique assumera la responsabilité de la conduite des travaux du Conseil de l'Union. Il a en effet paru bon au gouvernement qu'à l'occasion de la présidence et dans la perspective du Conseil européen de Bruxelles-Laeken qui constitue certainement un point de référence pour l'organisation des travaux au cours du second semestre, la société civile puisse exprimer de manière plus solennelle ses opinions sur ce qu'elle estime être les grands enjeux européens du moment.

L'expérience a montré, alors que la Finlande exerçait la présidence au second semestre 1999, qu'il était possible, sur l'initiative des ONG nationales, de réunir des représentants de l'ensemble du monde associatif européen et, dans le respect de sa diversité, d'aborder un nombre important de thèmes.

L'exercice de la présidence est une mission de dynamisation des débats. Dans cet esprit, le gouvernement a incité les ONG belges à s'organiser pour présenter si possible un projet de ce type, global et cohérent, auquel il pourrait apporter un soutien financier.

Il n'appartient pas au gouvernement de définir les sujets que la société civile estime prioritaires et souhaite évoquer à cette occasion. Il lui appartient encore moins de prédéterminer les messages que les représentants de la société civile, réunis en Belgique, voudraient adresser aux institutions européennes, et singulièrement au Conseil de l'Union. Tout au plus le gouvernement belge peut-il et entend-il veiller à ce que l'institution dont il assumera la présidence des réunions, et notamment lors du Conseil européen qui se tiendra à la mi-décembre, prenne ce message dûment en compte.

La fixation du montant de subvention qui pourrait être alloué et l'éventuelle répartition des fonds prévus sont de la responsabilité du gouvernement fédéral. Dans le cadre de l'enveloppe budgétaire établie pour la présidence, un montant de 15 millions a été réservé pour le soutien au(x) projet(s) que les représentants de la société civile belge lui soumettront, je l'espère, dans les prochaines semaines. Soucieux d'éviter toute

discrimination ou choix arbitraire, le gouvernement apprécierait que l'ensemble des associations et mouvements lui soumettent un seul projet global et cohérent qui se concrétise durant le second semestre de cette année. Les fruits devraient en être connus au moins quelque temps avant le Conseil européen de Bruxelles-Laeken afin que la présidence belge puisse non seulement en tenir compte pour elle-même mais aussi veiller à ce que les autres Etats membres en aient pris connaissance alors qu'ils prépareront encore leur position en vue de ce sommet.

Nous sommes donc tout à fait ouverts. Je crois qu'il appartient aux ONG et à la société civile de nous présenter des propositions. Quinze millions sont disponibles dans ce but. Je ne vois donc aucun problème.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

12 Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "Afghanistan" (nr. 4056)

12 Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'Afghanistan" (n° 4056)

12.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, in mijn toelichting bij dit punt had ik het in de eerste plaats over menselijke aspecten en dan pas over het cultureel patrimonium.

Ik zal eerst over vrouwen en etnische minderheden spreken en dan pas over de beelden. Ik weet dat beelden ook mensenwerk zijn. Enkel daaraan danken zij hun betekenis.

De situatie van de vrouw is ronduit alarmerend. Daar zijn honderden bladzijden rapporten van de UNO en van mensenrechtenorganisaties over verschenen. Ik spreek over de geringe scholingsgraad, de kindersterfte, hongersnood, publieke steniging, de gedwongen kledingwijze, enzovoort. Kortom, Afghanistan vernietigt hierdoor zijn toekomst.

De etnische zuiveringen hebben betrekking op de Hazara's, 20% van de bevolking, zelfs 30% in Kaboel. Die mensen worden ervan beschuldigd sjiiten – de vijfde colonne van Iran – te zijn. U kunt zich voorstellen hoe ze worden behandeld. Hun religieuze leider is reeds vermoord. Zij ondergaan de klassieke praktijken. Ik bespaar u de verdere opsomming ervan. De drie miljoen vluchtelingen aan de grens met Pakistan en de

twee miljoen vluchtelingen in Iran zijn vooral Hazara's.

Ik kom nu bij de beelden. Het is niet nodig u een opsomming te geven van degenen die daartegen hebben geprotesteerd. Ik wil er wel even op wijzen dat niet alleen de twee grote beelden van Bamiyan, die in de actualiteit staan, maar ook alle andere voor-islamitische beelden in dit groot land – inbegrepen de Grieks-Hellenistische beelden in de site van Ay Kanoen bij de rivier de Oxus, tot waar Alexander de Grote destijds is geraakt – moeten worden vernietigd. Ik denk ook aan de duizenden stukken uit het museum van Kaboel.

Het is onheilspellend dat ze dit met een geweldig cynisme doen. Ze zijn zelfs nog fier over hun daden. Men heeft springstof gebruikt. Ik heb nog een luguber detail. Ze zijn gestopt op vrijdag, want dat is de rustdag bij de Islam, net zoals de kruisvaarders destijds op zondag stopten met het uitmoorden van de Islamiëten. Na de rustdag van zondag, deden ze 's maandags lekker verder.

Hun motieven zijn nog cynischer. Zij creëren daardoor een legitimiteit naar hun bevolking toe. Zij staan alleen tegen de rest van de wereld. Ze claimen dat men niet correct handelt als men in Jeruzalem wel bezettingen toelaat. Zij halen voorbeelden aan uit hun geschiedenis, waar een sultan uit de elfde eeuw hetzelfde heeft gedaan. Ze zeggen dat ze de drugs in Afghanistan hebben uitgeroeid, maar de internationale gemeenschap heeft hen daar niet voor beloond. Daar hebben ze een klein punt.

Ik rond af. Beeldenstormen zoals deze zijn van alle tijden en alle godsdiensten, wellicht niet – zover mijn historische kennis reikt – vanwege het boeddhisme. Dat maakt het allemaal nog pijnlijker, want juist de boeddhisten hebben nooit andere godsdiensten vervolgd. Het is niet alleen een kwestie van godsdienst. Ook de Franse revolutie heeft zich met eenzelfde iconoclasme tegen de godsdienst gekeerd. Ik verwijs ook naar de Chinese culturele revolutie uit onze jeugd jaren. Die heeft heel de Chinese culturele beeldenstorm georganiseerd, maar toen klonk dat wel vrij sympathiek bij een aantal zogenaamd progressieven. Wie daartegen protesteerde, was een aftands nationalist, die Mao niet goed had begrepen.

Ik verwijs ook naar Joegoslavië waar men, vanwege de twee kanten, de kerk of de moskee vernietigde. Kortom, de zaak is niet conform de Islam zelf. De grootmoefiti van Cairo, die het wel kan weten, wijst erop dat het vernietigen van

beelden niet conform de Islam is. Pakistan, één van de weinige landen dat de Taliban steunt, wijst daar ook op. Zelfs Iran noemt de beeldenstorm onmenselijk en gewelddadig.

De kern van de zaak is dat het hier gaat om een ronduit fascistoïde regime, dat de Islam misbruikt. Men herbergt zelfs terroristen op zijn grondgebied. Denk maar aan Bin Laden. De ironie is dat de Taliban uitgerekend door het Westen aan de macht zijn gebracht. Net zoals Saddam Hoessein een creatie van het Westen is, zo is ook de Taliban in tempore suspecto, een creatie van de Verenigde Staten als reactie tegen anderen, om hun eigen machtspositie te beveiligen. Dat maakt het allemaal nog cynischer.

Wat doen wij hieraan?

We hebben van u veel protesten in de pers gehoord. Hebt u bij het organiseren van dit protest ook de steun gevraagd of gekregen van religieuze organisaties? Ik denk aan het Humanistisch Verbond. Deze zaak gaat vrijzinnigen en alle gelovigen aan.

12.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, de Taliban heeft een decreet afgekondigd waarin de opdracht wordt gegeven alle beelden en religieuze plaatsen van voor-islamitische oorsprong te vernietigen. België heeft niet gewacht om in een communiqué uiting te geven aan zijn verontwaardiging en deze daad te veroordelen. We hebben de Taliban gevraagd de beslissing te herroepen en gehoor te geven aan de oproep van de UNESCO. België heeft het Zweeds voorzitterschap gevraagd namens de Europese Unie een stem te laten horen. De Europese Unie heeft een verklaring opgesteld die door ons land ten volle werd gesteund. De ambassadeurs van Zweden en België in Pakistan hebben namens de Europese trojka stappen ondernomen. Onze ambassadeur had opdracht gekregen de vrijwaring van de beelden te gaan bepleiten. Tijdens een onderhoud met de ambassadeur van de Taliban in Pakistan, heeft de trojka de diepe verontwaardiging en de grote bezorgdheid van de Europese Unie meegedeeld. Zij heeft onverwijld een onderhoud gevraagd met Mula Omar, de leider van de Taliban-milities. Dit initiatief werd gevolgd door een tweede onderhoud. Bij monde van de ambassadeur van de Taliban antwoordde Mula Omar dat de trojka eerst contact moet opnemen met de minister van Buitenlandse Zaken van de Taliban. Intussen is met de vernieling begonnen. Dit heeft de Europese Unie er vorige donderdag in Brussel niet van weerhouden te beslissen de stappen die

reeds in Pakistan werden ondernomen verder te zetten. De Europese trojka zal contact zoeken met de ambassadeurs van islamitische landen zoals Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten in Islamabad. Hopelijk kunnen zij druk uitoefenen op Afghanistan om te redden wat nog kan worden gered.

12.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik ben tevreden over het antwoord van de minister.

Mijnheer de minister, u hebt niets gezegd over de organisatie van een gezamenlijk protest vanuit religieuze en vrijzinnige kringen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt
gesloten om 17.58 uur.
La réunion publique de commission est levée à
17.58 heures.*

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

maandag

lundi

12-03-2001

12-03-2001

14:00 uur

14:00 heures

INHOUD

Mondelinge vraag van de heer Karel Pinxten aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking" (nr. 4009)
Sprekers: Karel Pinxten, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking

Samengevoegde interpellaties en mondelinge vragen van 2
 - de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente bombardementen op Irak" (nr. 703)
 - de heer Jacques Lefevre tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Amerikaanse en Britse luchtbombardementen in Irak" (nr. 704)
 - de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente Anglo-Amerikaanse bombardementen op Irak" (nr. 707)
 - mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de luchtbombardementen op Irak" (nr. 4040)
Sprekers: Ferdy Willems, Jacques Lefevre, Francis Van den Eynde, Claudine Drion, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Lode Vanoost**

MOTIES 8
 Interpellatie van de heer Jef Valkeniers tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het nog steeds niet inlossen van een belofte gedaan door de vorige eerste minister betreffende de hulp aan de bevolking van Fransschoek in Zuid-Afrika" (nr. 676) 9
Sprekers: Jef Valkeniers, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de schending van de mensenrechten in China" (nr. 3420) 11
Sprekers: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde mondelinge vragen van 12
 - de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3412)
 - de heer Lode Vanoost aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3417)
Sprekers: Ferdy Willems, Lode Vanoost,

SOMMAIRE

Question orale de M. Karel Pinxten au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "la régionalisation de la coopération" (n° 4009) 1

Orateurs: Karel Pinxten, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement

Interpellations et questions orales jointes de 2
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récents bombardements sur l'Irak" (n° 703)
 - M. Jacques Lefevre au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les bombardements américain et britannique en Irak" (n° 704)
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récents bombardements anglo-américains sur l'Irak" (n° 707)
 - Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les raids aériens sur l'Irak" (n° 4040)

Orateurs: Ferdy Willems, Jacques Lefevre, Francis Van den Eynde, Claudine Drion, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Lode Vanoost**

MOTIONS 8
 Interpellation de M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect d'une promesse faite par le précédent premier ministre concernant l'aide à la population de Fransschoek en Afrique du Sud" (n° 676) 9
Orateurs: Jef Valkeniers, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations des droits de l'homme en Chine" (n° 3420) 11
Orateurs: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions orales jointes de 12
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3412)
 - M. Lode Vanoost au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3417)
Orateurs: Ferdy Willems, Lode Vanoost,

Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Samengevoegde mondelinge vragen van
- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-
eerste minister en minister van Buitenlandse
Zaken over "de aarzeling van de regering omtrent
de levering van een munitiefabriek aan Turkije"
(nr. 3433)

- de heer Karel Pinxten aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de wapenleveringen aan Turkije" (nr. 4119)

Sprekers: Francis Van den Eynde, Karel Pinxten, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Questions orales jointes de 13
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier
ministre et ministre des Affaires étrangères sur
"les hésitations du gouvernement quant à la
livraison d'une usine de munitions à la Turquie"
(n° 3433)

- M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les livraisons d'armes à la Turquie" (n° 4119)

Orateurs: Francis Van den Eynde, Karel Pinxten, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerkens 15
aan de vice-eerste minister en minister van
Buitenlandse Zaken over "dwangarbeid in Birma
en het antwoord van België op de resolutie van de
ILO" (nr. 3477)

Sprekers: Muriel Gerkens, Louis Michel,
vice-eerste minister en minister van
Buitenlandse Zaken

Question orale de Mme Muriel Gerkens au vice-
premier ministre et ministre des Affaires
étrangères sur "le travail forcé en Birmanie et la
réponse de notre pays à la résolution de l'OIT"
(n° 3477)

Orateurs: Muriel Gerkens, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Marie-Thérèse Coenen aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de evolutie inzake schendingen van de mensenrechten in Tunesië" (nr. 4025)

Sprekers: Marie-Thérèse Coenen, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de Mme Marie-Thérèse Coenen au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'évolution en matière des droits de l'homme en Tunisie" (n° 4025)

Orateurs: **Marie-Thérèse Coenen, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Samengevoegde mondelinge vragen en 19
interpellaties van

- de heer Francis Van den Eynde aan de eerste minister over "de chronische diplomatieke onhandigheid van de minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3506)

- de heer Ferdy Willems aan de eerste minister
over "de diplomatieke onhandigheid van de
minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3517)

- de heer Karel Pinxten tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neo-fascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 715)

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice- 19
eerste minister en minister van Buitenlandse
Zaken over "de kwetsende uittalingen van de
minister omtrent het resultaat van de komende
verkiezingen in Italië" (nr. 724)

- de heer Francis Van den Eynde tot de eerste 19
minister over "de 'ondiplomatische' verklaringen
van de vice-eerste minister en minister van
Buitenlandse Zaken Michel in verband met de te
verwachten verkiezingsuitslag in Italië" (nr. 725)

- de heer Daniel Feret tot de vice-eerste minister
en minister van Buitenlandse Zaken over "diens
verklaringen in verband met een eventuele
regeringsdeelname van de Lega Nord in Italië"

Questions orales et interpellations jointes de 19

- M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les maladroites diplomatiques chroniques du ministre des Affaires étrangères" (n° 3506) 19

- M. Ferdy Willems au premier ministre sur "les
maladresses diplomatiques du ministre des
Affaires étrangères" (n° 3517)

- M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre en ce qui concerne la participation éventuelle des néofascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 715)

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations blessantes qu'il a faites en ce qui concerne le résultat des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 724)

- M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les déclarations 'peu diplomatiques' du ministre des Affaires étrangères, M. Louis Michel, concernant le résultat prévisible des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 725)

- M. Daniel Feret au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "ses déclarations quant à une éventuelle participation de la Lique du Nord à un gouvernement en Italie"

(nr. 727)		(n° 727)	
- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neo-fascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 4174)	20	- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre concernant une éventuelle participation de néo-fascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 4174)	20
<i>Sprekers:</i> Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Daniel Féret, Ferdy Willems, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, Claudine Drion		<i>Orateurs:</i> Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Daniel Féret, Ferdy Willems, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Claudine Drion	
MOTIES	26	MOTIONS	26
Samengevoegde mondelinge vragen van	27	Questions orales jointes de	27
- de heer Pieter De Crem aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4030)		- M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la position du gouvernement belge concernant le système "National Missile Defense"" (n° 4030)	
- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4175)		- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la National Missile Defense" (n° 4175)	
<i>Sprekers:</i> Pieter De Crem, Ferdy Willems, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken		<i>Orateurs:</i> Pieter De Crem, Ferdy Willems, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	
Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de organisatie van forumbijeenkomsten met het maatschappelijke middenveld tijdens het Belgische EU-voorzitterschap" (nr. 4041)	29	Question orale de Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'organisation de forums de la société civile pendant la présidence belge de l'Union Européenne" (n° 4041)	29
<i>Sprekers:</i> Claudine Drion, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken		<i>Orateurs:</i> Claudine Drion, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	
Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "Afghanistan" (nr. 4056)	30	Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'Afghanistan" (n° 4056)	30
<i>Sprekers:</i> Ferdy Willems, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken		<i>Orateurs:</i> Ferdy Willems, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

MAANDAG 12 MAART 2001

14:00 uur

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

du

LUNDI 12 MARS 2001

14:00 heures

De vergadering wordt geopend om 14.16 uur door de heer Pierre Chevalier, voorzitter.

La séance est ouverte à 14.16 heures par M. Pierre Chevalier, président.

01 Mondelinge vraag van de heer Karel Pinxten aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking" (nr. 4009)

01 Question orale de M. Karel Pinxten au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "la régionalisation de la coopération" (n° 4009)

01.01 Karel Pinxten (CVP): De staatssecretaris verklaarde onlangs nog gekant te zijn tegen een defederalisering van de ontwikkelingssamenwerking. Intussen is er een akkoord tussen de heren Bourgeois en De Gucht, waarover echter geen officiële verslagen beschikbaar zijn.

01.01 Karel Pinxten (CVP): Le secrétaire d'Etat a déclaré récemment encore qu'il était opposé à une défédéralisation de la coopération au développement. Entre-temps, MM. Bourgeois et De Gucht ont conclu un accord dont il n'existe toutefois aucun compte rendu officiel.

Er zal een werkgroep worden opgericht die uiterlijk tegen eind 2002 moet bepalen welke delen van de ontwikkelingssamenwerking in 2004 zullen worden overgeheveld naar de gemeenschappen en de gewesten.

En matière de coopération au développement, un groupe de travail sera créé et chargé de déterminer, d'ici à la fin 2002 au plus tard, quelles parties seront transférées aux Communautés et aux Régions en 2004.

Wat is het exacte mandaat van de werkgroep? Bepaalt de werkgroep ook welke middelen zullen worden overgeheveld? Wie zal deel uitmaken van de werkgroep? Wat is de bevoegdheid van de staatssecretaris inzake de samenstelling van de werkgroep? Zal men voor de overheveling opteren voor een afzonderlijke bijzondere wet?

Quel mandat a exactement reçu ce groupe de travail ? Déterminera-t-il aussi quels moyens seront transférés ? Qui en fera partie ? De quel pouvoir jouit le secrétaire d'Etat en ce qui concerne sa composition ? Optera-t-on pour une seule loi spéciale pour réaliser ce transfert ?

01.02 Staatssecretaris Eddy Boutmans (Nederlands): Begin oktober 2000 werd in het Lambermont-akkoord ook de overdracht van de ontwikkelingssamenwerking afgesproken. Het debat daarover is toen ingezet. De regering heeft een ontwerp van bijzondere wet en van financieringswet voor advies overgemaakt aan de Raad van State. In het Lambermont-akkoord en in artikel 6 quater van het ontwerp van bijzondere wet wordt bepaald dat

01.02 Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat (*en néerlandais*): Début octobre, il a été décidé d'également transférer la coopération au développement dans le cadre des accords du Lambermont. Le débat sur ce sujet a été entamé à ce moment-là. Le gouvernement a transmis pour avis au Conseil d'Etat des projets de loi spéciale et de loi de financement. Aux termes des accords du Lambermont ainsi que du projet de loi spéciale, le

de overdracht in 2004 moet plaatsvinden. In artikel 7 wordt bepaald dat een bijzondere werkgroep zal worden opgericht die de over te hevelen bevoegdheden omlijnt en bepaalt welke financiële middelen moeten worden overgedragen. De werkgroep zal echter slechts worden opgericht na de goedkeuring van de bijzonder wet en de financieringswet. Die werkgroep moet eind 2002 klaar zijn met het opgelegde werk.

Over de samenstelling van die werkgroep werd geen definitieve afspraak gemaakt. Mij lijkt het normaal dat de verschillende betrokken regeringen er deel van zullen uitmaken. Ik neem aan dat voor de federale regering de minister voor Institutionele Hervormingen en het voor ontwikkelingssamenwerking bevoegde regeringslid aan de werkgroep zullen deelnemen. Het akkoord bepaalt dat er overleg zal zijn met de sector. Een werkgroep kan alleen voorstellen doen, het Parlement moet beslissen.

01.03 Karel Pinxten (CVP): De transfer van de financiële middelen zit dus ook in het pakket. Het gaat dus om een interkabinettenwerkgroep, niet meer of niet minder. De NGO's worden niet rechtstreeks bij de gesprekken betrokken. Wordt artikel 7 of 6 quater al dan niet geschrapt?

01.04 Staatssecretaris Eddy Boutmans (Nederlands): De regering zal bij de indiening van het wetsontwerp beslissen wat er met het advies van de Raad van State gebeurt. Ik kan daar nu niet op vooruitlopen.

Het incident is gesloten.

02 Samengevoegde interpellaties en mondelinge vragen van

- de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente bombardementen op Irak" (nr. 703)
- de heer Jacques Lefevre tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Amerikaanse en Britse luchtbombardementen in Irak" (nr. 704)
- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente Anglo-Amerikaanse bombardementen op Irak" (nr. 707)
- mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de luchtbombardementen op Irak" (nr. 4040)

02.01 Ferdy Willems (VU&ID): Het regime van Saddam kan niet op mijn sympathie rekenen en ik

transfert aura lieu en 2004. De plus on prévoit la création d'un groupe de travail spécial chargé de délimiter les compétences et les moyens financiers à transférer. Le groupe de travail ne sera institué qu'après approbation de la loi spéciale et de la loi de financement. Le groupe de travail devra avoir finalisé ses travaux fin 2002.

Aucun accord définitif n'a été conclu à propos de la composition de ce groupe de travail. A mes yeux, il serait normal que les différents gouvernements concernés y soient représentés. Je suppose que le gouvernement fédéral sera représenté par le ministre des Réformes institutionnelles et le membre du gouvernement auquel ressortit la coopération au développement. Des experts seront consultés. Aux termes de l'accord, une concertation avec le secteur sera organisée.

Un groupe de travail ne peut formuler que des propositions, la décision revenant au Parlement.

01.03 Karel Pinxten (CVP): Le transfert des moyens financiers fait partie de l'accord global. Il s'agit donc d'un groupe de travail interministériel, ni plus ni moins. Les ONG ne sont pas associées directement aux travaux. Les articles 7 ou 6 quater seront-ils abrogés, oui ou non?

01.04 Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat (en néerlandais) : Au moment du dépôt de la proposition, le gouvernement décidera de la suite qu'il réservera à l'avis du Conseil d'Etat. Je ne souhaite pas anticiper.

L'incident est clos.

02 Interpellations et questions orales jointes de

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récents bombardements sur l'Irak" (n° 703)
- M. Jacques Lefevre au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les bombardements américain et britannique en Irak" (n° 704)
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récents bombardements anglo-américains sur l'Irak" (n° 707)
- Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les raids aériens sur l'Irak" (n° 4040)

02.01 Ferdy Willems (VU&ID): Je n'éprouve aucune sympathie pour le régime de Saddam

keur het geweld tegen de Koerden af. Kwam er al een officiële reactie van België, van de andere Navo-landen of van de Navo? Wat vindt de minister van de motieven die werden aangevoerd? Aanvaardt de minister de duiding van de protesten ten aanzien van Frankrijk, Turkije, Rusland en China? Werd België vooraf door de VS of door Groot-Brittannië ingelicht over schendingen van het vliegverbod of van beschietingen van vliegtuigen? Werd België ingelicht van de plannen om te bombarderen? Canada en Polen zouden zijn ingelicht, Turkije niet. Werd België achteraf ingelicht over de bedoeling en de resultaten? Werden er in de periode juli 2000 tot januari 2001 bombardementen uitgevoerd op Irak? Zijn ze verzoenbaar met het internationaal recht? Welke internationale legitimatie voor de *no fly-zones* erkent België? Het enige argument zou de bescherming van Koerden en sjiïeten kunnen zijn, maar waarom laat men Ankara dan doen? Geloof België dat geen burgerdoelwitten werden geviséerd of geraakt? Passen deze bombardementen in de beleidsintenties van de nieuwe regering van de VS? Zijn deze bombardementen in overeenstemming met de resolutie van de Kamer van 6 april 2000 en met het streven om de sancties op te heffen of aan te passen? Het regime van Saddam wordt door de bombardementen versterkt, de sancties treffen de zwaksten. De bombardementen vonden plaats tien dagen voor het begin van gesprekken over de sancties. Ze dienen voor binnenlands gebruik, voor economische belangen en om de militaire aanwezigheid van de VS in de regio te handhaven. Helpen ze de vrede tussen Israël en Palestijnen vooruit? Zal België de bombardementen agenderen bij de Navo? Zal het ertegen protesteren?

02.02 Jacques Lefevre (PSC): Een propere oorlog, dat bestaat niet.

In verband met Irak kan men spreken van een “vuile propere oorlog”.

De Amerikaanse bombardementen zijn onaanvaardbaar. Die oorlog heeft meer slachtoffers gemaakt achteraf dan tijdens de vijandelijkheden zelf.

De Iraakse bevolking lijdt onder het embargo sinds 1996, terwijl de Amerikaanse troepen haar op de koop toe bombarderen. Is dat het humanitair beleid dat de heer Bush had beloofd? Het gebied dat niet

Hussein et je réprouve la violence contre les Kurdes. Y a-t-il déjà eu une réaction officielle de la Belgique, d'autres pays de l'OTAN ou de l'OTAN elle-même? Comment le ministre juge-t-il les motifs invoqués? Le ministre adhère-t-il à l'orientation donnée aux protestations de la France, de la Turquie, de la Russie ou de la Chine? Les Etats-Unis ou la Grande-Bretagne nous ont-ils averti préalablement des violations de l'interdiction de vol ou du mitraillage d'avions? La Belgique a-t-elle été informée des projets de bombardement? Le Canada et la Pologne auraient été informés mais pas la Turquie. La Belgique a-t-elle été informée a posteriori des objectifs et des résultats? L'Irak a-t-elle fait l'objet de bombardements au cours de la période de juillet 2000 à janvier 2001? Ces bombardements sont-ils conformes au droit international? La Belgique estime-t-elle que les « no fly-zones » se justifient d'un point de vue international? La protection des populations kurdes constituerait le seul argument valable mais, dans ce cas, pourquoi n'intervient-on pas contre Ankara? Les responsables belges pensent-ils qu'aucun objectif civil n'a été visé ou touché? Ces bombardements cadrent-ils avec les intentions politiques du nouveau gouvernement des Etats-Unis? Les bombardements sont-ils conformes à la résolution adoptée par la Chambre le 6 avril 2000 et à l'intention exprimée de supprimer ou d'adapter les sanctions? Le régime de Saddam est renforcé par les bombardements et les sanctions ne frappent que les plus vulnérables. Les bombardements ont été effectués dix jours avant le début des négociations sur les sanctions. Il s'agissait de bombardements à usage intérieur destinés à servir des intérêts économiques et à maintenir la présence des Etats-Unis dans la région. Les bombardements favoriseront-ils la paix entre Israël et les Palestiniens? La Belgique demandera-t-elle que cette question soit inscrite à l'ordre du jour de l'OTAN? Notre pays dénoncera-t-il ces bombardements?

02.02 Jacques Lefevre (PSC): Il n'existe pas de guerre propre.

A propos de l'Irak, on peut parler de « sale guerre propre ».

On ne peut accepter les bombardements américains. Cette guerre a fait davantage de victimes après la guerre que pendant la guerre.

La population irakienne est victime de l'embargo depuis 1996, pendant que, de surcroît, les troupes américaines la bombardent. Est-ce là la politique humanitaire promise par M. Bush? La zone de non-

mag worden overvlogen, werd door de VS en het Verenigd Koninkrijk éézijdig bepaald. Is dat aanvaardbaar ?

In "*La Nouvelle Gazette*" heeft men het over de eerste blunder van de nieuwe president van de Verenigde Staten. Frankrijk heeft die Amerikaanse actie aan de kaak gesteld. Zijn wij solidair met Frankrijk? Mag men een land straffeloos bombarderen? Ik vind het onbetamelijk om mensen die op sterven na dood zijn aan te vallen.

De heer Kofi Annan heeft ons meegedeeld dat Irak in de laatste negen maanden van 1999 99 maal werd gebombardeerd.

Ik zal morgen een voorstel van resolutie indienen waarin ik voor een opheffing van het embargo tegen Irak pleit. Ik hoop dat de overige democratische partijen van onze assemblee zich daarbij zullen aansluiten, zodat zij wordt aangenomen. Elke minuut komt een Iraaks kind om het leven.

Over enkele dagen zal een UNO-delegatie naar Bagdad afreizen. Het is de eerste maal sinds lang. Kan België geen steunboodschap sturen?

Wat is de reactie van de Belgische regering en de Europese Unie?

Hebben de Verenigde Staten en de overige Westerse landen overleg gepleegd voordat het bombardement werd uitgevoerd? Werd de kwestie aan de Veiligheidsraad voorgelegd?

Hoe zit het met de wettelijkheid van het vliegverbod in bepaalde gebieden?

Wat is de legitimiteit van die bombardementen?

Welke nieuwe elementen rechtvaardigen dergelijke militaire acties?

Dreigen de eensgezinde reacties in de Arabische wereld na de luchtbombardementen geen anti-westers klimaat te doen ontstaan?

Hoe kunnen wij een einde maken aan de blokkeringen door het Comité voor de sancties, dat maatregelen treft die heel nadelig zijn voor de kinderen?

De Iraakse bevolking is op sterven na dood. De tijd dringt.

02.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): De bombardementen hadden plaats op 16 februari 2001, enkele dagen na het definitieve aantreden van president Bush junior. Ik zie dan ook een

survol a été délimitée unilatéralement par les Etats-Unis et le Royaume-Uni. Est-ce acceptable ?

La Nouvelle Gazette a parlé de la première bourde du nouveau président des Etats-Unis et la France a dénoncé cette opération américaine. Sommes-nous solidaires de la France ? Peut-on bombarder impunément un pays ? On ne peut, à mon sens, tirer sur une ambulance.

Kofi Annan nous a appris que, sur les neuf derniers mois de 1999, l'Irak avait subi 99 bombardements.

Je déposerai demain une proposition de résolution pour la levée de l'embargo vis-à-vis de l'Irak. J'espère que les autres partis démocratiques de notre assemblée se joindront à moi pour la voter. Chaque minute que nous perdons entraîne la mort d'un enfant irakien.

Dans quelques jours, une délégation de l'ONU se rendra à Bagdad. C'est la première fois depuis longtemps...

La Belgique ne pourrait-elle lui envoyer un message de soutien ?

Quelle est la réaction du gouvernement belge et celle de l'Union européenne ?

Y a-t-il eu concertation entre les Etats-Unis et les autres pays occidentaux avant le bombardement ? Le Conseil de sécurité a-t-il été saisi ?

Quelle est la légalité des zones d'exclusion aérienne ?

Quelle est la légitimité des bombardements ?

Quels sont les éléments neufs qui justifient de telles actions militaires ?

Au lendemain de ces frappes aériennes, le consensus au sein du monde arabe contre celles-ci ne risque-t-il pas d'amorcer l'émergence d'un sentiment anti-occidental ?

Comment pourrions-nous mettre fin aux blocages réguliers imposés par le Comité des sanctions, qui prend des mesures directement préjudiciables aux enfants ?

Le peuple irakien est en situation de quasi-mort permanente. Le temps presse.

02.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Les bombardements ont eu lieu le 16 février 2001, quelques jours après l'entrée en fonction du président Bush junior. J'en déduis un lien évident

duidelijke link tussen beide zaken.

Ik ga niet vragen de Amerikanen tegen te houden. We hebben ons al genoeg belachelijk gemaakt. Wij zijn geallieerden in de eerste Golfoorlog geweest.

Werd België gecontacteerd? Wat was het Belgisch standpunt? Er werd Irak vliegverbod opgelegd om sjiïeten en Koerden te beschermen. De steun aan de Koerden mag niet ophouden aan de grens. In Turkije hebben de Koerden het zwaar te verduren. Zal Turkije gebombardeerd worden? Zullen de Koerden in Turkije in de toekomst ook op Westerse bescherming mogen rekenen? Is er een nieuwe Golfoorlog in de maak?

02.04 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Volgens de Amerikaanse regering zou de luchtaanval van 16 februari tegen militaire doelwitten in het zuiden van Irak zijn verantwoord door veiligheidsoverwegingen met betrekking tot de zones waar de luchtmacht van Irak niet mag optreden. Irak heeft weliswaar het internationaal recht geschonden door Koeweit te willen annexeren, waardoor Saddam Hoessein nu voor een internationale rechtbank kan worden gedagvaard, maar het is een feit dat de Verenigde Staten en Engeland gebruik hebben gemaakt van geweld zonder de voorafgaande instemming van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties en zonder in het minst overleg te plegen met hun bondgenoten.

Hoe beoordeelt de minister het feit dat de VS zich hoe langer hoe meer unilateraal opstellen? Hoopt hij dat de Anglo-Amerikaanse operatie niet op overwegingen van binnenlandse politiek stoelt? Zal die aanval geen heropleving veroorzaken van het zeer sterk anti-westers gevoel dat onder de Arabische bevolking leeft? Overweegt u aangepaste overlegmechanismen binnen de Navo te doen naleven of in het leven te roepen vooraleer nog één luchtaanval tegen Irak wordt uitgevoerd? Mevrouw. Leen Laenens, die momenteel op zending is in Congo-Brazzaville, had u ook graag een vraag daaromtrent gesteld, en ze vroeg mij om haar excuses aan te bieden voor haar afwezigheid.

02.05 Minister Louis Michel (Nederlands): De Belgische regering werd over deze bombardementen niet voorafgaandelijk ingelicht. Ook de Navo werd bij mijn weten niet vooraf geïnformeerd. Die informatie was overigens niet verplicht. De Amerikaanse en Britse luchtmacht reageerden op het stijgend aantal aanvallen in de *no fly-zones* door Irak. De bombardementen waren

entre les deux événements.

Je ne vais pas demander de tenir tête aux Américains. Nous nous sommes suffisamment rendus ridicules comme cela.

Lors de la première guerre du Golfe, nous étions alliés. La Belgique a-t-elle été consultée? Quelle était la position de notre pays?

L'interdiction de vol imposée à l'Irak avait pour but de protéger les Chiïtes et les Kurdes. Le soutien aux Kurdes ne peut toutefois pas s'arrêter à la frontière. En Turquie, les Kurdes endurent une situation très difficile. Va-t-on bombarder la Turquie? Les Kurdes de Turquie pourront-ils compter à l'avenir sur la protection des Occidentaux? Est-on en train de préparer une nouvelle guerre du Golfe?

02.04 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Ce raid aérien mené le 16 février contre des objectifs militaires au sud de l'Irak répondrait, selon le gouvernement américain, à des considérations de sécurité au-dessus des zones d'exclusion aérienne imposées à l'Irak. Cependant, s'il est évident que l'Irak a violé le droit international en tentant d'annexer le Koweït et que Saddam Hussein est passible d'être déféré devant la justice internationale, il faut cependant constater que les Etats-Unis et l'Angleterre ont fait usage de la force sans l'accord préalable du secrétaire général des Nations Unies, et sans aucune concertation avec leurs alliés.

Comment le ministre apprécie-t-il « l'unilatéralisme » croissant des Etats-Unis? Espère-t-il que l'action américano-anglaise ne réponde à aucune considération de politique intérieure? Cette attaque ne risque-t-elle pas de raviver un sentiment anti-occidental très fort au sein de la population arabe? Envisagez-vous de demander le respect, ou la création, de mécanismes de concertation adéquats au sein de l'OTAN avant tout raid aérien sur l'Irak? Mme Leen Laenens, en mission actuellement au Congo-Brazzaville, aurait elle aussi souhaité vous poser une question à ce sujet et m'a prié d'excuser son absence.

02.05 Louis Michel, ministre:(en néerlandais): Le gouvernement belge n'a pas été informé préalablement de ces bombardements. À ma connaissance, l'OTAN ne l'a pas été non plus. D'ailleurs, cette information n'était pas obligatoire. Les forces aériennes américaine et britannique ont réagi au nombre croissant d'attaques dont elles faisaient l'objet par l'Irak, dans des zones dont le

zeer intensief en hebben installaties dicht bij Bagdad geraakt, dus buiten de *no fly-zones*. Nieuwe Iraakse luchtafweer bedreigde in toenemende mate de veiligheid van de Britse en Amerikaanse vliegtuigen. De bombardementen betekenen geen wijziging van het beleid, maar enkel een reactie op de bedreigende Iraakse installaties. De zogenaamde "bombardementen" in de noordelijk en zuidelijke *no-fly-zone* zijn louter aanvallen op de militaire luchtafweer van Irak.

België heeft niet overhaast willen reageren op de gebeurtenissen, omdat we niet alle elementen van het dossier kenden. Toch vinden wij de bombardementen in de gegeven omstandigheden geen gepaste reactie. We betreuren weliswaar de huidige stand van zaken in Irak, maar die is het gevolg van de regeringspolitiek in Irak, waar het regime weigert met de UNO samen te werken.

Irak weigert de UN-wapeninspecteurs nog altijd de toegang tot het grondgebied. Dit neemt niet weg dat het embargo de Iraakse bevolking straft, met – naast de onmiskenbare menselijke tragedie – destabiliserende gevolgen voor de hele wereld.

(Frans) De kwestie van de wettelijkheid van zones waarvoor een vliegverbod geldt, zorgt voor controverse.

Op 6 april 1991 stelden de geallieerden als reactie op de crisis van de op de vlucht zijnde Koerden de noordelijke zone in die de vluchtelingen een toevluchtsoord moest bieden.

De geallieerden beriepen zich op resolutie 668 om de instelling van een zone met vliegverbod te rechtvaardigen. Die resolutie voorziet echter niet expliciet in de instelling van dergelijke zones of in het gebruik van geweld om het naleven van een resolutie af te dwingen.

Aangezien die interpretatie echter door de belangrijkste actoren op internationaal vlak niet ter discussie werd gesteld, hebben vele juridische experts ze als een afdoende grond beschouwd. De meningsverschillen werden pas in de loop der jaren duidelijk.

Na alarmerende verslagen over de mensenrechtensituatie in Zuid-Irak is eveneens op grond van resolutie 668 op 27 augustus 1992 de zuidelijke zone ingesteld.

survol n'est pas autorisé. Les bombardements furent intensifs et ont atteint des installations proches de Bagdad, à savoir en dehors de ces zones. La nouvelle défense aérienne irakienne menaçait de plus en plus la sécurité des avions américains et britanniques. Les bombardements n'impliquent pas un changement de politique: il s'agit uniquement d'une réaction aux installations irakiennes qui constituent une menace. Les bombardements dans les parties nord et sud de la zone dont le survol est interdit ne sont ni plus ni moins des attaques menées contre la défense aérienne militaire de l'Irak.

La Belgique n'a pas voulu réagir trop vite aux événements parce que nous ne connaissions pas tous les éléments du dossier. Toutefois, nous estimons qu'étant donné les circonstances, ces bombardements ne constituent pas une réaction appropriée. Nous regrettons certes la situation actuelle en Irak mais elle résulte de la politique gouvernementale de l'Irak dont le régime refuse de collaborer avec l'ONU.

L'Irak refuse toujours de donner l'accès à son territoire aux inspecteurs de l'ONU chargés du contrôle de l'armement. Il n'empêche que l'embargo touche la population irakienne et a, par ailleurs, incontestablement des conséquences tragiques sur le plan humain et un effet déstabilisateur pour le monde entier.

(En français) : La question de la légalité des zones de non-survol est controversée.

La zone nord a été instituée par les alliés le 6 avril 1991 en réaction à la crise des réfugiés kurdes, en vue de constituer un « sanctuaire » pour ces derniers.

Les alliés justifient l'institution d'une zone de non-survol en se référant à la résolution 668. Mais celle-ci ne prévoit pas explicitement les NFZ, elle ne prévoit pas explicitement non plus l'utilisation de la force pour assurer le respect d'une résolution.

En l'absence d'une remise en question de cette interprétation par les membres les plus importants de la communauté internationale, elle a été considérée par de nombreux experts juridiques comme une base suffisante. Ce n'est qu'au cours des années que les controverses sont apparues.

La zone sud a été instaurée le 27 août 1992 après des rapports alarmants sur la situation des droits de l'homme dans le sud de l'Irak, sur base également de la résolution 668.

De maatregelen strekken er voornamelijk toe de diverse bevolkingsgroepen te beschermen. Zij vormen echter geen doel op zich en mettertijd rijst de vraag of het nuttig is dat beleid voort te zetten.

België is van oordeel dat de Verenigde Naties de gepaste instantie zijn om de kwestie Irak op te lossen. Ons land hoopt tevens dat Irak snel opnieuw met de Verenigde Naties zal samenwerken en dat een hierdoor gerustgestelde internationale gemeenschap de beslissing zal nemen het embargo en de maatregelen ten aanzien van Irak op te heffen. Op 3 april 2001 zal ik de heer Colin Powell in Washington ontmoeten en zal ik dit punt aankaarten. Ik zal niet nalaten u over de resultaten van deze ontmoeting in te lichten.

02.06 Ferdie Willems (VU&ID): We worden behandeld als een klein land en krijgen geen informatie. De minister zegt dat het regime de oorzaak is van de acties, maar ik stel vast dat de bevolking opnieuw het slachtoffer is.

Ik sluit me aan bij de intentie van de minister om de heer Powell over de kwestie te ondervragen.

02.07 Jacques Lefevre (PSC): De resolutie waarop men zich baseert om de zones vast te stellen waar een vliegverbod geldt is resolutie nr. 660, die Irak ertoe verplichtte het Koeweitse grondgebied te verlaten. Dat is al lang gebeurd. Volgens de WGO moet men ervan uitgaan dat elke dag 250 kinderen van minder dan vijf jaar oud ten gevolge van het embargo sterven.

Alle waterzuiveringsinstallaties werden gebombardeerd. Is er hier geen sprake van een volkenmoord? Al die embargo's dragen trouwens enkel maar bij tot een versterking van de regimes die men wil omverwerpen.

02.08 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Minister Michel heeft me in zijn antwoord helemaal niet kunnen geruststellen dat ons land hoe dan ook niet militair zal betrokken geraken in Irak, zoals 10 jaar geleden helaas wel is gebeurd.

02.09 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Ik verheug mij over uw ontmoeting met de heer Powell. In die geest heb ik dan ook de motie van aanbeveling van de heer Lefevre ondertekend.

02.10 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): Ik heb

Ces mesures ont donc pour but principal la protection des populations. Néanmoins, elles ne sont pas des fins en soi et, avec le temps, se posent des questions sur l'opportunité de poursuivre cette politique.

La Belgique estime que les Nations Unies sont l'instance appropriée pour résoudre la question de l'Irak. Elle espère que l'Irak reprendra rapidement sa collaboration avec les Nations Unies, et qu'en conséquence la communauté internationale rassurée prendra la décision de lever l'embargo et les mesures de protection vis-à-vis de l'Irak. Le 3 avril, je rencontrerai M. Colin Powell à Washington et soumettrai ce point. Je ne manquerai pas de vous informer des résultats de cette rencontre.

02.06 Ferdie Willems (VU&ID): On nous traite comme un petit pays. Nous ne recevons pas d'informations. Le ministre considère que c'est le régime qui est la cause des actions, mais je dois bien constater que c'est, une fois de plus, la population qui en subit les conséquences.

Je soutiens le projet du ministre d'interroger M. Powell sur la question.

02.07 Jacques Lefevre (PSC): La résolution sur laquelle on se base pour déterminer les zones de non-survol est la résolution n° 660 qui prescrivait l'obligation pour l'Irak de quitter le Koweït. Cela a eu lieu, il y a longtemps déjà. Il faut retenir que, selon l'OMS, 250 enfants de moins de 5 ans meurent chaque jour de l'embargo.

Toutes les stations d'épuration d'eau ont été bombardées. Ne s'agit-il pas d'un génocide? Tous ces embargos ne font d'ailleurs que renforcer les régimes que l'on souhaite abattre.

02.08 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): La réponse du ministre Michel ne m'a nullement rassuré quant au fait que notre pays ne sera pas militairement associé aux opérations en Irak, comme ce fut malheureusement le cas il y a dix ans.

02.09 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Je me réjouis de votre prochaine rencontre avec M. Powell et c'est dans cet esprit que j'ai signé la motion de recommandation de M. Lefevre.

02.10 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): J'ai

de motie van aanbeveling mee ondertekend om onze verontwaardiging over de bombardementen uit te drukken. Dit moet niet worden beschouwd als een teken van wantrouwen ten aanzien van de minister van Buitenlandse Zaken.

02.11 Jacques Lefevre (PSC): Ik leg er de nadruk op dat de motie die ik van plan ben in te dienen, geen motie van wantrouwen ten aanzien van de vice-eerste minister is.

02.12 Minister Louis Michel (Frans): Het bewind in Bagdad is niet voorbeeldig. Het gijzelt de Iraakse bevolking. Ik pleit ervoor dat de houding ten aanzien van Irak wordt herzien. Daarbij mag de verpletterende verantwoordelijkheid van Saddam Hoessein echter niet uit het oog worden verloren. Men kan niet iedereen over eenzelfde kam scheren.

Met de hartstocht die u siert, Mijnheer Lefevre, keert u zich al te eenzijdig tegen onze bondgenoten.

Dat gezegd zijnde, is het niet normaal dat wij niet op de hoogte werden gebracht. En het was niet het beste moment om zoiets te ondernemen. Ik stel echter het embargo ter discussie. Maar men moet ook aan Bagdad eisen stellen.

Het incident is gesloten.

03 MOTIES

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Francis Van den Eynde en Guido Tastenhoye en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Ferdy Willems, Jacques Lefevre en Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
verzoekt de regering zich niet opnieuw te laten betrekken in een oorlog tegen Irak al was het maar omdat dit land niet geconsulteerd werd door diegenen die hem opnieuw voeren."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Ferdy Willems, Jacques Lefevre en Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en

cosigné la motion de recommandation pour exprimer notre indignation face à ces bombardements. Il ne faut pas y voir un signe de méfiance à l'égard de notre ministre des Affaires étrangères.

02.11 Jacques Lefevre (PSC) : Je souligne que cette motion que j'entends déposer n'est pas une motion de méfiance à l'égard du vice-premier ministre.

02.12 Louis Michel , ministre (en français) : Le régime de Bagdad n'est pas exemplaire. Il prend sa population en otage. Je plaide pour une révision de l'attitude à l'égard de l'Irak. Mais il ne faut quand même pas oublier l'écrasante responsabilité de Saddam Hussein. Il ne faut pas mettre tout le monde dans le même panier.

La passion, qui vous honore, Monsieur Lefevre, oriente un tir unilatéral contre nos alliés.

Cela dit, il n'est pas normal que nous n'ayons pas été informés. Et ce n'était pas le meilleur moment pour le faire. Pourtant, je remets en cause l'embargo. Mais il faut aussi exprimer des exigences à l'égard de Bagdad.

L'incident est clos.

03 MOTIONS

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Une première motion de recommandation a été déposée par MM. Francis Van den Eynde et Guido Tastenhoye et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Ferdy Willems, Jacques Lefevre et Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères
prie le gouvernement de ne pas se laisser à nouveau entraîner dans un conflit entre l'Irak, ne serait-ce que parce que ce pays n'a pas été consulté par ceux qui ont rouvert les hostilités."

Une seconde motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Ferdy Willems, Jacques Lefevre et Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre

minister van Buitenlandse Zaken

verzoekt de regering om, zeker met het vooruitzicht van het Europees voorzitterschap en het lidmaatschap van de Veiligheidsraad, alle nodige initiatieven te nemen of te steunen om

1. aan te dringen op beter overleg en coördinatie onder de partners van het NAVO-bondgenootschap bij buitenlandse militaire interventies;
2. de militaire sancties en inspecties tegenover Irak te handhaven, zowel voor de kopers als voor de verkopers van wapens die voor Irak bestemd zijn;
3. de economische sancties tegenover Irak op te heffen of aan te passen, daar waar deze vrijwel uitsluitend de burgerbevolking van Irak treffen;
4. de bespreking ten gronde aan te vatten van de geschillen tussen Irak en zijn buurlanden (Koeweit, Iran, Turkije), mede oorzaken van de tot op heden voortdurende problemen;
5. de reële culturele, politieke en economische autonomie te realiseren van de Koerdische en Sjïtische minderheidsgroepen in Irak;
6. bombardementen op Iraaks grondgebied enkel te aanvaarden mits uitdrukkelijke goedkeuring door de internationale gemeenschap."

Een derde motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Jacques Lefevre, mevrouw Claudine Drion en de heer Lode Vanoost en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Ferdy Willems, Jacques Lefevre en Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
geeft uiting aan haar onbegrip en haar onbehagen ten aanzien van de herhaalde luchtbombardementen door de Amerikaanse en Britse luchtmacht. Die operaties maken niet enkel slachtoffers onder de burgerbevolking, maar dragen ook bij tot het instandhouden van een gespannen toestand die de tenuitvoerlegging van een door overleg totstandgekomen oplossing voor de Iraakse kwestie, overeenkomstig de doelstellingen van de Veiligheidsraad."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heren Jacques Simonet, Jef Valkeniers en Erik Derycke.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

De bespreking is gesloten

04 Interpellatie van de heer Jef Valkeniers tot de

des Affaires étrangères

demande au gouvernement, en particulier dans la perspective de la présidence européenne et de la représentation de notre pays au sein du Conseil de sécurité, de prendre et de soutenir toute initiative tendant à:

1. insister sur une meilleure concertation et coordination entre partenaires de l'alliance atlantique à l'occasion d'interventions militaires à l'étranger;
2. maintenir les sanctions économiques à l'égard de l'Irak en ce qui concerne tant les acheteurs que les vendeurs d'armes destinées à ce pays;
3. lever ou à adapter les sanctions économiques prises à l'égard de l'Irak lorsque celles-ci affectent exclusivement la population civile de ce pays;
4. entamer la discussion sur le fond des conflits opposant l'Irak à ses voisins (le Koweït, l'Iran et la Turquie) qui sont, entre autre causes, à l'origine des problèmes persistants dans la région concernée;
5. réaliser une véritable autonomie culturelle, politique et économique des minorités kurdes et chiïtes en Irak;
6. admettre les bombardements en territoire irakien uniquement en cas d'accord explicite de la communauté internationale."

Une troisième motion de recommandation a été déposée par M. Jacques Lefevre, Mme Claudine Drion et M. Lode Vanoost. et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Ferdy Willems, Jacques Lefevre et Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères
exprime son incompréhension et son malaise vis-à-vis des frappes aériennes répétées effectuées par les aviations américaine et britannique. Outre les victimes qu'elles provoquent parmi la population civile, ces opérations entretiennent aujourd'hui une tension dommageable à la mise en œuvre d'une solution concertée au problème irakien, conformément aux objectifs du Conseil de sécurité."

Une motion pure et simple a été déposée par MM. Jacques Simonet, Jef Valkeniers en Erik Derycke.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

La discussion est close

04 Interpellation de M. Jef Valkeniers au vice-

vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het nog steeds niet inlossen van een belofte gedaan door de vorige eerste minister betreffende de hulp aan de bevolking van Fransschoek in Zuid-Afrika" (nr. 676)

04.01 Jef Valkeniers (VLD): Op 15 februari 1999 bezocht eerste minister Jean-Luc Dehaene Fransschoek Westkaap in Zuid-Afrika en huldigde er enkele gebouwen in. Er werden toen beloften gedaan inzake de subsidiëring van die projecten ten bedrage van 2,2 miljoen. De premier stond ook positief tegenover de steun aan een dagkliniek in Groendaal, voor een bedrag van zowat 7 miljoen frank. Tot nog toe werd die belofte echter nog niet gehonoreerd. De ex-premier herinnerde staatssecretaris Boutmans trouwens aan zijn belofte van destijds en deed een beroep op hem om die steun welwillend te behandelen. Zal de regering die belofte vooralsnog honoreren?

04.02 Minister Louis Michel (Nederlands): Dit antwoord geef ik in overleg met staatssecretaris Boutmans.

Van het engagement van gewezen premier Dehaene is geen enkel document terug te vinden, wat verklaart waarom de staatssecretaris geen initiatief nam.

Na een brief van de gewezen eerste minister werd de situatie opnieuw onderzocht. Er blijven enkele moeilijkheden. De uitvoering van de projecten berust bij de BTC. Het bilaterale programma heeft zijn eigen afbakening en coherentie. Voor een financiering van de polykliniek via het bilaterale kanaal moet een voorstel komen uit Zuid-Afrika.

Het valt moeilijk te verklaren dat drie FAP's zouden beloofd zijn: subsidies voor micro-interventies kunnen niet worden gecumuleerd.

Dergelijk project ressorteert best onder NGO-financiering. Livos komt daarvoor in aanmerking, maar de overeenkomst tussen de staatssecretaris en Livos brengt een aantal beperkingen mee. Een andere NGO zou het project kunnen indienen.

De staatssecretaris heeft de heer Dehaene in die zin geantwoord.

04.03 Jef Valkeniers (VLD): Ik beschik wel degelijk over een brief van voormalig premier Dehaene

premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect d'une promesse faite par le précédent premier ministre concernant l'aide à la population de Fransschoek en Afrique du Sud" (n° 676)

04.01 Jef Valkeniers (VLD): Le 15 février 1999, le premier ministre Jean-Luc Dehaene avait visité Fransschoek Westkaap, en Afrique du Sud, et y avait inauguré quelques bâtiments. A cette occasion il avait promis des subsides d'un montant de 2,2 millions de francs destinés au financement de ces projets. Le premier ministre s'était également prononcé en faveur du financement d'une clinique de jour à Groendaal, pour un montant de quelque 7 millions de francs. Jusqu'ici, ces engagements n'ont pas encore été honorés. L'ex-premier ministre a d'ailleurs rappelé à M. Boutmans, secrétaire d'État, la promesse qu'il avait faite à l'époque, lui demandant de considérer ce soutien avec bienveillance. Cette demande est restée sans suites, ce que je regrette profondément. Le gouvernement honorera-t-il cette promesse ?

04.02 Louis Michel , ministre: Je me suis concerté avec M. Boutmans avant de vous livrer cette réponse.

On ne retrouve aucun document attestant l'engagement de l'ancien premier ministre Jean-Luc Dehaene, ce qui explique pourquoi le secrétaire d'État n'a pas pris d'initiative.

Après avoir reçu une lettre de l'ancien premier ministre, nous avons ré examiné la situation. Il subsiste quelques difficultés. C'est la CTB qui est chargée de l'exécution des projets. Le programme bilatéral a son propre cadre et sa propre cohérence. Le financement de la polyclinique par le canal bilatéral ne peut se faire que sur une proposition de l'Afrique du Sud.

Il est difficile d'expliquer comment on a pu promettre trois FAP : le cumul de subsides destinés aux micro-interventions n'est en effet pas permis.

Ce type de projet relève plutôt d'un financement par des ONG. Il pourrait s'agir de Livos, mais l'accord passé entre le secrétaire d'État et Livos amène quelques restrictions. Une autre ONG pourrait déposer le projet.

Le secrétaire d'État a adressé une réponse en ce sens à M. Dehaene.

04.03 Jef Valkeniers (VLD): Je suis bien en possession d'une lettre de l'ancien premier ministre,

waarin hij verklaart dat hij zich heeft geëngageerd in Zuid-Afrika. Ook wordt de belofte van de 3 FAB's aan dezelfde NGO in die brief vermeld. Als een premier die belofte inderdaad heeft gedaan, is er wel degelijk sprake van grote generositeit ten aanzien van de betrokken NGO.

Het kabinet van voormalig staatssecretaris Moreels gaat toch niet helemaal vrijuit in deze zaak. Misschien is dit een les voor de huidige regering. Ze moet zich hoeden voor te veel beloften als ze officieel een ontwikkelingsland bezoekt.

Het incident is gesloten.

05 Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de schending van de mensenrechten in China" (nr. 3420)

05.01 Ferdy Willems (VU&ID): In China blijft men bepaalde groepen martelen, onder meer Tibetanen en nu ook de Falun Gong, een nieuwe religieuze beweging. De communisten beschouwen hen als een bedreiging, ook voor de nationale eenheid. Positief is wel dat China het nodig vindt een poging te doen om zich internationaal te verantwoorden. Men kan zich natuurlijk afvragen of de Falun Gong een godsdienst is of een sekte.

Wat is de Belgische houding tegenover de zware schendingen van de mensenrechten in China?

05.02 Minister Louis Michel (Nederlands): België blijft het probleem van de Falun Gong onder de aandacht van de Chinese autoriteiten brengen, onder meer in het kader van de Europees-Chinese dialoog over de rechten van de mens. De secretaris-generaal van Buitenlandse Zaken heeft ons standpunt daarover toegelicht tijdens een bezoek van de ambassadeur van de Volksrepubliek China. België zit op dezelfde lijn als Europa. De Europese Unie heeft tijdens de 56ste zitting van de VN-mensenrechtencommissie haar afkeuring uitgesproken over de zware vonnissen ten aanzien van Falun Gong-leden. De door China ingeroepen principes van nationale veiligheid, openbare orde en andere kunnen geen rechtvaardigingsgrond vormen voor mishandelingen en draconische straffen.

Onlangs heeft de Chinese overheid haar houding ten aanzien van Falun Gong nog verscherpt. We

M. Dehaene, par laquelle celui-ci déclare qu'il a contracté des engagements en Afrique du Sud. Ce courrier fait également état de la promesse faite à cette même ONG à propos de trois fonds d'actions ponctuelles (FAP). Dans l'hypothèse où un premier ministre a effectivement contracté un tel engagement, on peut bel et bien parler d'une attitude particulièrement généreuse à l'égard de l'ONG concernée.

Le cabinet de l'ancien secrétaire d'Etat, M. Moreels, n'est donc pas entièrement à l'abri de tout reproche dans cette affaire. Peut-être ce dossier servira-t-il de leçon à l'actuel gouvernement : il faut se garder de faire des promesses trop généreuses lors de visites officielles dans un pays en voie de développement.

L'incident est clos.

05 Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations des droits de l'homme en Chine" (n° 3420)

05.01 Ferdy Willems (VU&ID): On continue à persécuter certains groupes en Chine, notamment les Tibétains et, aujourd'hui, également le Falun gong, un nouveau mouvement religieux. Les communistes y voient une menace, entre autres pour l'unité nationale. Le fait que la Chine éprouve le besoin de se justifier auprès de la communauté internationale est certes positif. On peut bien entendu se demander si le Falun Gong est une religion ou une secte.

Quelle attitude la Belgique adopte-t-elle face aux graves violations des droits de l'homme en Chine?

05.02 Louis Michel , ministre (en néerlandais): Dans le cadre du dialogue euro-chinois sur les droits de l'homme, la Belgique a attiré l'attention des autorités chinoises sur la question du mouvement Falun Gong. Le secrétaire-général des Affaires étrangères a exposé notre position en la matière lors d'une visite de notre ambassadeur en République populaire de Chine. La Belgique est sur la même longueur d'onde que l'Europe. Lors de la 36ème session de la commission des droits de l'homme des Nations Unies, l'UE a dénoncé les lourdes peines infligées aux membres du Falun Gong. La sécurité nationale, l'ordre public et autres arguments invoqués par les autorités chinoises ne justifient ni la torture ni les peines très sévères.

Récemment, les autorités chinoises ont adopté une

zullen de recente ontwikkelingen met aandacht blijven volgen.

05.03 **Ferdy Willems** (VU&ID): Ik neem akte van uw antwoord en ik ben blij dat u doet wat u kunt doen.

Het incident is gesloten.

06 **Samengevoegde mondelinge vragen van**
 - de heer **Ferdy Willems** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3412)
 - de heer **Lode Vanoost** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Colombia" (nr. 3417)

06.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Het Plan-Colombia, zoals door de VS voorgesteld, werd door het Europees Parlement afgewezen. De strijdende partijen bleken er bereid tot overleg, ook de guerrillabeweging van de FARC. Volgens Europa biedt het plan een louter militaire oplossing. Wat denkt de minister hierover? Ziet hij toch nog een rol weggelegd voor ons land? Zal België initiatieven nemen tijdens het Europees voorzitterschap?

06.02 **Lode Vanoost** (AGALEV-ECOLO): De nieuwe president van Colombia, Pastrana, heeft gesprekken gehad met de FARC, die een internationale bemiddeling heeft aanvaard.

Het Europees Parlement heeft een resolutie goedgekeurd waarbij het Plan-Colombia werd veroordeeld omdat het geen oplossing biedt voor het conflict en voor de drugsproblematiek.

Hoe beoordeelt de minister de recente evolutie? Wat is zijn houding tegenover het Plan-Colombia? Zal ons land als voorzitter van de EU initiatieven nemen?

06.03 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*): Op 9 februari bereikten president Pastrana en de leider van de FARC, de heer Marulanda, een akkoord. Beide partijen kregen genoegdoening: de acties van de paramilitairen zullen worden vervolgd; de demilitarisering van de vredeszone werd met 8 maanden verlengd; de manuele eradicatie en substitutie van de illegale cocabouw werden aanvaard.

De Europese Unie is in staat om op de uitvoering van het nieuwe akkoord aan te dringen en bemiddelend op te treden inzake conflictregeling. België heeft binnen de EU een actieve rol gespeeld bij het tot stand komen van een autonoom

attitude plus sévère encore face au Falun Gong. Nous suivrons attentivement l'évolution du dossier.

05.03 **Ferdy Willems** (VU&ID): Je prends note de votre réponse. Je me réjouis de constater que vous faites tout ce qui est en votre pouvoir.

L'incident est clos.

06 **Questions orales jointes de**
 - M. **Ferdy Willems** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3412)
 - M. **Lode Vanoost** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Colombie" (n° 3417)

06.01 **Ferdy Willems** (VU&ID): Le Parlement européen a rejeté le "plan Colombie" tel qu'il avait été présenté par les Etats-Unis. Les parties belligérantes, en ce compris le mouvement de guérilla de la FARC, semblent disposées à négocier. L'Europe estime que le plan ne permet qu'une solution militaire. Qu'en pense le ministre? Pense-t-il que notre pays ait néanmoins un rôle à jouer dans ce dossier? La Belgique prendra-t-elle des initiatives durant sa présidence de l'UE?

06.02 **Lode Vanoost** (AGALEV-ECOLO): M. Pastrana, le nouveau président de Colombie, s'est entretenu avec la FARC qui a accepté une médiation internationale.

Le Parlement européen a adopté une résolution condamnant le « Plan Colombie » parce qu'il ne résout ni le conflit ni le problème de la drogue.

Que pense le ministre des événements récents? Que pense-t-il du « Plan Colombie »? En tant que président de l'UE, notre pays prendra-t-il des initiatives en la matière?

06.03 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*): Le 9 février dernier, le président Pastrana et M. Marulanda, le chef de la FARC, ont conclu un accord. Les deux parties ont obtenu satisfaction: les actions des paramilitaires seront poursuivies, la démilitarisation de la zone de pacification sera prolongée de huit mois, l'élimination manuelle et la substitution des cultures illégales de coca ont été acceptées.

L'Union européenne peut instamment demander la mise en œuvre de cet accord et jouer un rôle de médiateur dans le règlement du conflit. Au sein de l'UE, la Belgique a joué un rôle actif dans la mise en place d'un programme européen autonome de

Europees programma ter ondersteuning van de vredeszoektocht in Colombia. Ons land zal ook financieel bijdragen aan het programma via acties voor conflictpreventie en –oplossing.

Alvorens nieuwe initiatieven te nemen, moeten wij de verdere ontwikkeling van de situatie afwachten.

06.04 Ferdie Willems (VU&ID): Ik zou minister Michel willen vragen zijn intenties zo snel mogelijk te concretiseren.

06.05 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): België mag het Amerikaanse Plan-Colombia niet aanvaarden: het biedt geen oplossing voor het Colombiaanse probleem, ook niet voor de drugsproblematiek. De drugsproductie is zeker niet alleen in handen van de guerrilla. We stellen vast dat de Amerikaanse spoeivluchten die de drugsvelden moeten vernietigen, exclusief gericht zijn op de gebieden die in handen zijn van de guerrilla. Dat is toch geen toeval.

Het incident is gesloten.

07 Samengevoegde mondelinge vragen van
 - de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aarzeling van de regering omtrent de levering van een munitiefabriek aan Turkije" (nr. 3433)
 - de heer Karel Pinxten aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de wapenleveringen aan Turkije" (nr. 4119)

07.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik vrees dat het probleem inzake de levering van munitiemachines aan Turkije een van mijn stokpaardjes wordt. Reeds tijdens vroegere vergaderingen ondervroeg ik de minister over deze zaak. Begin februari verklaarde hij dat hij, vooraleer een beslissing te nemen, overleg wou plegen met Frankrijk en Duitsland.

Dit is een belangrijk dossier dat zeer grote gevolgen kan hebben. Vandaar dat ik de minister opnieuw wil ondervragen.

Wat is de huidige stand van zaken? Heeft de minister een beslissing genomen?

07.02 Karel Pinxten (CVP): In de commissievergadering van 6 februari kondigde de minister aan dat hij contact zou opnemen met Frankrijk en Duitsland in verband met de exportvergunning voor munitiemachines aan Turkije. Op basis daarvan zou hij een definitieve

soutien au processus de paix en Colombie. Notre pays contribuera également financièrement à ce programme par le biais d'actions de prévention et de solution de conflits.

Avant de prendre de nouvelles initiatives, nous devons attendre de voir comment va évoluer la situation.

06.04 Ferdie Willems (VU&ID): Je voudrais demander au ministre Michel de concrétiser au plus vite les intentions qu'il a exprimées.

06.05 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): La Belgique ne peut se rallier au "Plan Colombie" américain. Ce plan ne résout pas le problème colombien, ni même celui de la drogue. La production de drogue n'est assurément pas aux mains de la seule guérilla. Nous observons que les vols effectués par les Américains pour pulvériser des herbicides destinés à détruire les champs de drogue se limitent aux régions qui sont aux mains de la guérilla. Ce n'est pas fortuit.

L'incident est clos.

07 Questions orales jointes de
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les hésitations du gouvernement quant à la livraison d'une usine de munitions à la Turquie" (n° 3433)
 - M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les livraisons d'armes à la Turquie" (n° 4119)

07.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): J'ai bien peur que la question de la livraison, à la Turquie, de machines permettant de produire des munitions ne devienne un de mes chevaux de bataille. J'ai déjà interrogé le ministre sur cette affaire lors de réunions précédentes. Début février, il a déclaré vouloir se concerter avec la France et l'Allemagne avant de prendre une décision.

Il s'agit d'un dossier important qui peut être lourd de conséquences. C'est pourquoi je souhaite réinterroger le ministre.

Quel est actuellement l'état de la situation? Le ministre a-t-il pris une décision?

07.02 Karel Pinxten (CVP): Lors de la réunion de commission du 6 février, le ministre avait annoncé qu'il prendrait contact avec la France et l'Allemagne au sujet de la licence d'exportation relative à la livraison à la Turquie de machines destinées à la production de munitions. Il devait prendre une

beslissing nemen.

Heeft de minister reeds contact gehad met Frankrijk en Duitsland? Wat was hun houding? Wat is de definitieve beslissing van de minister?

Ik herinner ook aan de plenaire vergadering van 15 februari waar de groenen een nogal dubbelzinnige houding aannamen. Ze keurden de eenvoudige motie goed, maar ze zouden het beleid tegenover Turkije nauwgezet in het oog blijven houden, zo kondigde mevrouw Laenens aan. Ook de groenen zijn dus gebaat bij duidelijkheid.

07.03 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*): Ik antwoordde een paar weken geleden op deze vragen. Er is sindsdien geen nieuw element opgedoken.

Het gaat om een delicate materie: het gaat immers om de levering van militaire uitrusting aan een Navo-land, dat zijn eigen productie aan de Navo-standaard wil aanpassen.

Ik heb een brief aan mij Franse en Duitse collega's gestuurd. Ik ben niet van plan op mijn beslissing terug te komen, tenzij er een collectief Europees beleid inzake wapenexport naar Turkije wordt vastgelegd. Tot nu toe heb ik geen enkele indicatie van onze Franse en Duitse partners in die zin, temeer daar het over retroactieve maatregelen ging.

De regering heeft de vaste wil dit dossier op verantwoorde wijze af te handelen. Unilaterale sancties tegen Turkije zullen alleen maar onbegrip oogsten. De EU-kandidatuur van Turkije zal veel meer het respect voor de mensenrechten in de hand werken.

(*Frans*) Zoals beloofd, heb ik de Franse en Duitse partners een brief geschreven. Ik heb geen enkele reden om de vergunning ter discussie te stellen.

07.04 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): De regering gedraagt zich hypocriet: enerzijds werpt ze zich op als strijder voor de mensenrechten, anderzijds toont ze zich bereid een munitiefabriek aan Turkije te leveren.

De minister zegt dat er geen gezamenlijk Europees beleid is. Dit komt er op neer dat het zogenaamd overleg met Frankrijk en Duitsland een rookgordijn is om uiteindelijk zelf een beslissing door te drijven. Aan Agalev en Ecolo kan ik maar één ding zeggen: u bent bedrogen!

décision sur la base de ces contacts.

Le ministre a-t-il déjà pris contact avec la France et l'Allemagne? Quelle a été leur attitude? Quelle est la décision définitive du ministre?

Je me réfère aussi à la séance plénière du 15 février au cours de laquelle les Verts avaient adopté une attitude assez ambiguë. Ils avaient approuvé la motion pure simple mais avaient indiqué qu'ils continueraient à suivre attentivement la politique à l'égard de la Turquie, comme l'a annoncé Mme. Laenens. Les Verts souhaitent donc également plus de clarté.

07.03 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*): J'ai déjà répondu à ces questions il y a quelques semaines. Il n'y a aucun élément nouveau depuis.

Il s'agit d'une question délicate puisqu'elle concerne la livraison d'équipements militaires à un pays de l'OTAN qui souhaite adapter sa production nationale aux normes de l'alliance atlantique.

J'ai adressé une lettre à mes homologues français et allemand. Je n'ai nullement l'intention de revenir sur ma décision, à moins que l'Europe ne définisse une attitude commune à propos des exportations à destination de la Turquie. A ce jour, rien ne permet de penser que nos partenaires français et allemand souhaitent œuvrer en ce sens, d'autant plus qu'il s'agissait de mesures à caractère rétroactif.

Le gouvernement est résolu à adopter une attitude responsable dans ce dossier. La mise en œuvre unilatérale de sanctions à l'égard de la Turquie ne pourrait que susciter une réaction d'incompréhension. La candidature de la Turquie à l'adhésion à l'UE serait bien plus de nature à favoriser le respect des droits de l'homme dans ce pays.

(*En français*): Comme promis, j'ai écrit une lettre aux partenaires français et allemand. Je n'ai aucune raison de remettre en cause la licence.

07.04 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Le gouvernement fait preuve d'hypocrisie: d'une part, il s'érige en héraut des droits de l'homme et, d'autre part, il se montre disposé à fournir une usine de munitions à la Turquie.

Le ministre déclare qu'il n'y a pas de politique européenne commune. Cela revient à dire que la prétendue concertation avec la France et l'Allemagne est un rideau de fumée destiné à lui permettre, en dernière instance, de forcer lui-même une décision. La seule chose que je puisse dire à

Agalev et à Ecolo, c'est qu'ils ont été roulés dans la farine!

07.05 Karel Pinxten (CVP): De houding van de minister is strijdig met artikel 4 van de Wapenwet: men kan geen wapens leveren als de licentie strijdig is met de mensenrechten. Het rapport van Amnesty International, door Agalev-Ecolo onderschreven, is duidelijk genoeg over dit punt. Voorts is er een risico op wederuitvoer en doorverkoop, nog een reden dus om de licentie te vernietigen. Kan Agalev – hier uitblinkend door afwezigheid – dit beleid blijven steunen zonder elke geloofwaardigheid te verliezen? Krijgen zij het gevraagde debat ten gronde?

De **voorzitter:** Het rapport biedt ons elk jaar de kans om de wapenexportlicenties te beoordelen. We kunnen niet blijven interpellieren over individuele dossiers.

07.06 Karel Pinxten (CVP): Ik ontken niet dat de uitvoerende macht altijd haar verantwoordelijkheid moet opnemen. Het Parlement heeft echter het recht de regering voortdurend te ondervragen. Wanneer duidelijk wordt vastgesteld dat er een bepaald artikel van de Wapenwet door de regering wordt overtreden, is er wel degelijk sprake van een politiek probleem.

07.07 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Dit dossier kwam tot nog toe tweemaal aan bod: op 6 februari in commissie, op 15 februari tijdens het plenaire vragenuurtje. Het blijft ons recht om te interpellieren als de regering wetten naast zich neerlegt.

Het incident is gesloten.

08 Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerkens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "dwangarbeid in Birma en het antwoord van België op de resolutie van de ILO" (nr. 3477)

08.01 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV): Op 6 februari stelde ik u een vraag over de resultaten van het bezoek van de Crojka aan Myanmar en over het standpunt van de Belgische regering naar aanleiding van de maatregelen die de Internationale Arbeidsconferentie aanbeveelt om de schendingen door Myanmar van de essentiële arbeidsrechten te bestraffen. De IAO had de lidstaten verzocht tegen 16 februari een standpunt terzake in te nemen.

In België draait het vooral rond het contract met

07.05 Karel Pinxten (CVP): L'attitude du ministre est contraire à l'article 4 de la loi sur les armes qui interdit de fournir des armes si la licence d'exportation n'est pas en conformité avec les droits de l'homme. Le rapport d'Amnesty International, auquel souscrit Agalev-Ecolo, est très clair sur ce point. De surcroît, il y a un risque que ces armes soient réexportées ou revendues, ce qui constitue une raison de plus pour annuler cette licence. Agalev, qui brille ici par son absence, pourra-t-il continuer à soutenir cette politique sans perdre toute crédibilité ? Les écolos flamands obtiendront-ils le débat de fond qu'ils appellent de leurs vœux ?

Le **président:** Le rapport nous permet chaque année d'évaluer les licences d'exportation. Nous ne pouvons continuer à interpellier le ministre sur des dossiers individuels.

07.06 Karel Pinxten (CVP): Je ne conteste pas que le pouvoir exécutif doit toujours assumer ses responsabilités. Mais le Parlement a le droit d'interroger le gouvernement à tout moment. Quand on constate, sans aucun doute possible, que le gouvernement enfreint un article déterminé de la loi sur les armes, il se pose indiscutablement un problème politique.

07.07 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Jusqu'ici, ce dossier a été abordé à deux reprises : le 6 février en commission et le 15 février pendant l'heure des questions en séance plénière. Nous avons toujours le droit d'interpeller le ministre compétent lorsque le gouvernement méconnaît des lois.

L'incident est clos.

08 Question orale de Mme Muriel Gerkens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le travail forcé en Birmanie et la réponse de notre pays à la résolution de l'OIT" (n° 3477)

08.01 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV) : Le 6 février, je vous interrogeais sur les résultats de la visite de la Crojka à Myanmar et sur le positionnement du gouvernement belge suite aux mesures que la Conférence internationale du travail recommande pour sanctionner les violations par la Birmanie des droits fondamentaux du travail. L'OIT attendait les positionnements des États membres pour le 16 février.

En Belgique, c'est une passation de contrat avec

TotalFina dat via het federaal aankoopbureau werd gesloten. Enkel Isabelle Durant, Magda Aelvoet, Olivier Deleuze, Eddy Boutmans en Luc Van den Bossche hebben tot dusver geweigerd van de diensten van Totalfina gebruik te maken. Minister Van den Bossche heeft meegedeeld dat hij de Ministerraad van 9 maart een studie zou voorleggen over de manier waarop de regering ethische clausules in de bestekken van overheidscontracten zou kunnen opnemen. Wat is daarvan het resultaat?

Zal de regering het contract met TotalFina opzeggen? Worden nog andere maatregelen overwogen? Zou men geen actie kunnen overwegen om het toerisme naar Myanmar te ontmoedigen? Kan de regering geen maatregelen treffen tegen de Zwitserse lingeriefirma Triumph, die een zetel in België heeft en actief is in Myanmar?

Een krachtig standpunt van ons land zou een steun kunnen betekenen voor de Europese inspanningen die worden geleverd om de democratisering te bevorderen. Dit is een geschikt moment: het VBO raadt Belgische ondernemingen in zijn tijdschrift immers af zich in Myanmar te vestigen.

08.02 Minister **Louis Michel** (*Frans*) : Het antwoord van de Belgische regering op de aanbevelingen van de IAO, waartoe elke betrokken minister een bijdrage moet leveren, wordt momenteel nog onderzocht.

Het initiatief van de IAO geniet mijn volle steun. Onze handelsbetrekkingen met Myanmar kaderen vooral in een Europese context en de speelruimte waarover wij op bilateraal vlak beschikken is uiterst klein. Vanuit strikt Belgisch oogpunt kunnen eventuele sancties bezwaarlijk worden overwogen.

De Belgische regering heeft beslist het contract met TotalFina met ingang van 31 augustus 2001 om juridische redenen op te zeggen.

Het gezamenlijk Europees standpunt, dat rechtstreeks tegen de militairen van het regime is gericht, werd versterkt, maar het is nog te vroeg om te bepalen welke "strategie" de Europese Unie zou moeten volgen.

Het is in elk geval belangrijk een onderscheid te maken tussen het onafhankelijke sanctiebeleid dat door de IAO is ingesteld en de noodzakelijke ondersteuning van de broze toenadering tussen de militairen en de Nobelprijs voor de Vrede, Anne Sanne Sou Chi.

TotalFina via le bureau fédéral d'achat qui est visée. Seuls Isabelle Durant, Magda Aelvoet, Olivier Deleuze, Eddy Boutmans et Luc Van Den Bossche ont, à ce jour, renoncé à recourir aux services de TotalFina. Le ministre Van Den Bossche a annoncé qu'il présenterait au Conseil des ministres du 9 mars une étude sur la manière dont le gouvernement peut inclure des clauses éthiques dans les cahiers des charges des marchés publics. Qu'en résulte-t-il ?

Le gouvernement compte-t-il mettre fin au contrat avec TotalFina ? D'autres mesures sont-elles prévues ? Une action ne pourrait-elle être envisagée en vue de décourager le tourisme vers Myanmar ? Le gouvernement ne peut-il prendre des mesures contre la firme suisse de lingerie Triumph, qui a un siège en Belgique et poursuit des activités en Birmanie ?

Une position ferme de la Belgique permettrait de soutenir les efforts européens en vue de promouvoir la démocratisation. Le moment semble le bienvenu. En effet, le journal de la FEB déconseille aux entreprises belges de s'installer en Birmanie.

08.02 **Louis Michel**, ministre (*en français*) : La réponse du gouvernement belge aux recommandations de l'OIT est encore à l'étude, chaque ministre concerné ayant à y apporter sa contribution.

Je soutiens fermement la démarche de l'OIT. Ceci dit, nos relations commerciales avec la Birmanie prennent place, essentiellement, dans un cadre européen et notre marge de manœuvre sur le plan bilatéral est des plus réduite ; des sanctions éventuelles sont difficiles à envisager d'un point de vue strictement belge.

Le gouvernement a décidé de rompre le contrat conclu avec TotalFina, avec effet au 31 août 2001, ce pour des raisons juridiques.

La position commune européenne, qui vise directement les militaires du régime, a été renforcée mais il est encore trop tôt pour déterminer quelle devrait être la « stratégie » de l'Union européenne.

En tout cas, il est important de distinguer, d'une part, le processus indépendant de sanctions mis en place par l'OIT, et l'encouragement qui doit par ailleurs être concédé au fragile rapprochement qui s'annonce entre les militaires et le prix Nobel de la Paix, Anne Sanne Son Chi.

Wat het toerisme betreft, is voorzichtigheid geboden. Europa is terzake verdeeld. We moeten voorkomen dat die niet te verwaarlozen inkomstenbron de bevolking wordt ontnomen en dat de internationale gemeenschap een broodnodige informatiebron moet ontberen. Ik ben er niet van overtuigd dat de banden tussen onze bevolking en die landen moet worden doorgeknipt. Immers, op die manier wordt de Myanmareense bevolking aan haar lot overgelaten.

08.03 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV): Iedereen heeft vragen bij het toerisme. De afschaffing ervan zou in de praktijk tot gevolg hebben dat elke band wordt doorgeknipt en de bevolking een kleine inkomstenbron verliest. Niettemin is het nuttig potentiële toeristen over de situatie in Birma te informeren. De beslissing om het contract met TotalFina op te schorten verheugt me, ook al moet hiervoor het einde van het met de firma afgesloten jaarcontract worden afgewacht. Ik ben ietwat ontgoocheld dat er voordien geen initiatief komt.

08.04 Minister Louis Michel (Frans): Dat is onmogelijk. Ik heb gevraagd dat de benzinekaarten zouden worden afgeschaft. Juridisch is dat voor mijn departement echter onmogelijk. Wij moeten wachten tot 31 augustus. Ik wil aan TotalFina geen schadevergoeding betalen. Ik veronderstel dat u zulke schadevergoedingen ook niet wilt!

Het incident is gesloten.

De **voorzitter**: De heer Francis Van den Eynde is bereid zijn vraag nr. 3509 om te zetten in een schriftelijke vraag.

Voorts stel ik voor de punten 8 en 11 van onze agenda, die alle over de zogenaamde diplomatieke onhandigheid van de vice-premier gaan, te bundelen. (*Instemming*) De heer Pieter De Crem trekt zijn interpellatie nr. 717 terug.

09 Mondelinge vraag van mevrouw Marie-Thérèse Coenen aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de evolutie inzake schendingen van de mensenrechten in Tunesië" (nr. 4025)

09.01 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV): Senator Paul Galand heeft u in november jongstleden een vraag gesteld over de onrustwekkende evolutie inzake de mensenrechten in Tunesië. Volgens de Liga voor de Mensenrechten, Amnesty International en

Quant à la question du tourisme, il faut être prudent. Il n'existe pas de position européenne unanime. Il faut éviter de priver la population de cette source appréciable de revenus et de couper la communauté internationale d'une indispensable source d'information. Je ne suis pas persuadé qu'il faille couper les liens entre notre population et ces pays-là car cela conduirait à abandonner la population à son sort.

08.03 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV) : A propos du tourisme, nous nous interrogeons tous. Dans les faits, tout lien serait coupé et un faible revenu ôté à la population. Il serait néanmoins utile d'informer les touristes potentiels de la situation en Birmanie. La décision de mettre fin au contrat avec TotalFina me réjouit, même s'il faut attendre la fin du contrat d'un an passé avec cette société. J'ai été un peu déçue par l'absence de toute initiative avant cette date.

08.04 Louis Michel , ministre (en français) : C'est impossible. J'ai fait demander de supprimer les cartes d'essence. C'est juridiquement impossible pour mon département. Il faut attendre jusqu'au 31 août. Je ne veux pas payer des dédommagements à TotalFina. Je suppose que vous ne souhaitez pas, vous non plus, le versement de tels dédommagements !

L'incident est clos.

Le **président**: M. Francis Van den Eynde est disposé à transformer sa question numéro 3509 en question écrite.

Par ailleurs, je propose de joindre les points 8 et 11 de notre ordre du jour, qui ont tous trait aux maladroites diplomatiques dont le vice-premier ministre ferait preuve. (*Assentiment*). M. Pieter De Crem retire son interpellation numéro 717.

09 Question orale de Mme Marie-Thérèse Coenen au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'évolution en matière des droits de l'homme en Tunisie" (n° 4025)

09.01 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV) : Le sénateur Paul Galand vous a interrogé en novembre dernier sur l'évolution alarmante en matière de droits de l'homme en Tunisie. Selon la Ligue des droits de l'homme, Amnesty International et Avocats Sans Frontières, la situation ne

Advocaten zonder Grenzen verbetert de situatie er niet op: de verdedigers van de mensenrechten worden er getergd : hun leven is er in gevaar en ook de veiligheid van hun naaste familieleden wordt er bedreigd.

s'améliore pas : les défenseurs des droits de l'Homme y sont harcelés, morcelés, et leur vie est en danger, de même que la sécurité d'existence de leurs proches.

Wordt een en ander door uw eigen informatiebronnen bevestigd? Welke houding neemt België aan ten aanzien van de toenemende repressie door Ben Ali? Zal België die kwestie op de agenda van het Belgisch voorzitterschap plaatsen in het licht van de akkoorden voor economische en culturele samenwerking die ons land met Tunesië heeft gesloten?

Cette situation est-elle confirmée par vos propres sources d'informations ? Quelle attitude la Belgique adopte-t-elle face à la répression croissante exercée par Ben Ali ? La Belgique compte-t-elle inscrire cette question à l'ordre du jour de la présidence européenne, compte tenu des accords de coopération économique et culturelle avec la Tunisie ?

09.02 Minister **Louis Michel** (*Frans*) : De situatie van de mensenrechten is in 2000 niet enkel in gunstige zin geëvolueerd. De mensenrechten zijn een van de hoekstenen van de betrekkingen die de EU en België met derde landen onderhouden. Ik heb die kwestie tijdens mijn jongste onderhoud te Brussel met de Tunesische minister van Buitenlandse Zaken, de heer Ben Yahia, ter sprake gebracht. Ik heb met name verwezen naar het verbieden van het dagblad "Le Soir" in Tunesië en de verbodsmaatregel ten aanzien van een van de journalisten van dat dagblad, de heer Baudouin Loos. Onze ambassade in Tunis volgt de activiteiten van de Tunesische mensenrechtenorganisaties op de voet. Onze diplomaten wonen in de mate van het mogelijke de processen terzake bij en onze ambassadeur wijst geregeld op het belang dat België aan het naleven van de mensenrechten hecht. Tunesië is trouwens geen concentratieland meer. In het kader van het Belgisch voorzitterschap zal ons land alle actiemiddelen aanwenden die door de EU ter beschikking worden gesteld om de Tunesische overheid op onze bekommernissen te blijven wijzen.

09.02 **Louis Michel** , ministre (*en français*) : La situation des droits de l'homme n'a pas connu que des améliorations en 2000. Les droits de l'homme constituent une des pierres angulaires des relations que l'Union européenne et la Belgique entretiennent avec les pays tiers. J'ai parlé de cette question à Bruxelles lors de ma dernière rencontre avec mon collègue tunisien des Affaires étrangères, M. Ben Yahia. J'ai notamment abordé l'interdiction du journal *Le Soir* en Tunisie et l'interdit touchant un de ses journalistes, M. Baudouin Loos. Notre ambassade à Tunis suit de près les activités des organisations tunisiennes des droits de l'homme. Quand ils le peuvent, nos diplomates assistent aux procès intentés dans ce domaine et notre ambassadeur rappelle régulièrement l'attention accordée par la Belgique au respect des droits de l'homme. La Tunisie n'est d'ailleurs plus un pays de concentration. Dans le cadre de sa présidence, la Belgique utilisera toutes les possibilités d'action mises à la disposition de l'Union européenne pour continuer à faire part de ses préoccupations aux autorités tunisiennes.

Het respect voor mensenrechten en democratische principes neemt in het associatieakkoord dat de Europese Unie en Turkije in 1995 afsloten, een wezenlijke plaats in. Tijdens de eerste helft van 2001 moeten de ministers samenkomen die in de bij dit akkoord ingestelde Associatieraad zitting nemen. De EU heeft het recht er mensenrechtenkwesties ter sprake te brengen.

Le respect des droits de l'homme et des principes démocratiques est essentiel dans l'Accord d'association entre l'Union européenne et la Tunisie n 1995.

Le Conseil d'association créé par cet accord doit se réunir au niveau ministériel dans la première moitié de 2001. L'Union européenne a le droit d'y évoquer les questions ayant un rapport avec les droits de l'homme.

09.03 **Marie-Thérèse Coenen** (ECOLO-AGALEV): Dat is een bijzonder diplomatisch tijdschema! De Tunesische ambassadeur te Brussel weigerde zowel ons als een delegatie van de Liga van de Mensenrechten te ontvangen. De indruk ontstaat dat Tunesië zich afsluit.

09.03 **Marie-Thérèse Coenen** (ECOLO-AGALEV) : Voilà un calendrier très diplomatique ! L'ambassadeur tunisien à Bruxelles a refusé de recevoir une délégation de la Ligue des droits de l'Homme. Il a aussi refusé de nous recevoir. On a l'impression que la Tunisie s'isole.

09.04 Minister **Louis Michel** (*Frans*): Onze

09.04 **Louis Michel** , ministre (*en français*) : Nous

mogelijkheden zijn beperkt. Ik heb een uitnodiging voor een officieel bezoek aan Tunesië afgeslagen. Meer kan ik niet doen. Hoewel wij ook op Europees niveau druk uitoefenen, geeft het regime geen krimp.

09.05 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV): Wat denkt u van een verzoek om een neutrale delegatie ter plaatse een onderzoek te laten uitvoeren?

09.06 Minister Louis Michel (Frans): U heeft gezien welke ontvangst dit soort delegatie in Turkije kreeg ondanks mijn bemiddeling bij mijn Turkse evenknie. Er moet worden nagedacht over de methodes waarmee buitenlandse staten onder druk worden gezet. Als de druk te zwaar is en kwetsend overkomt, bereiken wij het tegenovergestelde van wat wij wensen. Mijn Turkse evenknie maakt van een officieel bezoek aan Turkije de voorwaarde voor elk gesprek. Misschien moet worden geëvalueerd of de samenwerkingsakkoorden worden gerespecteerd en moeten, om druk uit te oefenen op de betrokken regeringen, clausules worden vastgesteld tot opheffing bij overtreding.

Inzake Turkije herinner ik u aan de besprekingen die uitmondten in de beslissing Turkije niet langer als concentratieland te erkennen. Ook al bracht die beslissing Tunesië in de war, toch veranderde er niets.

Het incident is gesloten.

10 Samengevoegde mondelinge vragen en interpellaties van
 - de heer Francis Van den Eynde aan de eerste minister over "de chronische diplomatieke onhandigheid van de minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3506)
 - de heer Ferdy Willems aan de eerste minister over "de diplomatieke onhandigheid van de minister van Buitenlandse Zaken" (nr. 3517)
 - de heer Karel Pinxten tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neo-fascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 715)
 - de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de kwetsende uitlatingen van de minister omtrent het resultaat van de komende verkiezingen in Italië" (nr. 724)
 - de heer Francis Van den Eynde tot de eerste minister over "de 'ondiplomatische' verklaringen van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken Michel in verband met de te verwachten verkiezingsuitslag in Italië" (nr. 725)

sommes limités. Invité à effectuer un voyage officiel en Tunisie, j'ai refusé. Je ne peux faire davantage. Au niveau européen, nous insistons aussi, mais le régime ne bouge guère.

09.05 Marie-Thérèse Coenen (ECOLO-AGALEV): Que pensez-vous d'une demande d'enquête sur le terrain par une délégation neutre ?

09.06 Louis Michel, ministre (en français): Vous avez vu l'accueil réservé à une telle délégation en Turquie, malgré mon intervention auprès de mon homologue turc. Il faudrait réfléchir aux méthodes utilisées pour faire pression sur des Etats étrangers. Quand la pression est trop forte et qu'elle est ressentie comme vexatoire, nous aboutissons à des résultats inverses des objectifs visés. Mon homologue tunisien subordonne toute discussion à une visite officielle en Tunisie. Il faudrait peut-être s'interroger au sujet du respect des accords de coopération et prévoir d'éventuelles clauses de suspension en cas de manquements pour faire pression sur les gouvernements concernés.

Pour la Tunisie, je souhaite rappeler les discussions qui ont mené à la décision qu'elle ne soit plus un pays de concentration. Cela les a troublés, mais cela ne les a pas fait bouger.

L'incident est clos.

10 Questions orales et interpellations jointes de
 - M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les maladresses diplomatiques chroniques du ministre des Affaires étrangères" (n° 3506)
 - M. Ferdy Willems au premier ministre sur "les maladresses diplomatiques du ministre des Affaires étrangères" (n° 3517)
 - M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre en ce qui concerne la participation éventuelle des néofascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 715)
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations blessantes qu'il a faites en ce qui concerne le résultat des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 724)
 - M. Francis Van den Eynde au premier ministre sur "les déclarations 'peu diplomatiques' du ministre des Affaires étrangères, M. Louis Michel, concernant le résultat prévisible des élections qui seront organisées prochainement en Italie" (n° 725)
 - M. Daniel Feret au vice-premier ministre et

- de heer Daniel Feret tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "diens verklaringen in verband met een eventuele regeringsdeelname van de Lega Nord in Italië" (nr. 727)

- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister in verband met een mogelijke deelname van neo-fascisten aan de nieuwe Italiaanse regering" (nr. 4174)

Pieter De Crem (CVP): Ik trek mijn interpellatie nr. 717 inderdaad terug, aangezien ze tot de premier gericht was. Ik wilde van hem weten of hij de onhandige uitlatingen van de heer Michel over de Italiaanse regeringsvorming steunt in het licht van het nakend EU-voorzitterschap. De premier wenst daarop niet te antwoorden. Dus zal ik hem donderdag in de plenaire vergadering ondervragen.

10.01 Karel Pinxten (CVP): Ruim een jaar geleden trok de minister van Buitenlandse Zaken hevig van leer tegen de nieuwe Oostenrijkse regering. Hij werd gesteund door de eerste minister. De minister vroeg EU-sancties. Die zijn er gekomen, maar vandaag blijft daar niets meer van over. Over de Oostenrijkse coalitie wordt ook niet meer gesproken. De houding van de minister was vorig jaar emotioneel en irrationeel. Aan de kruistocht kwam een einde door de toenemende wrevel in Vlaanderen over de schade die werd aangericht enerzijds en de dreiging van een isolement in Europees verband anderzijds.

CVP en EVP gaven indertijd ook een negatief oordeel over de situatie in Oostenrijk vanuit een politiek-ethische bekommernis, maar wij pleitten voor een andere aanpak: het permanent kritisch analyseren van het programma en het beleid van de Oostenrijkse regering en het toetsen ervan aan de basiswaarden van de Europese cultuur.

Deze benadering sloot nauw aan bij de zienswijze van de Europese Commissie en van het Comité der drie wijzen, dat de kwestie uit de impasse moest halen. Via dat Comité kon minister Michel in alle eer – zij het in mineur – de plaat poetsen, want de andere EU-lidstaten waren België niet gevolgd.

Nu verklaart minister Michel dat dezelfde strakke houding zal worden aangenomen tegen Italië als eertijds tegenover Oostenrijk, indien extreem rechts in de Italiaanse regering zou komen.

ministre des Affaires étrangères sur "ses déclarations quant à une éventuelle participation de la Ligue du Nord à un gouvernement en Italie" (n° 727)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre concernant une éventuelle participation de néo-fascistes au nouveau gouvernement italien" (n° 4174)

Pieter De Crem (CVP): Je retire en effet mon interpellation numéro 717 étant donné qu'elle était adressée au Premier ministre. Je voulais lui demander s'il soutenait les déclarations maladroites du ministre Michel au sujet de la formation du gouvernement italien, à la veille de la présidence belge de l'Union européenne. Le Premier ministre ne souhaite pas répondre à cette question. Je l'interrogerai donc jeudi en séance plénière.

10.01 Karel Pinxten (CVP): Il y a une bonne année, le ministre des Affaires étrangères s'insurgeait contre l'avènement du nouveau gouvernement autrichien. Il avait été soutenu en cela par le Premier ministre. Le ministre avait réclamé et obtenu des sanctions européennes dont rien ne subsiste aujourd'hui. On ne parle plus non plus de la coalition autrichienne. L'attitude que le ministre avait adoptée l'an passé était émotionnelle et irrationnelle. La croisade avait pris fin en raison du mécontentement croissant en Flandre dû aux dommages qu'elle provoquait mais aussi au risque d'isolement au sein de l'Europe.

A l'époque, le CVP et le PPE avaient, d'un point de vue politique et éthique, émis un avis négatif sur la situation autrichienne mais nous avons préconisé une autre approche, celle de l'analyse critique permanente du programme et de la politique du gouvernement autrichien au regard des valeurs fondamentales de la culture européenne.

Cette approche épousait de très près le point de vue de la Commission européenne et du Comité des trois sages, censé extraire l'équipage de l'ornière. Par l'entremise de ce comité, M. Michel a pu se rétracter tout en sauvant les apparences – fût-ce sur un mode mineur – car les autres États membres de l'Union européenne n'avaient pas suivi la Belgique.

Aujourd'hui, M. Michel prétend adopter à l'égard de l'Italie, si l'extrême droite devait accéder au gouvernement, la même attitude rigide que celle qu'il avait adoptée envers l'Autriche.

De negatieve reacties in Italië zijn talrijk en hard ten aanzien van deze uitspraken. Daarenboven gaan deze uitspraken de Italiaanse verkiezingen vooraf. Bovendien maakt België deel uit van de Europese trojka en zal het binnenkort het Europees voorzitterschap waarnemen. Die uitspraken aan de vooravond van dat Europees leiderschap stellen de kwestie in een totaal ander daglicht.

Het Belgisch EU-voorzitterschap is een hele opgave. Minister Michel kan die opgave alleen maar verzwaren door zijn ondoordachte uitspraken, die getuigen van een gebrek aan geduld, neutraliteit en compromisbereidheid. Zijn houding komt onze geloofwaardigheid niet ten goede.

De Italiaanse kiezer moet zich nog uitspreken. We kunnen maar hopen dat er een stabiele coalitie tot stand komt, zonder dat de basisbeginselen van een democratische rechtsstaat in het gedrang komen. Mocht dat toch het geval zijn in de toekomst, dan moet Europa op dat ogenblik in actie komen.

Minister Michel noemt zichzelf een politicus, geen diplomaat. Mijns inziens heeft een minister van Buitenlandse Zaken ook diplomatieke gaven nodig, zeker nu we binnenkort Europa moeten gaan voorzitten.

Heeft de minister, ook in het licht van het nakend Europees voorzitterschap, over zijn uitspraken overleg gepleegd in de regering of met de eerste minister? Heeft hij hierover overleg gepleegd met zijn buitenlandse collega's? Vindt hij zijn uitspraken, afgelegd vóór de verkiezingen, niet wat voorbarig? Is het niet aangewezen dat alle ministers, met het oog op het Europees voorzitterschap, enige terughoudendheid aan de dag zouden leggen?

10.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijn vraag was al ingediend vóór de Italiaanse uitschuiver van de minister. De minister van Buitenlandse Zaken komt immers regelmatig in de schijnwerpers omwille van diplomatieke uitschuiers: hij roept op om niet meer in Oostenrijk te gaan skiën, hij maakt na de Amerikaanse verkiezingen duidelijk dat Gore en niet Bush zijn kandidaat was, hij maakt als eerste de dood van president Kabila bekend, hij legt agressieve verklaringen af ten overstaan van de gezant van de Israëlische regering. De klap op de vuurpijl waren de uitspraken over Italië. De heer Bossi, voorzitter van de Lega Nord, werd zonder meer een fascist genoemd. Fascisten zijn altijd unitaristen geweest, wat men de heer Bossi zeker niet kan verwijten. Historische kennis remt de minister van Buitenlandse Zaken zeker niet.

Ces déclarations ont suscité en Italie des réactions nombreuses autant que vives. Par ailleurs, ces déclarations ont été faites à la veille des élections italiennes alors que la Belgique fait partie de la troïka européenne et s'apprête à assumer la présidence européenne. De telles déclarations avant la présidence européenne jette sur la question un tout autre éclairage.

Assurer la présidence belge de l'UE est une tâche compliquée. Par ses propos irréfléchis qui attestent un manque de patience, de neutralité et d'ouverture au compromis, le ministre Michel ne fait que rendre cette tâche plus difficile encore. Son attitude ne sert pas notre crédibilité.

Les électeurs italiens doivent encore se prononcer. Il nous faut espérer qu'une coalition stable verra le jour, sans que les principes de base de l'Etat de droit démocratique ne soient mis en danger. Si tel n'était pas le cas, il incomberait à l'Europe d'intervenir.

Le ministre Michel se dit être un homme politique, non un diplomate. Je considère, quant à moi, qu'un ministre des Affaires étrangères se doit de posséder des qualités de diplomate, d'autant plus que nous assurerons sous peu la présidence européenne.

Le ministre s'est-il concerté au sein du gouvernement ou avec le premier ministre au sujet des propos qu'il a tenus, dans l'optique notamment de la présidence belge de l'UE ? S'est-il concerté à ce sujet avec ses collègues étrangers ? Ne pense-t-il pas que les propos qu'il a tenus avant les élections soient quelque peu prématurés ? Ne serait-il pas opportun que tous les ministres observent une certaine réserve dans la perspective de la présidence belge ?

10.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): J'avais déjà introduit ma demande de question au moment de la bavure italienne du ministre. En effet, celui-ci occupe souvent le devant de la scène en raison de ses dérapages diplomatiques : son appel en faveur du boycott des vacances de neige en Autriche, ses déclarations qu'il a faites à l'issue des élections américaines, laissant clairement entendre que sa préférence allait au candidat Gore et non au candidat Bush, l'annonce, en primeur, du décès du président Kabila ou encore son attitude agressive à l'égard de l'envoyé du gouvernement israélien. Ses déclarations relatives à l'Italie sont la goutte qui fait déborder le vase. M. Bossi, président de la Ligue du Nord, a été qualifié sans ambages de fasciste. Les fascistes ont toujours prêché l'unitarisme, intention qu'on ne saurait prêter à M. Bossi. Le ministre des Affaires étrangères ne semble guère se soucier de

la vérité historique .

Werd deze brutale inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van een ander land gepleegd in samenspraak met de regering en de eerste minister? Kan de premier nog wel op vakantie gaan in een land dat zo beledigd werd door zijn vice-premier? Werden de andere Europese lidstaten geraadpleegd?

De minister van Buitenlandse Zaken en de mensen die achter hem stonden, hebben nooit kunnen aantonen dat er iets mis was met de Oostenrijkse verkiezingen; ik neem aan dat dit voor Italië hetzelfde zal zijn. Ik dring erop aan dat men ermee ophoudt zich te mengen in de binnenlandse aangelegenheden van een land dat democratische verkiezingen organiseert. De kiezer mag zich uitspreken voor de partij die hij verkiest. Die keuze is heilig voor een democraat!

Minister Michel zou moeten beseffen dat zijn optreden contraproductief is. De hetze tegen Oostenrijk heeft dat land populair gemaakt in Vlaanderen en de Oostenrijkers zeker niet aangezet om anders te gaan stemmen. Ook zijn actie tegen Italië riskeert contraproductief te zijn en de Lega Nord, Alleanza Nazionale en Forza Italia nog groter te maken.

Wij hoeven ons niet te bemoeien met de interne verkiezingsaangelegenheden van andere EU-lidstaten. België moet zich verontschuldigen voor de uitspraken van de minister van Buitenlandse Zaken ten aanzien van Oostenrijk en Italië.

10.03 Daniel Féret (FN): *Errare humanum est, perseverare diabolicum.* Na Oostenrijk pakt u Italië aan. De reacties blijven niet uit. De heer Berlusconi, de kampioen van het liberalisme, heeft het over "machtsmisbruik". Uw Italiaanse evenknie is van oordeel dat uw verklaringen zijn ingegeven door motieven inzake binnenlands beleid en onaanvaardbaar zijn.

De Italiaanse kranten drijven al de spot met België en stellen voor dat u de productie en verkoop van pizza's boycot. De heer Prodi spant de kroon. Hij omschrijft u als een socialist die soms nogal hard van stapel loopt, wat de liberale kiezers zeker en vast zullen appreciëren.

Houdt u voet bij stuk en wat is uw houding inzake de aanwezigheid van extreem-rechts in de Israëlische regering?

Cette ingérence brutale dans les affaires intérieures d'un pays tiers a-t-elle été commise en concertation avec les autres membres du gouvernement et le premier ministre? Celui-ci peut-il encore passer ses vacances dans un pays auquel son vice-premier ministre vient d'infliger un tel camouflet? Les autres pays européens ont-ils été consultés?

Le ministre des Affaires étrangères et ses partisans n'ont jamais pu démontrer le bien-fondé de leurs critiques à propos des élections autrichiennes. Je suppose qu'une même impuissance se manifesterait dans le dossier italien. J'insiste pour que l'on cesse de s'immiscer dans les affaires intérieures d'un pays organisant des élections démocratiques. L'électeur est libre de donner sa voix au parti de son choix. Voilà une liberté qui doit revêtir un caractère sacré aux yeux de tout démocrate.

Par ailleurs, le ministre Michel devrait comprendre que ses déclarations produisent un effet contraire à celui qui est recherché. La campagne de dénigrement orchestrée contre l'Autriche a renforcé la popularité de ce pays en Flandre et n'a certainement pas incité les Autrichiens à voter autrement. L'action qu'il mène actuellement contre l'Italie risque d'être tout aussi contre-productive et de conforter la Ligue du Nord, l'Alliance nationale et Forza Italia dans leurs positions.

Nous n'avons pas à nous mêler de matières électorales internes d'autres Etats membres de l'Union européenne. La Belgique doit présenter ses excuses pour les déclarations que le ministre des Affaires étrangères a faites à propos de l'Autriche et de l'Italie.

10.03 Daniel Féret (FN) : *Errare humanum est, perseverare diabolicum.* Après l'Autriche, vous vous en prenez à l'Italie. Les réactions ne manquent pas. M. Berlusconi, champion du libéralisme, parle d'abus de pouvoir. Votre homologue italien estime que vos déclarations sont faites pour des raisons de politique intérieure et sont inacceptables.

Les journaux italiens se moquent déjà de notre pays et suggèrent que vous boycottez la fabrication et la vente de pizzas. La palme revient à M. Prodi qui vous qualifie de socialiste parfois un peu bouillant. Les électeurs libéraux apprécieront !

Allez-vous persévérer et quelle est votre attitude face à la participation de l'extrême-droite au gouvernement israélien ?

10.04 **Ferdie Willems** (VU&ID): Elke politieke partij, elke politicus begaat wel een politieke onhandigheid, ook de partij van de heer Van den Eynde. Men moet een politicus daarom niet meteen afmaken, dat is niet menselijk, dat vergroot de kloof met de burger.

De uitspraak van minister Michel over Bush hield rekening met onze vraag naar respect voor de mensenrechten overal. Dat de vraag om niet te gaan skiën in Oostenrijk een overdrijving was, heeft de minister zelf toegegeven. De vraag van de heer Van den Eynde naar een *Out of Africa*-beleid is onmenselijk. Precies omdat de minister iets wil doen voor Afrika valt men hem aan. Wie van zijn eigen volk houdt, kan niet toekijken wanneer een werelddeel bloedt. Moet men deze minister dus steeds ongenueanceerd en ongenadig blijven aanvallen?

Al op 7 juni vorig jaar heb ik in deze commissie de mogelijkheid aangekaart dat zich in Italië wel eens een Oostenrijk-scenario zou kunnen voordoen. De minister heeft op mijn vragen toen een duidelijk antwoord gegeven.

Ik heb hier veel botte kritiek gehoord. Nogal wat interpellanten tasten op die manier hun eigen geloofwaardigheid aan.

Op 7 juni 2000 heb ik eveneens een motie van aanbeveling ingediend betreffende het verdedigen door de Belgische regering van het respect voor de mensenrechten en de democratische beginselen. Het is mijns inziens nog altijd hoog tijd om dit debat grondig te voeren, eerder dan zich in detailkritiek vast te bijten, zoals ik hier vandaag heb vastgesteld.

10.05 Minister **Louis Michel** (*Frans*): Ik sta erop de heer Van den Eynde gerust te stellen. Ik ben bijzonder gevoelig voor de lering die uit de geschiedenis dient te worden getrokken en op grond van die lering ben ik van mening dat de racistische en xenofobe stellingen van bepaalde extreem-rechtse partijen gevaarlijk zijn voor onze samenleving. Ik denk hetzelfde over de Liga del Nord, het FPÖ van Haider en het Vlaams Blok van Raes. (*Verder in het Nederlands*).

Er is wel degelijk een wijziging. Artikel 7 van het Europees verdrag voorziet in een mechanisme dat de basiswaarden van de Europese Unie beschermt

10.04 **Ferdie Willems** (VU&ID): Tout parti politique, tout responsable politique commet un jour ou l'autre une maladresse. Le parti de M. Van den Eynde n'échappe pas à cette règle. Ce n'est pas une raison pour éreinter un homme ou une femme politique. Une telle attitude manquerait d'humanité et ne ferait qu'agrandir le fossé qui sépare la politique des citoyens.

En tenant ces propos au sujet du président Bush, le ministre Michel a tenu compte de notre demande de faire respecter les droits de l'homme partout. Il a d'ailleurs reconnu que son appel à ne pas aller skier en Autriche était excessif. La demande formulée par M. Van den Eynde qui souhaite que la Belgique mène désormais une politique de retrait total des affaires africaines est inhumaine. Si on prend le ministre à partie, c'est précisément parce qu'il est résolu à améliorer le sort de l'Afrique. Quiconque aime son propre peuple ne peut rester les bras croisés devant la détresse d'une région du monde, quelle qu'elle soit. Faut-il continuer à blâmer le ministre sans nuance et sans merci ?

Le 7 juin dernier déjà, j'avais évoqué en commission la possibilité de voir se dérouler en Italie un scénario à l'autrichienne. La réponse du ministre avait été claire.

J'ai entendu beaucoup de critiques bornées. Bon nombre d'interpellateurs nuisent à leur propre crédibilité.

Le 7 juin 2000, j'ai aussi déposé une motion de recommandation relative à la défense, par le gouvernement belge, des droits de l'homme et des principes démocratiques. Il est grand temps de mener ce débat plutôt que de nous attacher à des critiques de détail, comme ce fut le cas aujourd'hui.

10.05 **Louis Michel**, ministre (*en français*): Je tiens à rassurer M. Van den Eynde. J'ai une très grande sensibilité aux leçons de l'histoire et ce sont celles-ci qui me font penser que les thèses racistes et xénophobes de certains partis d'extrême-droite représentent un danger pour notre société. J'ai le même point de vue sur la Ligue du Nord que celui sur le FPÖ de Haider ou le Vlaams Blok de Raes.

(*En Néerlandais*). Il y a bien et bien une modification. L'article 7 de la convention européenne prévoit un mécanisme qui protège les valeurs fondamentales

tegen bepaalde regeringen binnen Europa.

de l'Union européenne contre certains gouvernements en Europe.

(Frans) Het preventief alarmmechanisme dat artikel 7 aanvult is een van de praktische gevolgen van wat er met Oostenrijk is gebeurd. Dat mechanisme maakt het mogelijk maatregelen te treffen ten aanzien van landen waar de democratische beginselen en waarden waarop de Europese Unie stoelt, dreigen te worden geschonden.

(En français): Le mécanisme d'alerte préventive complétant l'article 7 est une des conséquences pratiques de ce qui s'est passé avec l'Autriche. Il permet de prendre des mesures à l'égard des pays où il existe un risque de violation des principes et valeurs démocratiques sur lesquels est fondée l'Union européenne.

Al uw intimidatiepogingen zullen mij niet beletten te blijven zeggen dat de heer Bossi een extreem-rechts politicus is die racistische en xenofobe standpunten verkondigt.

Toutes vos tentatives d'intimidations ne m'empêchent pas de continuer à dire que M. Bossi est un homme d'extrême-droite prônant des thèses racistes et xénophobes.

Ik ben niet zinnens een individueel initiatief te nemen omdat artikel 7 de mogelijkheid biedt zo nodig te reageren.

Je n'ai pas l'intention de prendre une initiative individuelle pour la bonne raison que l'article 7 offre une possibilité de réagir si c'est nécessaire.

Ik hoef mij trouwens niet te verontschuldigen. Ik zal geen eenzijdig initiatief nemen als daar geen reden toe is. Ik heb nog altijd het recht een politiek oordeel te vellen over bepaalde personen die racistische ideeën verkondigen. U verleent aan mijn verklaringen een draagwijdte die ze in mijn ogen niet hebben. In het geval van Oostenrijk beschikte Europa niet over de nodige instrumenten om te reageren, maar dat is vandaag niet langer het geval.

Par ailleurs, je n'ai pas à m'excuser. Il n'y aura pas de demande unilatérale de ma part s'il n'y a aucune raison de le faire. J'ai encore le droit de poser un jugement politique sur certaines personnes qui défendent des thèses racistes. Vous donnez à mes propos une portée que je ne leur ai pas donnée. Dans le cas de l'Autriche, l'Europe n'avait pas alors l'instrument nécessaire pour réagir, ce qui n'est pas le cas aujourd'hui.

Het feit dat ik minister van Buitenlandse Zaken ben, verbiedt mij niet over alle onderwerpen stelling te nemen. Ik ben inderdaad in de eerste plaats een politicus, wat betekent dat ik geëngageerd ben en sommige ideeën wil doordrukken. Ik stel u echter gerust want ik ben ook in staat om van diplomatie blijf te geven. Ik ben evenwel eerst een politicus, een man die in staat is om over iets diep verontwaardigd te zijn. Zo ik mij daarover moet verontschuldigen, hebt u het verkeerd voor want dat doe ik niet!

Etre ministre des Affaires étrangères ne m'interdit pas de prendre position sur tous les sujets. Il est vrai que je suis, avant tout, un homme politique, c'est à dire un homme engagé qui veut « faire passer » certaines idées et certaines positions. Je suis aussi, je vous rassure, capable de diplomatie. Toutefois, je suis avant tout un homme politique, un homme capable de révolte : si c'est de cela que je dois m'excuser, mille excuses, mais je ne le ferai pas !

10.06 Karel Pinxten (CVP): Het Europees Verdrag bevat een – enigszins aangepast – artikel 7, dat bepaalt onder welke omstandigheden de andere lidstaten een specifieke lidstaat, die op een of meerder punten de artikelen van dit Europees Verdrag dreigt te schenden, mogen terechtwijzen. Dit artikel 7 laat alleszins niet toe dat een minister van een lidstaat zich op eigen houtje zou mengen met binnenlandse aangelegenheden van een andere lidstaat.

10.06 Karel Pinxten (CVP): Le traité européen comporte un article 7, quelque peu modifié, qui précise les circonstances dans lesquelles les autres États membres peuvent admonester un État membre qui menace de violer un ou plusieurs points de ce traité européen. L'article 7 ne permet en tout cas pas à un ministre d'un État membre de s'immiscer, de sa propre initiative, dans les affaires intérieures d'un autre État membre.

De uitspraken van de minister zijn er volledig op eigen houtje gekomen. De bepalingen van artikel 7 zijn eigenlijk niet gerespecteerd.

Le ministre a fait ses déclarations de sa propre initiative. Les dispositions de l'article 7 n'ont pas été respectées.

Le ministre Michel veut s'arroger le droit de

Minister Michel wil zich het recht blijven toe-eigenen om autonoom zijn mening te blijven uiten. Maar dan mag hij niet het Europees artikel 7 uit het oog verliezen.

Het is toch evident dat – met het oog op het komende Belgische voorzitterschap van de EU – elke uitspraak van een lid van de trojka wordt uitvergroet. Minister Michel mag de impact van zijn woorden niet onderschatten.

10.07 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): De regering krijgt blijkbaar de steun van de Volksunie.

De minister heeft veel misbaar gemaakt, maar hij heeft niet geantwoord op mijn vraag naar de houding van de eerste minister en Europa. Ik heb niet gevraagd dat hij zich zou verontschuldigen ten opzichte van de Oostenrijkse regering, maar wel ten opzichte van de Italiaanse en Oostenrijkse bevolking. Hij heeft namelijk niet het recht hun te zeggen voor wie ze wel of niet mogen stemmen.

Ten slotte wil ik er nog op wijzen dat de verdraagzaamheid van de vice-eerste minister niet ver reikt. Het is het recht van de Kamer om een minister te interpellieren, maar hij noemt dit intimidatie!

10.08 Daniel Féret (FN): Ik ken de heren Haider en Bossi goed en hoewel ik het niet altijd met hen eens ben, vind ik dat zij respectabele mensen zijn omdat zij durven ingaan tegen de politiek correcte standpunten die men ons met alle middelen wil opdringen. Mijnheer de minister, uw argumenten zijn te extreem om geloofwaardig te zijn.

10.09 Ferdie Willems (VU&ID): Democratie en mensenrechten zijn universele principes. Met welk recht gaan we de eerbiediging van de mensenrechten in Afrika bepleiten, indien we in Europa met fascistoïde regimes zitten? Europa moet het voorbeeld geven. Toch is de minister niet altijd consequent.

10.10 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Ik betreur dat men hier twee zaken door elkaar heeft gehaald door de interpellaties en de vragen samen te voegen. Op het stuk van de mensenrechten worden de parlementsleden door minister Michel in snelheid geklopt. Ik neem nota van het streven van sommigen om een en ander te doen opschieten, zodat indien nodig een urgentieprocedure op gang kan worden gebracht.

continuer à exprimer son avis en toute autonomie. Mais il ne doit pas perdre de vue l'article 7 du traité européen

Il est tout de même indéniable que, dans la perspective imminente de la présidence belge de l'UE, toute déclaration d'un membre de la Troïka est amplifié. Le ministre Michel devrait se garder de sous-estimer l'impact de ses propos.

10.07 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Manifestement, la VU soutient le gouvernement.

Le ministre s'est beaucoup agité, mais il n'a pas répondu à ma question concernant l'attitude du premier ministre et de l'Europe. Je ne vous ai pas demandé de présenter vos excuses au gouvernement autrichien, mais de les présenter aux populations italienne et autrichienne. Car vous n'avez pas le droit de leur dire pour qui elles doivent ou ne doivent pas voter.

Enfin, j'ajouterai que le vice-premier ministre ne se distingue pas par un sens de la tolérance très poussé. La Chambre a le droit d'interpeller un ministre mais il y voit une forme d'intimidation !

10.08 Daniel Féret (FN) : Je connais assez bien MM. Haider et Bossi et, si je ne partage pas toujours leurs points de vue, j'estime qu'ils sont respectables dans la mesure où ils osent prendre des positions qui vont à l'encontre du politiquement correct que l'on tente de nous imposer par tous les moyens.

Vos arguments sont trop extrêmes pour être crédibles, Monsieur le Ministre.

10.09 Ferdie Willems (VU&ID): La démocratie et les droits de l'homme sont des principes universels. De quel droit plaidons-nous pour le respect des droits de l'homme en Afrique si nous tolérons des régimes fascistes en Europe ? L'Europe doit donner l'exemple. Le ministre ne fait toutefois pas toujours preuve de la même cohérence avec lui-même.

10.10 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV) : Je regrette qu'on ait mélangé deux débats en regroupant des interpellations et des questions. Quant à la position du ministre Michel sur les droits de l'homme, il va plus vite que nous, parlementaires. Je prends acte de la volonté de certains de faire avancer le débat ici, en vue d'actionner une procédure d'urgence s'il échet.

Men moet een kat een kat noemen en een wolf blijft een wolf. De dag dat de verdedigers van de mensenrechten zich voor hun actie zullen moeten verontschuldigen, zal het volgens mij te laat zijn. Ik steun de minister van Buitenlandse Zaken in zijn strijd, alsook alle organisaties die racisme en vreemdelingenhaat bestrijden. In tegenstelling tot de CVP zie ik niet in waarom de standpunten van de heer Michel een gevaar voor het Belgisch voorzitterschap van de EU zouden betekenen. Mocht het cordon sanitaire in België worden doorbroken, zou ik blij zijn dat een Europees land die situatie in de vrije pers aan de kaak zou stellen.

11 MOTIES

Tot besluit van deze bespreking worden volgende moties ingediend.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de horen Karel Pinxten, Francis Van den Eynde en Daniel Féret en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
vraagt de regering:

1. binnen ons Parlement ene grondig overleg te organiseren over een klare en duidelijke omschrijving van de principes en beginselen die volgens België minimaal deel uitmaken van het Europees model inzake democratie en mensenrechten;
2. binnen ons Parlement een grondig overleg te organiseren over de houding die België dient aan te nemen ten overstaan van Europese regeringen waarin partijen zijn opgenomen die dit Europese model inzake democratie en mensenrechten niet onderschrijven;
3. bij de bevoegde Europese instanties aan te dringen om ook op Europees niveau te komen tot ene klare en duidelijke omschrijving van de principes en beginselen die minimaal deel uitmaken van het Europees model inzake democratie en mensenrechten;
4. bij de bevoegde Europese instanties aan te dringen om ook op Europees niveau te komen tot een klare en duidelijke omschrijving van de houding die Europa dient aan te nemen ten overstaan van Europese regeringen waarin partijen zijn opgenomen die dit Europees model inzake democratie en mensenrechten niet onderschrijven".

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Francis Van den Eynde en Guido Tastenhoye en luidt als volgt:

« Un chat est un chat » et « un loup est un loup ».

Le jour où les droits humains devront s'excuser, je pense que ce sera trop tard.

Je soutiens le ministre des Affaires étrangères dans ce combat, ainsi que toutes les organisations luttant contre le racisme et la xénophobie.

Contrairement au CVP, je ne vois pas en quoi les positions défendues par M. Michel représentent un risque pour la présidence belge de l'Union européenne.

Si, en Belgique, le cordon sanitaire était rompu, je serais heureuse qu'un pays européen dénonce cet état de fait dans la presse libre.

11 MOTIONS

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Une première motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit :

La Chambre,

Ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten, Francis Van den Eynde et Daniel Féret et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires Etrangères

demande au gouvernement:

1. d'organiser au sein du Parlement une large concertation à propos d'une définition claire et précise des principes qui, aux yeux de la Belgique, doivent en tout état de cause constituer le fondement de modèle européen, en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme;
2. d'organiser au sein du Parlement une large concertation à propos de l'attitude à adopter par la Belgique à l'égard des gouvernements européens composés notamment de partis qui n'adhèrent pas à ce modèle européen en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme.
3. de demander instamment aux autorités européennes compétentes de définir clairement, également au niveau européen, les principes qui doivent constituer le fondement du modèle européen en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme.
4. de demander instamment aux autorités européennes compétentes de définir clairement, également au niveau européen, l'attitude à adopter par l'Europe, à l'égard de gouvernements européens constitués notamment de partis qui n'adhèrent pas à ce modèle européen en matière de démocratie et de respect des droits de l'homme.

Une seconde motion de recommandation a été déposée par MM. Francis Van den Eynde et Guido Tastenhoye et est libellée comme suit :

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten, Francis Van den Eynde en Daniel Féret en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
verzoekt deze laatste zich in de toekomst te onthouden van denigrerend commentaar met betrekking tot de uitslag van verkiezingen die democratisch verlopen. Het minste dat immens verwacht kan worden van een regering die zich democratisch noemt is dat ze het nodige respect opbrengt voor de democratische uitspraak van kiezers die zich uitspreken over het bewind van hun eigen land.
De Kamer is dan ook van mening dat de minister van Buitenlandse Zaken zich zowel tegenover het Oostenrijkse volk als tegenover het Italiaanse moet verontschuldigen omdat hij zich op een onheilige wijze gemengd heeft in de binnenlandse aangelegenheden van de betrokken landen.

Een derde motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Karel Pinxten en Pieter De Crem en luidt als volgt:

"De Kamer
gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten, Francis Van den Eynde en Daniel Féret en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken
beveelt de regering aan in het licht van het nakend Belgisch EU-voorzitterschap de nodige diplomatieke terughoudendheid aan de dag te leggen";

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Claudine Drion en de heren Jacques Simonet en Jef Valkeniers.

Over de moties zal later worden gestemd.

De bespreking is gesloten.

- 12** **Samengevoegde mondelinge vragen van**
- de heer Pieter De Crem aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4030)
- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het National Missile Defense" (nr. 4175)

12.01 **Pieter De Crem (CVP):** Het debat over het Amerikaanse antiraketterschild of National Missile Defense (NMD) heeft ook gevolgen voor het Europees defensiebeleid. De NAVO en de EU zullen binnenkort hun standpunt inzake de NMD moeten bepalen.

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten, Francis Van den Eynde et Daniel Féret et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères demande à ce dernier de s'abstenir, à l'avenir, de tout commentaire dénigrant à propos de résultat d'élections organisées d'une manière démocratique. En effet, le moins que l'on puisse dire demander à un gouvernement se qualifiant lui-même de démocratique est qu'il témoigne de respect qui s'impose à l'égard du choix démocratique, par des électeurs, des dirigeants de leur propre pays.

Dès lors, la Chambre estime que le ministre des Affaires étrangères doit présenter ses excuses tant au peuple autrichien qu'au peuple italien parce qu'il s'est immiscé d'une manière inqualifiable dans les affaires intérieures de ces pays."

Une troisième motion de recommandation a été déposée par MM. Karel Pinxten et Pieter De Crem et est libellée comme suit:

"La Chambre
ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten, Francis Van den Eynde et Daniel Féret et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères recommande au gouvernement dans la perspective de la prochaine présidence belge de l'Union européenne, de faire preuve de la retenue diplomatique qui s'impose."

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Claudine Drion et MM. Jacques Simonet et Jef Valkeniers.

La vote sur les motions aura lieu ultérieurement

La discussion est close.

- 12** **Questions orales jointes de**
- M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la position du gouvernement belge concernant le système "National Missile Defense" (n° 4030)
- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la National Missile Defense" (n° 4175)

12.01 **Pieter De Crem (CVP):** Le débat relatif au bouclier antimissile américain ou National Missile Defense (NMD) a aussi des conséquences pour la politique de défense européenne. L'OTAN et l'Union européenne devront déterminer leur point de vue au sujet du NMD.

Wat is het Belgisch standpunt inzake dit project? Hoe zal ons land zijn standpunt bepalen op de Europese defensieraden, die we binnen enkele maanden zullen voorzitten?

Hoe zal Europa reageren op de stelling van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, dat de USA zeker zullen doorgaan met NMD en dat de Navo-partners uitgenodigd worden eraan deel te nemen?

Wat zal de houding zijn ten aanzien van de opvatting van Rusland ter zake?

12.02 Ferdy Willems (VU&ID): Het ruimteschild lijkt een voldongen feit, de raadplegingen zijn daarom totaal achterhaald. De VS hebben zo'n schild nodig om hun militaire uitgaven te kunnen opdrijven. De VS kunnen blijkbaar niet zonder een externe vijand.

Het project houdt een groot gevaar in, want Rusland heeft zijn ongenoegen al zeer duidelijk gemaakt. Bovendien is de bouw van zo'n schild enorm duur. De VS geven er nochtans de voorkeur aan, boven broodnodige investeringen in onderwijs en gezondheidszorg.

Wanneer twee kleine landen een conflict hebben, verdwijnt het conflict; wanneer een groot en een klein land een conflict hebben, verdwijnt het kleine land; wanneer twee grote landen een conflict hebben, verdwijnt de UNO. Hoe kunnen we dit vermijden?

12.03 Minister Louis Michel (Nederlands): De nieuwe administratie-Bush blijft inderdaad van plan om een defensief raketterschild uit te bouwen. De rol van de bondgenoten lijkt echter nog onzeker. In het verleden heb ik mijn twijfel geuit over een dergelijke unilaterale beslissing, hoewel we wel moeten beseffen dat de nucleaire proliferatie ver gevorderd is. Daarom moet een raketterschild op een breed draagvlak steunen. De Amerikaanse regering blijkt echter bereid om daarover met zijn bondgenoten te spreken. Er blijven nog heel wat vragen omtrent de bestrijding van de nucleaire proliferatie en bij de impact op de bestaande wapenakkoorden. Hoe dan ook zal er een breed debat ontstaan over de gevolgen van al deze beslissingen.

12.04 Pieter De Crem (CVP): Dit antwoord is niet helemaal verhelderend. Het geeft ons een eerder algemeen overzicht, zonder op specifieke opmerkingen in te gaan. Wat is nu het standpunt

Quel est le point de vue belge sur ce projet? Comment notre pays va-t-il déterminer son attitude lors des conseils européens dont nous assurerons la présidence dans quelques mois?

Comment l'Europe va-t-elle réagir à la position du ministre américain des Affaires étrangères, Colin Powell, qui annonce que les États-Unis vont poursuivre le développement du NMD et que les partenaires de l'OTAN sont invités à y participer?

Comment allons-nous nous définir par rapport à la Russie à ce sujet?

12.02 Ferdy Willems (VU&ID): Le bouclier de l'espace semblant être un fait accompli, les consultations à ce sujet sont donc tout à fait dépassées. Les États-Unis ont besoin de ce bouclier pour accroître leurs dépenses militaires. Les États-Unis ne semblent pas pouvoir se passer d'un ennemi extérieur.

Le projet comporte un danger majeur car la Russie a très clairement exprimé son mécontentement. En outre, la construction d'un tel bouclier est très onéreuse. Les États-Unis lui donnent cependant la préférence, plutôt que d'investir dans l'enseignement ou les soins de santé.

Quand deux petits pays entrent en conflit, le conflit finit par s'éteindre. Quand un petit et un grand pays sont en conflit, le petit pays disparaît. Quand deux grands pays sont en conflit, c'est l'ONU qui disparaît. Comment éviter cette situation?

12.03 Louis Michel, ministre (en néerlandais): La nouvelle administration Bush a effectivement l'intention de mettre au point un bouclier antimissiles. Dans ce cadre, le rôle des alliés n'est pas encore clairement défini. Par le passé, j'ai dit que je m'interrogeais sur cette décision unilatérale de Washington, même si nous ne devons pas oublier que la prolifération nucléaire est très avancée. C'est la raison pour laquelle un bouclier antimissiles doit reposer sur un large soutien. Cela dit, le gouvernement américain est disposé à en parler avec ses alliés. La lutte contre la prolifération nucléaire et son influence sur les accords en matière d'armements soulèvent encore beaucoup de questions. Quoi qu'il en soit, les effets de toutes ces décisions alimenteront très certainement un large débat.

12.04 Pieter De Crem (CVP): Cette réponse ne lève pas toutes les interrogations. Elle fournit un aperçu général, sans répondre aux observations spécifiques. Quel est en définitive le point de vue de

van België?

De Europeanen zijn blijkbaar niet bereid te investeren in een eigen, Europese defensiepoot. Zal het Belgische EU-voorzitterschap proberen iets te "forceren" op dit vlak?

Tot slot stel ik vast dat de heer Willems een voorbijgestreefde opvatting blijft koesteren inzake de Amerikaanse rol binnen de Navo. Wat hij zegt, is al een aantal jaren niet meer aan de orde.

12.05 Ferdy Willems (VU&ID): Ik heb mijn twijfels bij de efficiëntie van een raketterschild. Wat was trouwens het antwoord van minister Powell op het Belgische voorbehoud?

12.06 Minister Louis Michel (Nederlands): De heer Powell heeft duidelijk gemaakt dat hij Europa nauw wil betrekken bij het debat. Ons land is geen voorstander van dat raketterschild, ook al worden wij bij de discussie betrokken. Wij kunnen echter niet beletten dat de VS verder gaan met de ontwikkeling van dat raketterschild.

Het incident is gesloten.

13 Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de organisatie van forumbijeenkomsten met het maatschappelijke middenveld tijdens het Belgische EU-voorzitterschap" (nr. 4041)

13.01 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Welk bedrag wordt gereserveerd in de begroting die in het kader van het Europees voorzitterschap wordt uitgetrokken voor de tenuitvoerlegging van de beslissing van de regering om het maatschappelijk middenveld te betrekken bij de debatten die tijdens dat voorzitterschap zullen worden gevoerd? Is een coördinatie met de deelgebieden gepland? Welke instantie zal over de verdeling beslissen en aan de hand van welke criteria? Welke thema's zullen in die fora worden behandeld en welke actoren zullen die organiseren? Wat zal hun agenda zijn?

13.02 Minister Louis Michel (Frans): De regering wil inderdaad tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad de civiele maatschappij betrekken bij de debatten over de Europese agenda. Elke minister moet bij de uitoefening van zijn Europese taken oor hebben voor het standpunt van de civiele maatschappij over de thema's die tot zijn bevoegdheid behoren. Hetzelfde geldt bij de omschrijving van het Belgisch standpunt inzake de

la Belgique ?

Les Européens ne semblent pas disposés à investir dans une défense propre. La présidence belge essayera-t-elle de « forcer » quelque chose à cet égard ?

Je constate que M. Willems s'en tient à une conception dépassée du rôle des Etats-unis au sein de l'OTAN. Ses propos ne sont plus d'actualité depuis quelques années déjà.

12.05 Ferdy Willems (VU&ID): Je doute de l'efficacité du bouclier nucléaire. Quelle a d'ailleurs été la réponse du ministre Powell aux réserves exprimées par la Belgique ?

12.06 Louis Michel , ministre (en néerlandais): M. Powell a clairement indiqué qu'il désire étroitement associer l'Europe aux discussions. Notre pays n'est pas partisan de ce bouclier nucléaire, même si nous sommes amenés à participer aux discussions. Nous ne pouvons toutefois pas empêcher les Etats-Unis de poursuivre le développement de ce bouclier nucléaire.

L'incident est clos.

13 Question orale de Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'organisation de forums de la société civile pendant la présidence belge de l'Union Européenne" (n° 4041)

13.01 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV) : Quel est le montant réservé dans le budget alloué à la présidence belge de l'Union européenne, pour appliquer la décision prise par le gouvernement d'associer la société civile aux débats qui seront à l'ordre du jour pendant cette présidence ? Une coordination est-elle prévue avec les entités fédérées ? Quelle instance décidera de la répartition et selon quels critères ? Quels thèmes seront traités dans ces forums et quels opérateurs les organiseront ? Quel en sera l'agenda ?

13.02 Louis Michel , ministre (en français) : Le gouvernement entend en effet associer la société civile aux débats de l'agenda européen durant la présidence belge du Conseil de l'Union européenne. Dans l'exercice de ses tâches au niveau européen, chaque ministre écoute le point de vue de la Société civile sur les thèmes relevant de sa compétence. Il en ira de même pour définir une position belge dans les domaines d'activité de

bevoegdheidsdomeinen van de EU.

Sinds 7 maart 2001 kan elke EU-burger deelnemen aan een ruim debat over de toekomst van de Unie dat het Zweeds en Belgisch voorzitterschap lanceerden na een verzoek van de Europese top te Nice. In dit kader zullen er middelen worden vrijgemaakt en komt er ook een website.

U verwijst meer bepaald naar een specifiek regeringsproject dat de civiele maatschappij de mogelijkheid biedt ter gelegenheid van het voorzitterschap en met het oog op de Europese Raad van Brussel-Laken haar standpunten inzake de grote Europese uitdagingen plechtiger te formuleren.

De voorzittende lidstaat moet leven brengen in de debatten. De regering heeft voorts de Belgische ngo's ertoe aangespoord een algemeen en coherent project in te dienen, dat zij financieel zou kunnen steunen.

De regering wil niet in de plaats treden van de civiele maatschappij maar wil ervoor zorgen dat de EU en de Europese top van midden december naar behoren rekening houden met die boodschap.

De becijfering en de verdeling van de geplande subsidies ressorteren onder de federale regering. Op de voor het voorzitterschap vastgestelde begroting is 15 miljoen uitgetrokken voor de ondersteuning van projecten die uitgaan van de Belgische civiele maatschappij.

De regering zou willen dat de bewegingen en verenigingen gedurende het tweede semester van 2001 één enkel algemeen en samenhangend project verwezenlijken. De inhoud ervan zou voor de Europese Raad van Brussel-Laken gekend moeten zijn zodat het Belgisch voorzitterschap er rekening mee kan houden en ervoor kan zorgen dat de andere lidstaten er bij hun voorbereiding van de top rekening mee kunnen houden.

Het incident is gesloten.

14 Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "Afghanistan" (nr. 4056)

14.01 Ferdy Willems (VU&ID): De situatie van de vrouwen in het door de Taliban geregeerde Afghanistan is bijzonder slecht. De schendingen van de mensenrechten richten zich echter niet alleen op de vrouwen, maar ook op bepaalde bevolkingsgroepen, zoals de Azara's. De agressie

l'Union européenne.

Depuis le 7 mars dernier, tout citoyen de l'Union peut participer à un grand débat sur l'avenir de l'Union lancé par les présidences suédoise et belge à la demande du Conseil européen de Nice. Des moyens seront mis en place dans ce cadre, et notamment un site internet.

Vous vous référez plus précisément à un projet spécifique du gouvernement permettant à la société civile d'exprimer plus solennellement ses opinions sur les grands enjeux européens à l'occasion de la présidence et dans la perspective du Conseil européen de Bruxelles-Laeken.

L'exercice de la présidence est une mission de dynamisation des débats. Aussi, le gouvernement a-t-il incité les ONG belges à présenter un projet global et cohérent qu'il pourrait soutenir financièrement.

Le gouvernement ne veut pas se substituer à la société civile mais il entend veiller à ce que l'Union européenne et le Conseil européen de la mi-décembre prennent dûment ce message en compte.

La fixation du montant de la subvention et la répartition des fonds prévus relèvent du gouvernement fédéral. Dans l'enveloppe budgétaire établie pour la présidence, 15 millions ont été prévus pour soutenir le(s) projet(s) soumis par la société civile belge.

Le gouvernement souhaiterait que les mouvements et associations concrétisent un seul projet global et cohérent durant le second semestre de cette année. Le contenu devrait être connu avant le Conseil européen de Bruxelles-Laeken pour que la présidence belge puisse en tenir compte et veiller à ce que les autres États membres en aient pris connaissance alors qu'ils préparent le sommet.

L'incident est clos.

14 Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'Afghanistan" (n° 4056)

14.01 Ferdy Willems (VU&ID): La situation des femmes en Afghanistan, au moment où ce pays est aux mains des Talibans, est particulièrement précaire. Cela dit, les femmes ne sont pas les seules à y être victimes de violations des droits de l'homme. Certains groupes ethniques, tels que les

van de Taliban richt zich nu ook tegen het cultuurpatrimonium van hun land, dat niet-conform hun islamitische principes zou zijn.

Het gaat hier eigenlijk om een fascistisch regime, dat internationaal gezochte terroristen als Osama Bin Laden gastvrijheid biedt. Het cynische van de zaak is dat de Taliban ooit nog door het Westen werden gesteund in hun verzet tegen het vroegere communistische regime.

Wat is de reactie van België ten aanzien van deze onaanvaardbare schendingen van het menselijk en cultureel patrimonium in Afghanistan?

Kan er eventueel protest worden georganiseerd vanuit een collectief van meerdere religies?

14.02 Minister **Louis Michel** (Nederlands): België was diep geschokt door de acties van de Taliban en heeft zijn verontwaardiging onmiddellijk geuit in een communiqué. We hebben de Taliban gevraagd gehoor te geven aan de oproep van de Unesco. België onderschrijft de verklaring ter zake van de Europese Unie.

De ambassadeurs van Zweden en België in Pakistan hebben namens de Europese trojka stappen ondernomen. Ze hebben de leider van de Taliban-milities, Mullah Omar, om een onderhoud verzocht, maar kregen van de ambassadeur van de Taliban te horen dat zij zich eerst contact dienden op te nemen met de minister van Buitenlandse Zaken.

De vernielingen zijn intussen begonnen. Desondanks zal de Europese trojka contact opnemen met de ambassadeurs in Islamabad van islamitische landen als Saoedi-Arabië of de Verenigde Arabische Emiraten, in de hoop dat ook zij druk kunnen uitoefenen op Afghanistan.

14.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Ziet de minister iets in de organisatie van een gemeenschappelijk protest vanuit religieuze en vrijzinnige hoek?

Het incident is gesloten.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 17.58 uur.

Azaras, sont également concernés. Mais aujourd'hui, les Talibans attentent aussi au patrimoine culturel de leur pays, lequel ne serait pas conforme à leurs préceptes islamistes.

A la vérité, il s'agit-là d'un régime fasciste qui offre l'hospitalité à des terroristes comme Osama Ben Laden, contre lesquels un mandat d'arrêt international a été décerné. L'ironie du sort veut que, dans le passé, les Talibans ont reçu l'aide de l'Occident lorsqu'ils résistaient au régime communiste en place à Kaboul.

Comment la Belgique réagit-elle à ces violations inadmissibles du patrimoine humain et culturel afghan ?

Un mouvement de protestation ne pourrait-il pas être organisé par un collectif plurireligieux ?

14.02 **Louis Michel**, ministre (en néerlandais) : La Belgique a été profondément choquée par les actions menées par les Talibans et a immédiatement exprimé son indignation sous la forme d'un communiqué. Nous avons demandé aux Talibans de donner suite à l'appel lancé par l'Unesco. La Belgique se rallie, par ailleurs, à la déclaration faite à propos de cette affaire par l'Union européenne.

Les ambassadeurs de la Suède et de la Belgique au Pakistan ont entrepris des démarches au nom de la trojka européenne. Ils ont sollicité une entrevue auprès du chef des milices, M. Mullah Omar mais celui-ci leur a dit qu'ils devaient d'abord prendre contact avec le ministre des Affaires étrangères.

Dans l'intervalle, les destructions ont commencé. La trojka européenne prendra néanmoins contact avec les ambassadeurs à Islamabad de pays musulmans tels que l'Arabie saoudite ou les Emirats arabes unis, dans l'espoir que ces derniers exerceront également des pressions sur l'Afghanistan.

14.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Le ministre pense-t-il que la mise sur pied d'une action de protestation commune par les communautés religieuses et laïques pourrait se révéler utile?

L'incident est clos.

La réunion publique de commission est levée à 17.58 heures.